

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)*
SISUKORD

	Lehekülg
EESSÕNA	3
OSA A. KOODEKSI ÜLDINE RAKENDAMINE	4
100 Sissejuhatus ja põhiprintsiibid.....	5-10
110 Ausus	11
120 Objektiivsus	12
130 Kutsealane kompetentsus ja nõutav hoolsus.....	13
140 Konfidentsiaalsus	14-15
150 Kutsealane käitumine	16
OSA B. KUTSELISED ARVESTUSEKSPERDID AVALIKUS KUTSETEGEVUSES	
200 Sissejuhatus	18-22
210 Kutsealane määramine	23-26
220 Huvide konfliktid	27-28
230 Teised arvamused.....	29
240 Teenustasud ja muud tasustamise tüübid	30-31
250 Kutsealaste teenuste turustamine	32
260 Kingitused ja külalislahkus	33
270 Kliendi varade vastutav hoid	34
280 Objektiivsus – kõik teenused	35
290 Sõltumatus – auditi ja ülevaatuse töövõttud.....	36-86
291 Sõltumatus – muud kindlustandvad töövõttud.....	87-117
OSA C. KUTSELISED ARVESTUSEKSPERDID ÄRITEGEVUSES	
300 Sissejuhatus	119-121
310 Võimalikud konfliktid	122-123
320 Informatsiooni koostamine ja sellest raporteerimine	124-125
330 Tegutsemine piisavate eriteadmistega.....	126
340 Finantshuvid.....	127-128
350 Mõjutusvahendid.....	129-130
DEFINITSIOONID	131-138

* Käesolevas standardis rahvusvahelisele auditeerimise, ülevaatamise, kindlustandvate ja seonduvate teenuste ning kvaliteedikontrolli standardile, samuti nimetatud standardite eessõnale, eetikakoodeksile ning kindlustandvate teenuste raamistikule tehtud viidet, olenemata selle vormist, käsitatakse edaspidi viitamisena Rahvusvahelise Arvestusekspertide Föderatsiooni põhimõtete ja rahvusvaheliste standardite alusel koostatud ning audiitortevuse seaduse § 46 lõike 2 kohaselt järelevalvenõukogu poolt kinnitatud vandeaudiitori kutsetevuse standardile, sh rahvusvahelisele auditeerimise standardile (Eesti), ülevaatamise, kindlustandvate ja seonduvate teenuste ning kvaliteedikontrolli standardile (Eesti), samuti nimetatud standardite eessõnale (Eesti), eetikakoodeksile (Eesti) ning kindlustandvate teenuste raamistikule (Eesti).

Käesolevas standardis Rahvusvahelise Arvestusekspertide Föderatsioonile või tema organile või muule töövormile tehtud viidet, olenemata selle vormist, käsitatakse edaspidi viitamisena Eesti Audiitorkogule või tema asjakohasele organile, sh audiitortevuse järelevalve nõukogule.

EESSÕNA

Käesolevas kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksis (*Code of Ethics for Professional Accountants*) kehtestatakse eetikanõuded kutseliste arvestusekspertide jaoks. IFAC-i liikmesorganisatsioon või ettevõtte ei tohi rakendada vähem rangeid standardeid kui need, mis on sõnastatud käesolevas koodeksis. Siiski juhul, kui liikmesorganisatsioonidel või ettevõtetel on seaduse või regulatsioonidega takistatud vastavuses olemine käesoleva koodeksi teatud osadega, peavad nad olema vastavuses käesoleva koodeksi kõikide teiste osadega.

Mõnes jurisdiktsioonis võivad olla nõuded ja juhised, mis erinevad käesolevas koodeksis sisalduvatest. Kutselistel arvestusekspertidel nendes jurisdiktsioonides tuleb olla nendest erinevustest teadlik ja olla vastavuses rangemate nõuetega ja juhistega, välja arvatud juhul, kui seda takistab seadus või regulatsioon.

OSA A – KOODEKSI ÜLDINE RAKENDAMINE

	Lehekülg
Peatükk 100 Sissejuhatus ja põhiprintsiibid	5-10
Peatükk 110 Ausus	11
Peatükk 120 Objektiivsus	12
Peatükk 130 Kutsealane kompetentsus ja nõutav hoolsus	13
Peatükk 140 Konfidentsiaalsus	14-15
Peatükk 150 Kutsealane käitumine	16

PEATÜKK 100

Sissejuhatus ja põhiprintsiibid

- 100.1 Arvestusekspertide kutseala eristavaks jooneks on kutseala poolt kohustuse aktsepteerimine tegutseda avalikkuse huvides. Seetõttu ei ole kutselise arvestuseksperti ainukohustuseks individuaalse kliendi või tööandja vajaduste rahuldamine. Avalikkuse huvides tegutsemisel peab kutseline arvestusekspert järgima käesolevat koodeksit ja olema sellega vastavuses. Juhul, kui kutselisel arvestusekspertil on seaduse või regulatsiooniga keelatud vastavuses olemine käesoleva koodeksi teatud osadega, peab kutseline arvestusekspert olema vastavuses käesoleva koodeksi kõikide teiste osadega.
- 100.2 Käesolev koodeks koosneb kolmest osast. Osas A kehtestatakse kutseliste arvestusekspertide kutse-eetika põhiprintsiibid ning esitatakse kontseptuaalne raamistik, mida kutselised arvestusekspertid peavad rakendama selleks, et:
- (a) tuvastada ohud vastavusele põhiprintsiipidega;
  - (b) hinnata tuvastatud ohtude märkimisväärsust ja
  - (c) vajaduse korral rakendada kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Kaitsemehhanismid on vajalikud siis, kui kutseline arvestusekspert määrab kindlaks, et ohud ei ole tasemel, mille puhul mõistlik ja informeeritud kolmas osapool, kaaludes kõiki kutselisele arvestusekspertile sel ajal kättesaadavaid spetsiifilisi fakte ja tingimusi, tõenäoliselt järeldaks, et vastavus põhiprintsiipidega ei ole rikutud.
- Kutseline arvestusekspert peab selle kontseptuaalse raamistiku rakendamisel kasutama kutsealast otsustust.
- 100.3 Osades B ja C kirjeldatakse, kuidas rakendub kontseptuaalne raamistik teatud olukordades. Nendes on toodud näited kaitsemehhanismide kohta, mis võivad olla asjakohased käsitlemaks ohtusid vastavuses olemisele põhiprintsiipidega. Nendes kirjeldatakse ka olukordi, kus kaitsemehhanismid ei ole kättesaadavad, et ohtusid käsitleda ja sellest tulenevalt peab ohtusid tekitavat tingimust või suhet vältima. Osa B kehtib kutseliste arvestusekspertide kohta avalikus kutsetegevuses. Osa C kehtib kutseliste arvestusekspertide kohta äritegevuses. Kutselised arvestusekspertid avalikus kutsetegevuses võivad leida, et ka osa C on relevantne nende konkreetsetes tingimustes.
- 100.4 Sõna „peab” kasutamine käesolevas koodeksis paneb kutselisele arvestusekspertile või ettevõttele peale nõude olla vastavuses spetsiifilise sättega, milles sõna „peab” on kasutatud. Vastavuses olemine on nõutav, välja arvatud juhul, kui erand on lubatud käesoleva koodeksiga.

Põhiprintsiibid

100.5 Kutseline arvestusekspert peab olema vastavuses järgmiste põhiprintsiipidega:

- (a) *ausus* – olla kõikides kutsealastes ja ärisuhetes otsekohene ja aus;
- (b) *objektiivsus* – mitte lubada, et erapoolikus, huvide konflikt või teiste isikute sobimatu mõjutus kaaluvad üles kutsealased või ärialased otsustused;
- (c) *kutsealane kompetentsus ja nõutav hoolsus* – hoida kutsealaseid teadmisi ja oskusi tasemel, mis on nõutav tagamaks, et klient või tööandja saab kompetentseid kutsealaseid teenuseid, mis põhinevad hetke arengutele praktikas, seadusandluses ja tehnikates, ning tegutseda hoolsalt ja kooskõlas rakendatavate tehniliste ja kutsealaste standarditega;
- (d) *konfidentsiaalsus* – austada kutsealaste ja ärisuhete tulemusel omandatud informatsiooni konfidentsiaalsust ja seetõttu mitte avalikustada mis tahes sellist informatsiooni kolmandatele osapooltele ilma nõuetekohase ja spetsiifilise volitusega, välja arvatud juhul, kui eksisteerib juriidiline või kutsealane õigus või kohustus informatsioon avalikustada, ega kasutada informatsiooni kutselise arvestuseksperdi enda või kolmandate osapoolte isiklikuks kasuks;
- (e) *kutsealane käitumine* – olla vastavuses relevantsete seaduste ja regulatsioonidega ning vältida mis tahes tegevust, mis diskrediteerib kutseala.

Igäühte nimetatud põhiprintsiipidest on üksikasjalikumalt käsitletud peatükkides 110–150.

Kontseptuaalse raamistiku lähenemisviis

100.6 Tingimused, milles kutselised arvestuseksperdid tegutsevad, võivad tekitada spetsiifilisi ohtusid vastavusele põhiprintsiipidega. Ei ole võimalik defineerida iga olukorda, mis tekitab ohtusid vastavusele põhiprintsiipidega ja täpselt määratleda kohast tegevust. Lisaks võib töövõttude ja tööülesannete olemus olla erinev ja sellest tulenevalt võivad tekkida erinevad ohud, mis nõuavad erinevate kaitsemehhanismide rakendamist. Seetõttu kehtestatakse käesoleva koodeksiga kontseptuaalne raamistik, millega nõutakse, et kutseline arvestusekspert tuvastaks, hindaks ja käsitleks ohtusid vastavusele põhiprintsiipidega. Kontseptuaalse raamistiku lähenemisviis aitab kutselisi arvestuseksperthe käesoleva koodeksi eetikanõuetega vastavuses olemisel ja avalikkuse huvides tegutsemise kohustuse täitmisel. See hõlmab palju variante tingimustest, mis tekitavad ohtusid vastavusele põhiprintsiipidega ja võivad pärssida kutselist arvestuseksperdi järeldamast, et olukord on lubatud juhul, kui see ei ole spetsiifiliselt keelatud.

100.7 Kui kutseline arvestusekspert tuvastab ohud vastavusele põhiprintsiipidega ja nende ohtude hindamise põhjal määrab kindlaks, et need ei ole vastuvõetaval tasemel, peab kutseline arvestusekspert kindlaks määrama, kas asjakohased kaitsemehhanismid on kättesaadavad ja kas neid saab rakendada ohtude kõrvaldamiseks või nende

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selle määratluse tegemisel peab kutseline arvestusekspert rakendama kutsealast otsustust ja võtma arvesse, kas mõistlik ja informeeritud kolmas osapool, kaaludes kõiki kutselisele arvestusekspertidele sel ajal kättesaadavaid spetsiifilisi fakte ja tingimusi, tõenäoliselt järelmaks, et kaitsemehhanismide rakendamisega saaks ohtusid kõrvaldada või vähendada vastuvõetava tasemeni nii, et vastavust põhiprintsiipidega ei ole rikutud.

- 100.8 Kutseline arvestusekspert peab hindama mis tahes ohtusid vastavusele põhiprintsiipidega siis, kui kutseline arvestusekspert teab, või võib põhjendatult eeldada, et ta teab tingimustest või suhetest, mis võivad rikkuda vastavust põhiprintsiipidele.
- 100.9 Ohu märkimisväärsuse hindamisel peab kutseline arvestusekspert võtma arvesse nii kvalitatiivseid kui kvantitatiivseid faktoreid. Kontseptuaalse raamistiku rakendamisel võib kutseline arvestusekspert kokku puutuda olukordadega, kus ohtusid ei saa kõrvaldada või vähendada vastuvõetava tasemeni kas sellepärast, et oht on liiga märkimisväärne või sellepärast, et kohased kaitsemehhanismid ei ole kättesaadavad või neid ei saa rakendada. Sellistes olukordades peab kutseline arvestusekspert kõnealuselt spetsiifilisest kutsealasest teenusest keelduma või seda mitte jätkama, või, kui vajalik, töövõttust (kutselise arvestuseksperti puhul avalikus kutsetegevuses) või tööd andvast organisatsioonist (kutselise arvestuseksperti puhul äritegevuses) tagasi astuma.
- 100.10 Kutseline arvestusekspert võib käesoleva koodeksi mingit sätet tahtmatult rikkuda. Olenevalt asjaolu olemusest ja märkimisväärsusest võib sellist tahtmatut rikkumist pidada põhiprintsiipidega vastavuses olemist mitterikkuvaks eeldusel, et niipea kui rikkumine avastatakse, parandatakse rikkumine viivitamatult ja rakendatakse mis tahes vajalikke kaitsemehhanisme.
- 100.11 Kui kutseline arvestusekspert puutub kokku tavapärasest erinevate tingimustega, mille puhul koodeksi mingi spetsiifilise nõude rakendamise tulemuseks oleks disproportsionaalne lõpptulemus või lõpptulemus, mis ei pruugi olla avalikkuse huvides, soovitatakse kutselisel arvestusekspertil konsulteerida liikmesorganisatsiooni või relevantse reguleerijaga.

Ohud ja kaitsemehhanismid

- 100.12 Ohtusid võib tekitada lai valik suhteid ja tingimusi. Kui suhe või tingimus tekitab ohu, võib selline oht rikkuda või tunduda rikkuvat kutselise arvestuseksperti vastavust põhiprintsiipidele. Tingimus või suhe võib tekitada rohkem kui ühe ohu ja oht võib mõjutada vastavuses olemist rohkem kui ühe põhiprintsiibiga. Ohud jagunevad ühte või enamasse järgmistest kategooriatest:
- (a) omahuvi oht – oht, et finants- või muu huvi mõjutab mitteamjakooselt kutselise arvestuseksperti otsustust või käitumist;

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- (b) eneseülevaatus oht – oht, et kutseline arvestusekspert ei hinda asjakohaselt kutselise arvestuseksperti või kutselise arvestuseksperti ettevõttes või tööd andvas organisatsioonis töötava muu isiku poolt eelnevalt tehtud otsustuse või osutatud teenuse tulemusi, millele arvestusekspert tugineb otsustuse kujundamisel käesoleva teenuse osutamise osana;
- (c) kaitse oht – oht, et kutseline arvestusekspert propageerib kliendi või tööandja seisukohta sellise piirini, et kutselise arvestuseksperti objektiivsus on rikutud;
- (d) lähituvuse oht – oht, et pika või lähedase suhte tõttu kliendi või tööandjaga on kutseline arvestusekspert liiga osavõtlik nende huvide suhtes või liiga aktsepteeriv nende töö suhtes ja
- (e) hirmutamise oht – oht, et kutselist arvestuseksperti pärsib objektiivselt tegutsemast tegelik või tajutav surve, sealhulgas katsed rakendada kutselise arvestuseksperti suhtes sobimatut mõjutust.

Käesoleva koodeksi osades B ja C on selgitatud, kuidas nimetatud ohtude kategooriad võivad tekkida vastavalt kutseliste arvestusekspertide jaoks avalikus kutsetegevuses ja kutseliste arvestusekspertide jaoks äritegevuses. Kutselised arvestusekspertid avalikus kutsetegevuses võivad leida, et ka osas C toodud juhised on relevantsete nende konkreetsetes tingimustes.

100.13 Kaitsemehhanismid on tegevused või muud meetmed, mis võivad ohtusid kõrvaldada või neid vähendada vastuvõetava tasemeni. Need jagunevad kahte suurde kategooriasse:

- (a) kutseala, seadusandluse või regulatsiooni poolt loodud kaitsemehhanismid ja
- (b) kaitsemehhanismid töökeskkonnas.

100.14 Kutseala, seaduste või regulatsiooni poolt loodud kaitsemehhanismide hulka kuuluvad:

- nõuded hariduse, koolituse ja kogemuse kohta kutsealaga liitumiseks;
- pideva kutsealase enesetäiendamise nõuded;
- ettevõtte valitsemise regulatsioonid;
- kutsestandardid;
- kutsealane või regulatiivne monitooring ja distsiplinaarmedetlused;
- kutselise arvestuseksperti poolt koostatud aruannete, deklaratsioonide, infoedastuste või informatsiooni väline ülevaatus seaduslikult volitatud kolmanda isiku poolt.

100.15 Käesoleva koodeksi osades B ja C käsitletakse kaitsemehhanisme töökeskkonnas vastavalt kutseliste arvestusekspertide puhul avalikus kutsetegevuses ja kutseliste arvestusekspertide puhul äritegevuses.

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- 100.16 Teatud kaitsemehhanismid võivad suurendada ebaetilise käitumise tuvastamise või ärahoidmise tõenäosust. Selliste kaitsemehhanismide hulka, mis võivad olla loodud arvestusekspertide kutseala, seaduste, regulatsiooni või tööd andva organisatsiooni poolt, kuuluvad:
- tulemuslikud, hästi avalikustatud kaebuste süsteemid, mida käitab tööd andev organisatsioon, kutseala või reguleerija ja mis võimaldavad kolleegidel, tööandjatel ja avalikkuse liikmetel juhtida tähelepanu ebaprofessionaalsele või ebaetilisele käitumisele;
  - selgesõnaliselt väljendatud kohustus raporteerida eetikanõuete rikkumistest.

Eetilise konflikti lahendamine

- 100.17 Kutseliselt arvestusekspertilt võidakse nõuda, et konflikt põhiprintsiipidega vastavuses olemise suhtes lahendataks.
- 100.18 Konflikti lahendamise kas ametliku või mitteametliku protsessi alustamisel võivad järgmised tegurid kas üksikult või koos teistega olla relevantssed lahendamise protsessi seisukohast:
- (a) relevantssed faktid;
  - (b) asjassepuutuvad eetikaküsimused;
  - (c) kõnealuse asjaoluga seotud põhiprintsiibid;
  - (d) kehtestatud sisemised protseduurid ja
  - (e) alternatiivsed tegevuskavad.
- Olles relevantssed faktorid arvesse võtnud, peab kutseline arvestusekspert kindlaks määrama asjakohase tegevuskava, kaaludes iga võimaliku tegevuskava tagajärgi. Juhul, kui küsimus jääb lahendamata, võib kutseline arvestusekspert abi saamiseks lahenduse leidmisel soovida konsulteerida teiste asjakohaste isikutega ettevõttes või tööd andvas organisatsioonis.
- 100.19 Kui probleem hõlmab organisatsioonisisest konflikti või konflikti organisatsiooniga, peab kutseline arvestusekspert kindlaks määrama, kas konsulteerida nendega, kelle ülesandeks on organisatsiooni valitsemine, nagu näiteks direktorite nõukogu või auditi komitee.
- 100.20 Kutselise arvestuseksperti parimates huvides võib olla probleemi põhiolemuse ja seda probleemi puudutavate mis tahes peetud arutluste üksikasjade ning vastuvõetud otsuste dokumenteerimine.
- 100.21 Juhul, kui märkimisväärset konflikti ei saa lahendada, võib kutseline arvestusekspert kaaluda kutsealase nõu küsimist relevantsselt kutseorganisatsioonilt või juriidilistelt nõustajatelt. Üldiselt saab kutseline arvestusekspert omandada juhiseid eetikaküsimustes ilma konfidentsiaalsuse põhiprintsiipi rikkumata juhul, kui küsimust

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

arutatakse relevantse kutseorganisatsiooniga anonüümselt või juriidilise nõustajaga info juriidilise salastatuse kaitse all. Juhud, millal kutseline arvestusekspert võib kaaluda juriidilise nõu küsimist, on erinevad. Näiteks võib kutseline arvestusekspert olla kokku puutunud pettusega, millest raporteerimine võiks rikkuda kutselise arvestuseksperti kohustust austada konfidentsiaalsust. Sellisel juhul võib kutseline arvestusekspert kaaluda õigusabi otsimist, et määrata kindlaks, kas eksisteerib raporteerimise nõue.

- 100.22 Juhul, kui peale kõikide relevantsete võimaluste ammendamist jääb eetiline konflikt lahendamata, peab kutseline arvestusekspert, kus võimalik, keelduma konflikti tekitava asjaoluga seotuks jäämisest. Kutseline arvestusekspert peab kindlaks määrama, kas antud tingimustes on asjakohane taanduda töövõtumeeskonnast või spetsiifilisest tööülesandest, või töövõtust, ettevõttest või tööd andvast organisatsioonist sootuks tagasi astuma.

PEATÜKK 110

Ausus

110.1 Aususe printsiip paneb kõikidele kutselistele arvestusekspertidele kohustuse olla kõikides kutsealastes ja ärisuhetes otsekohene ja aus. Ausus tähendab ka õiglast kohtlemist ja tõepärasust.

110.2 Kutseline arvestusekspert ei tohi teadlikult olla seostatud aruannete, deklaratsioonide, infoedastuste või muu informatsiooniga, mille kohta kutseline arvestusekspert usub, et informatsioon:

- (a) sisaldab oluliselt väära või eksitavat avaldust;
- (b) sisaldab avaldusi või informatsiooni, mis on esitatud järelemõtlematult või
- (c) jätab välja või varjab informatsiooni, mille esitamine on nõutud, seal, kus selline väljajätmine või varjamine oleks eksitav.

Kui kutseline arvestusekspert saab teadlikuks sellest, et arvestusekspert on sellise informatsiooniga seostatud, peab arvestusekspert rakendama meetmeid, et mitte olla selle informatsiooniga seostatud.

110.3 Kutselist arvestuseksperti peetakse löiku 110.2 mitte rikkuvaks juhul, kui kutseline arvestusekspert esitab lõigus 110.2 sisalduva asjaolu suhtes modifitseeritud aruande.

PEATÜKK 120

Objektiivsus

- 120.1 Objektiivsuse printsiip paneb kõikidele kutselistele arvestusekspertidele kohustuse mitte rikkuda oma kutsealaseid või ärialaseid otsustusi erapoolikuse, huvide konflikti või teiste isikute sobimatu mõjutuse tõttu.
- 120.2 Kutseline arvestusekspert võib olla avatud olukordadele, mis võivad kahjustada objektiivsust. Kõiki selliseid olukordi on võimatu defineerida ja ette kirjutada. Kutseline arvestusekspert ei tohi osutada kutsealast teenust juhul, kui tingimus või suhe tekitab eelarvamust või sobimatult mõjutab arvestuseksperti kutsealast otsustust selle teenuse kohta.

PEATÜKK 130

Kutsealane kompetentsus ja nõutav hoolsus

- 130.1 Kutsealase kompetentsuse ja nõutava hoolsuse printsiip paneb kõikidele kutselistele arvestusekspertidele järgmised kohustused:
- (a) säilitada kutsealased teadmised ja oskused tasemel, mis on nõutav tagamaks, et kliendid või tööandjad saavad kompetentse kutsealase teenuse ja
  - (b) kutsealaste teenuste osutamisel tegutseda hoolsalt kooskõlas rakendatavate tehniliste ja kutsestandarditega.
- 130.2 Kompetentne kutsealane teenus nõuab sellise teenuse osutamisel kindla otsustuse kasutamist kutsealaste teadmiste ja oskuste rakendamisel. Kutsealast kompetentsust võib jagada kahte eraldi etappi:
- (a) kutsealase kompetentsuse saavutamine ja
  - (b) kutsealase kompetentsuse säilitamine.
- 130.3 Kutsealase kompetentsuse säilitamine nõuab jätkuvat teadlikkust ja arusaamist relevantsetest tehnilistest, kutsealastest ja ärialastest arengutest. Jätkuv erialane areng võimaldab kutselisel arvestusekspertil välja arendada ja säilitada suutlikkus kutsealases keskkonnas kompetentselt tegutseda.
- 130.4 Hoolsus hõlmab kohustust tegutseda kooskõlas tööülesande nõuetega, hoolikalt, põhjalikult ja õigeaegselt.
- 130.5 Kutseline arvestusekspert peab rakendama mõistlikke meetmeid tagamaks, et isikutel, kes töötavad kutsealaspetsialistidena kutselise arvestuseksperti käe all, on kohane koolitus ja järelevalve.
- 130.6 Kus asjakohane, peab kutseline arvestusekspert andma klientidele, tööandjatele või teistele arvestuseksperti kutsealaste teenuste kasutajatele teada teenuste olemuslikest piirangutest.

PEATÜKK 140

Konfidentsiaalsus

- 140.1 Konfidentsiaalsuse printsiip paneb kõikidele kutselistele arvestusekspertidele kohustuse hoiduda:
- (a) väljaspool ettevõtet või tööd andvat organisatsiooni konfidentsiaalse informatsiooni avalikustamisest, mis on omandatud kutsealaste ja ärisuhete tulemusena, ilma nõuetekohase ja eriomase volitusega või, välja arvatud juhul, kui eksisteerib juriidiline või kutsealane õigus või kohustus informatsioon avalikustada ja
  - (b) kutsealaste ja ärisuhete tulemusena omandatud konfidentsiaalse informatsiooni kasutamisest enda isiklikuks või kolmandate osapoolte kasuks.
- 140.2 Kutseline arvestusekspert peab säilitama konfidentsiaalsuse, kaasa arvatud sotsiaalses keskkonnas, olles valvas informatsiooni tahtmatu avalikustamise võimaluse suhtes, eriti just lähedasele äripartnerile või lähemale või lähimale pereliikmele.
- 140.3 Kutseline arvestusekspert peab säilitama potentsiaalse kliendi või tööandja poolt avalikustatud informatsiooni konfidentsiaalsuse.
- 140.4 Kutseline arvestusekspert peab säilitama informatsiooni konfidentsiaalsuse ettevõtte või tööd andva organisatsiooni siseselt.
- 140.5 Kutseline arvestusekspert peab rakendama mõistlikke meetmeid tagamaks, et kutselise arvestuseksperti kontrolli all olev töötajaskond ja isikud, kellelt saadakse nõu ja abi, austavad kutselise arvestuseksperti konfidentsiaalsuskohustust.
- 140.6 Vajadus olla vastavuses konfidentsiaalsuse printsiibiga jätkub isegi peale kutselise arvestuseksperti ja kliendi või tööandja vaheliste suhete lõppu. Kui kutseline arvestusekspert muudab töökohta või omandab uue kliendi, on kutselisel arvestusekspertil õigus kasutada eelnevat kogemust. Samas ei tohi kutseline arvestusekspert kasutada või avalikustada mis tahes konfidentsiaalset informatsiooni, mis on kas omandatud või saadud kutsealase või ärisuhte tulemusel.
- 140.7 Allpool on esitatud tingimused, mille puhul kutselistelt arvestusekspertidelt nõutakse või võidakse nõuda konfidentsiaalse informatsiooni avalikustamist või millal selline informatsiooni avalikustamine võib olla kohane:
- (a) informatsiooni avalikustamist lubab seadus ja selleks annab volituse klient või tööandja;
  - (b) informatsiooni avalikustamist nõuab seadus, näiteks:
    - (i) dokumentide esitamine või tõendusmaterjali muu andmine kohtumenetluse käigus või

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- (ii) asjakohastele ametivõimudele informatsiooni avalikustamine seaduserikkumiste kohta, mis avalikuks tulevad ja
  - (c) eksisteerib kutsealane kohustus või õigus informatsioon avalikustada siis, kui seda ei keela seadus, et:
    - (i) olla vastavuses liikmesorganisatsiooni või kutseorganisatsiooni kvaliteediülevaatusega;
    - (ii) vastata järelepärimisele või uurimisele liikmesorganisatsiooni või reguleeriva asutuse poolt;
    - (iii) kaitsta kutselise arvestuseksperdi kutsealaseid huve kohtumenetluses või
    - (iv) olla vastavuses tehniliste standardite ja eetikanõuetega.
- 140.8 Selle otsustamisel, kas konfidentsiaalset informatsiooni avalikustada, kuuluvad relevantsete arvessevõetavate tegurite hulka:
- (a) kas kõikide osapoolte huve, sealhulgas kolmandate osapoolte, kelle huve võidakse mõjutada, võidakse kahjustada juhul, kui klient või tööandja annab nõusoleku informatsiooni avalikustamiseks kutselise arvestuseksperdi poolt;
  - (b) kas kogu relevantne informatsioon on teada ja tõestatud ulatuses, millises see on teostatav; siis, kui olukorraga kaasnevad tõestamata faktid, mittetäielik informatsioon või põhjendamatud kokkuvõtted, peab kasutama kutsealast otsustust, et määrata kindlaks informatsiooni avalikustamise tüüp juhul, kui seda tehakse;
  - (c) eeldatava infoedastuse tüüp ja kellele see on adresseeritud ning
  - (d) kas osapooled, kellele infoedastus suunatakse, on selle asjakohased saajad.

PEATÜKK 150

Kutsealane käitumine

- 150.1 Kutsealase käitumise printsiip paneb kõikidele kutselistele arvestusekspertidele kohustuse olla vastavuses relevantsete seaduste ja regulatsioonidega ning vältida mis tahes tegevusi, mille kohta kutseline arvestusekspert teab või peaks teadma, et need võivad kutseala diskrediteerida. Siiä hulka kuuluvad tegevused, mida mõistlik ja informeeritud kolmas osapool, kaaludes kõiki kutselisele arvestusekspertidele sel ajal kättesaadavaid spetsiifilisi fakte ja tingimusi, tõenäoliselt järeldaks, et see kahjustab kutseala head mainet.
- 150.2 Enda ja oma töö turundamisel ja propageerimisel ei tohi kutselised arvestusekspertid kahjustada kutseala mainet. Kutselised arvestusekspertid peavad olema ausad ja tõepärased ning ei tohi:
- (a) esitada liialdatud väiteid teenuste kohta, mida nad on võimelised osutama, kvalifikatsiooni kohta, mida nad omavad või kogemuste kohta, mille nad on omandanud või
  - (b) teha halvustavaid viiteid teiste tööle või põhjendamatuid võrdlusi sellega.

OSA B – KUTSELISED ARVESTUSEKSPERDID AVALIKUS KUTSETEGEVUSES

	Lehekülg
Peatükk 200 Sissejuhatus.....	18-22
Peatükk 210 Kutsealane määramine	23-26
Peatükk 220 Huvide konfliktid	27-28
Peatükk 230 Teised arvamused.....	29
Peatükk 240 Teenustasud ja muud tasustamise tüübid	30-31
Peatükk 250 Kutsealaste teenuste turundamine	32
Peatükk 260 Kingitused ja külalislahkus	33
Peatükk 270 Kliendi varade vastutav hoid	34
Peatükk 280 Objektiivsus – kõik teenused	35
Peatükk 290 Sõltumatus – auditi ja ülevaatuse töövõttud	36-86
Peatükk 291 Sõltumatus – muud kindlustandvad töövõttud.....	87-117

PEATÜKK 200

Sissejuhatus

- 200.1 Koodeksi käesolevas osas kirjeldatakse seda, kuidas osas A sisalduv kontseptuaalne raamistik rakendub teatud olukordades kutselistele arvestusekspertidele avalikus kutsetegevuses. Käesolevas osas ei kirjeldata kõiki tingimusi ja suhteid, mis kutselisel arvestusekspertil avalikus kutsetegevuses võivad ette tulla ja mis tekitavad või võivad tekitada ohtusid vastavusele põhiprintsiipidega. Seetõttu julgustatakse kutselist arvestuseksperti avalikus kutsetegevuses olema valvas selliste tingimuste ja suhete suhtes.
- 200.2 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses ei tohi teadlikult tegeleda mis tahes äritegevuse, ameti või tegevusega, mis kahjustab või võiks kahjustada ausust, objektiivsust või kutseala head mainet ja oleks selle tulemusel kokkusobimatu põhiprintsiipidega.

Ohud ja kaitsemehhanismid

- 200.3 Põhiprintsiipidega vastavuses olemist võib potentsiaalselt ohustada terve rida tingimusi ja suhteid. Ohtude olemus ja märkimisväärsus võib erineda olenevalt sellest, kas need tekivad seoses teenuste osutamisega auditi kliendile ja kas see auditi klient on avaliku huvi majandusüksus kindlustandva töövõtu kliendile, mis ei ole auditi klient, või kindlust mitteandva töövõtu kliendile.

Ohud jagunevad ühte või mitmesse järgmistest kategooriatest:

- (a) omahuvi;
- (b) eneseülevaatatus;
- (c) kaitse;
- (d) lähitutvus ja
- (e) hirmutamine.

Nimetatud ohtusid käsitletakse põhjalikumalt käesoleva koodeksi osas A.

- 200.4 Näideteks tingimustest, mis tekitavad kutselise arvestuseksperti jaoks avalikus kutsetegevuses omahuvi ohtusid, on:
- kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme otsene finantshuvi kindlustandva töövõtu kliendis;
  - ettevõtte liigne sõltuvus kliendilt saadavatest kogu teenustasudest;
  - kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme poolt märkimisväärse lähedase ärisuhte omamine kindlustandva töövõtu kliendiga;
  - ettevõtte mure märkimisväärse kliendi kaotamise võimaluse pärast;
  - auditimeeskonna liikme asumine töövõtu läbirääkimistesse auditi kliendiga;

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- ettevõtte poolt tingimusliku teenustasu kokkuleppe sõlmimine seoses kindlustandva töövõtuga;
- kutselise arvestuseksperti poolt märkimisväärse vea avastamine eelmise kutsealase teenuse tulemuste hindamisel, mida osutas kutselise arvestuseksperti ettevõtte liige.

200.5 Näideteks tingimustest, mis tekitavad kutselise arvestuseksperti jaoks avalikus kutsetegevuses eneseülevaatuse ohtusid, on:

- ettevõtte poolt kindlustandva töövõtu aruande väljaandmine finantsüsteemide toimimise tulemuslikkuse kohta peale nende süsteemide väljatöötamist või rakendamist;
- ettevõtte poolt algandmete koostamine, mida kasutati nende arvestusandmete genereerimiseks, mis on kindlustandva töövõtu objektiks;
- kindlustandva töövõtu meeskonnaliige on või on hiljuti olnud kliendi direktor või ametnik;
- kindlustandva töövõtu meeskonnaliige on või on hiljuti olnud kliendi töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju töövõtuga käsitletavale küsimusele;
- ettevõtte poolt kindlustandva töövõtu kliendile teenuse osutamine, mis otseselt mõjutab kindlustandva töövõtuga käsitletavat küsimust.

200.6 Näited tingimustest, mis tekitavad kutselise arvestuseksperti jaoks avalikus kutsetegevuses kaitse ohtusid, on:

- ettevõtte poolt auditi kliendi aktsiate propageerimine;
- kutselise arvestuseksperti tegutsemine auditi kliendi nimel advokaadina kohtuasjas või vaidluste lahendamisel kolmandate osapooltega.

200.7 Näideteks tingimustest, mis tekitavad kutselise arvestuseksperti jaoks avalikus kutsetegevuses lähituvuse ohtusid, on:

- töövõtumeeskonna liikmel on lähem või lähim pereliige, kes on kliendi direktor või ametnik;
- töövõtumeeskonna liikmel on lähem või lähim pereliige, kes on kliendi töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju töövõtuga käsitletavale küsimusele;
- kliendi direktor või ametnik või töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju töövõtuga käsitletavale küsimusele, on hiljuti olnud teenistuses töövõtupartnerina;
- kutselise arvestuseksperti poolt kingituste või eelistava kohtlemise aktsepteerimine kliendilt, välja arvatud juhul, kui nende väärtus on tühine või tähtsusetu;
- juhtivtöötajate pikaajaline seotus kindlustandva töövõtu kliendiga.

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- 200.8 Näideteks tingimustest, mis tekitavad kutselise arvestuseksperti jaoks avalikus kutsetegevuses hirmutamise ohtusid, on:
- ettevõtte ähvardamine kliendi töövõttust vallandamisega;
  - auditi kliendi poolt viitamine sellele, et ta ei sõlmi ettevõttega planeeritud kindlust mitteandva töövõtu lepingut juhul, kui ettevõtte jätkuvalt ei nõustu kliendi arvestusalase käsitlusega konkreetse tehingu kohta;
  - ettevõtte ähvardamine kohtuprotsessiga kliendi poolt;
  - ettevõttele surve avaldamine teostatud töö ulatuse mitteasjakohaseks vähendamiseks, et vähendada teenustasusid;
  - kutselise arvestuseksperti poolt enda tundmine surve all olevana nõustuda kliendi töötaja otsustusega, kuna töötajal on kõnealusel küsimuses suuremad eriteadmised;
  - kutselise arvestuseksperti informeerimine ettevõtte partneri poolt, et planeeritud edutamist ei toimu, välja arvatud juhul, kui arvestusekspert nõustub auditi kliendi mitteasjakohase arvestusalase käsitlusega.
- 200.9 Kaitsemehhanismid, mis võivad ohud kõrvaldada või vähendada neid vastuvõetava tasemeni, jagunevad kahte laia kategooriasse:
- (a) kutseala, seaduste või regulatsiooni poolt loodud kaitsemehhanismid ja
  - (b) töökeskkonna kaitsemehhanismid.
- Näiteid kutseala, seaduste või regulatsiooni poolt loodud kaitsemehhanismide kohta on kirjeldatud käesoleva koodeksi osa A lõigus 100.14.
- 200.10 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses peab rakendama otsustust kindlaks määramaks, kuidas ohtusid, mis ei ole vastuvõetaval tasemel, kõige paremini käsitleda kas kaitsemehhanismide rakendamisega ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni või relevantse töövõtu lõpetamise või sellest keeldumisega. Seda otsustust rakendades peab kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses arvesse võtma, kas mõistlik ja informeeritud kolmas osapool, kaaludes kõiki kutselisele arvestusekspertile sel ajal kättesaadavaid spetsiifilisi fakte ja tingimusi, tõenäoliselt järeldaks, et kaitsemehhanismide rakendamisega kõrvaldataks ohud või vähendataks neid vastuvõetava tasemeni nii, et vastavus põhiprintsiipidega ei ole rikutud. Seda kaalutlust mõjutavad sellised asjaolud nagu ohu märkimisväärsus, töövõtu olemus ja ettevõtte struktuur.
- 200.11 Töökeskkonnas varieeruvad relevantset kaitsemehhanismid olenevalt tingimustest. Töökeskkonna kaitsemehhanismid sisaldavad kogu ettevõtet hõlmavaid kaitsemehhanisme ja töövõtuspetsiifilisi kaitsemehhanisme.
- 200.12 Näideteks kogu ettevõtet hõlmavatest kaitsemehhanismidest töökeskkonnas on:

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- ettevõtte juhtimine, millega rõhutatakse põhiprintsiipidega vastavuses olemise tähtsust;
- ettevõtte juhtimine, millega kehtestatakse ootus, et kindlustandva töövõtu liikmed tegutsevad avalikkuse huvides;
- poliitika ja protseduurid töövõtude kvaliteedikontrolli rakendamiseks ja monitoorimiseks;
- dokumenteeritud poliitika seoses vajadusega tuvastada ohud vastavuses olemisele põhiprintsiipidega, hinnata nende ohtude märkimisväärsust ja rakendada kaitsemehhanisme nende ohtude kõrvaldamiseks või vähendamiseks vastuvõetava tasemeni, või kui asjakohased kaitsemehhanismid ei ole kättesaadavad või neid ei saa rakendada, lõpetada relevantne töövõtt või sellest keelduda;
- dokumenteeritud ettevõttesisesed poliitika ja protseduurid, millega nõutakse vastavuses olemist põhiprintsiipidega;
- poliitika ja protseduurid, mis võimaldavad huvide või suhete tuvastamist ettevõtte või töövõtude meeskondade liikmete ja klientide vahel;
- poliitika ja protseduurid selleks, et monitoorida ja juhul kui vaja, juhtida tuginemist tulule, mis saadakse üheltainsalt kliendilt;
- eraldi aruandlusliinidega erinevate partnerite ja töövõtumeeskondade kasutamine kindlust mitteandvate teenuste osutamiseks kindlustandva töövõtu kliendile;
- poliitika ja protseduurid selleks, et takistada isikuid, kes ei ole töövõtumeeskonna liikmed, mitteasjakohaselt mõjutamast töövõtu lõpptulemust;
- kõikidele partneritele ja kutsealasele töötajaskonnale õigeaegne info edastamine ettevõtte poliitikate ja protseduuride, sealhulgas mis tahes muudatuste kohta nendes, ja asjakohane koolitamine ja haridus selliste poliitikate ja protseduuride suhtes;
- kõrgema astme juhtkonna liikme määramine vastutavaks järevalve eest ettevõtte kvaliteedikontrollisüsteemi adekvaatse toimimise üle;
- partnerite ja kutsealase töötajaskonna nõustamine nende kindlustandvate töövõtude klientide ja seotud majandusüksuste suhtes, millest nad peavad olema sõltumatud;
- distsiplinaarmehhanism selleks, et aidata kaasa vastavuses olemisele poliitikate ja protseduuridega;
- avaldatud poliitika ja protseduurid, et julgustada ja volitada töötajaskonda edastama infot ettevõtte kõrgematele tasemetele mis tahes küsimuses seoses vastavuses olemisega põhiprintsiipidega, mis neile muret valmistab.

200.13 Töövõtuspetsiifiliste kaitsemehhanismide näideteks töökeskkonnas on:

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- kutselise arvestuseksperdi, kes ei osalenud kindlust mitteandva teenuse osutamises, poolt teostatud kindlust mitteandva töö üle vaadata laskmine või muul viisil nõustamine vastavalt vajadusele;
- kutselise arvestuseksperdi, kes ei olnud kindlustandva töövõtu meeskonnaliige, poolt teostatud kindlustandva töö üle vaadata laskmine või muul viisil nõustamine vastavalt vajadusele;
- konsulteerimine sõltumatu kolmanda osapoollega, nagu näiteks sõltumatute direktorite komitee, kutsealane reguleeriv organisatsioon või teine kutseline arvestusekspert;
- eetikaküsimuste arutamine isikutega, kelle ülesandeks on klientettevõtte valitsemine;
- isikutele, kelle ülesandeks on klientettevõtte valitsemine, informatsiooni avalikustamine osutatud teenuste olemuse ja teenustasude ulatuse kohta;
- teise ettevõtte kaasamine selleks, et läbi viia või uuesti läbi viia osa töövõtust;
- kindlustandva töövõtu meeskonna juhtivtöötajate rotatsioon.

200.14 Sõltuvalt töövõtu olemusest võib kutselisel arvestuseksperdil avalikus kutsetegevuses olla ka võimalik tugineda kaitsemehhanismidele, mida klient on rakendanud. Siiski ei ole võimalik tugineda üksnes sellistele kaitsemehhanismidele ohtude vähendamiseks vastuvõetava tasemeni.

200.15 Kliendi süsteemide ja protseduuride siseste kaitsemehhanismide näideteks on:

- klient nõuab, et ettevõtte määramise töövõtu teostamiseks kinnitaksid ametlikult või kiidaksid heaks isikud, kes ei kuulu juhtkonna hulka;
- kliendil on juhtimisotsuste tegemiseks kompetentsed kogemuste ja staažiga töötajad;
- klient on rakendanud ettevõttesisesed protseduurid, mis tagavad objektiivsed valikud kindlust mitteandvate töövõttude ülesandeks tegemisel;
- kliendil on ettevõtte valitsemise struktuur, mis pakub asjakohast järelvalvet ja infoedastusi ettevõtte teenuste kohta.

PEATÜKK 210

Kutsealane määramine

Kliendi aktsepteerimine

- 210.1 Enne uue kliendisuhte aktsepteerimist peab kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses kindlaks määrama, kas aktsepteerimine tekitab mis tahes ohtusid vastavuses olemisele põhiprintsiipidega. Potentsiaalsed ohud aususele või kutsealasele käitumisele võivad näiteks tekkida kliendiga (selle omanikega, juhtkonnaga või tegevustega) seonduvatest küsitavustest.
- 210.2 Kliendiga seotud küsimuste hulka, juhul, kui need on teada, mis võivad ohustada vastavuses olemist põhiprintsiipidega, kuulub näiteks kliendi osalemine ebaseaduslikes tegevustes (nagu näiteks rahapesu), ebaausus või küsitavad finantsaruandluse praktikad.
- 210.3 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses peab hindama mis tahes ohtude märkimisväärsust ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme, et need kõrvaldada või vähendada neid vastuvõetava tasemeni.
- Näited sellistest kaitsemehhanismidest on:
- teadmiste ja arusaamise omandamine kliendi, selle omanike, juhtide ja nende kohta, kes vastutavad selle valitsemise ja äritegevuste eest või
  - selle tagamine, et klient kohustub täiustama ettevõtte valitsemise praktikaid või sisekontrollimehhanisme.
- 210.4 Kui ohtusid ei ole võimalik vähendada vastuvõetava tasemeni, peab kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses keelduma kliendisuhtesse astumisest.
- 210.5 On soovitatav, et kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses vaatab kliendi korduvate töövõtude suhtes regulaarselt üle aktsepteerimist puudutavad otsused.

Töövõtu aktsepteerimine

- 210.6 Kutsealase kompetentsuse ja nõutava hoolsuse põhiprintsiip paneb kutselisele arvestusekspertile avalikus kutsetegevuses kohustuse osutada ainult neid teenuseid, mida kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses on kompetentne osutama. Enne spetsiifilise kliendi töövõtu aktsepteerimist peab kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses kindlaks määrama, kas aktsepteerimine tekitab mis tahes ohtusid vastavuses olemisele põhiprintsiipidega. Näiteks tekib kutsealase kompetentsuse ja nõutava hoolsuse suhtes omahuvi oht juhul, kui töövõtumeeskond ei oma või ei saa omandada kompetentse, mis on vajalikud töövõtu nõuetekohaseks läbiviimiseks.
- 210.7 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses peab hindama ohtude märkimisväärsust ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme nende

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

kõrvaldamiseks või vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Näited sellistest kaitsemehhanismidest on:

- asjakohase arusaamise omandamine kliendi äritegevuse olemusest, tema tegevuste keerukusest, töövõtu spetsiifilistest nõuetest ning teostatava töö eesmärgist, olemusest ja ulatusest;
- teadmiste omandamine relevantsete tööstusharude või käsitletavate küsimuste kohta;
- kogemuste omamine või omandamine relevantsete regulatiivsete või aruandluse nõuete kohta;
- vajalike kompetentsidega piisava personali kaasamine;
- ekspertide kasutamine, kus vajalik;
- töövõtu teostamiseks realistlike ajaliste raamide suhtes kokkuleppimine;
- vastavus kvaliteedikontrolli poliitikate ja protseduuridega, mis on välja töötatud andma põhjendatud kindlust selles, et spetsiifilisi töövõtte aktsepteeritakse ainult siis, kui need saab kompetentselt läbi viia.

210.8 Kui kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses kavatseb tugineda eksperdi nõuandele või tööle, peab kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses kindlaks määrama, kas selline tuginemine on õigustatud. Arvessevõetavate tegurite hulka kuuluvad: maine, eriteadmised, kasutatavad ressursid ning rakendatavad kutse- ja eetikastandardid. Sellist informatsiooni võib omandada eelnevast seotusest eksperdiga või teistega konsulteerimisest.

Muutused kutsealases määramises

210.9 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses, kellel palutakse asendada teist kutselist arvestuseksperti avalikus kutsetegevuses, või kes kaalub pakkumise esitamist saamaks töövõttu, mida hetkel teostab teine kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses, peab kindlaks määrama, kas eksisteerib mis tahes kutsealaseid või muid põhjusi, miks seda töövõttu mitte aktsepteerida, nagu näiteks tingimused, mis tekitavad põhiprintsiipidega vastavuses olemisele ohtusid, mida ei saa kaitsemehhanismide rakendamiselega kõrvaldada ega vähendada vastuvõetava tasemeni. Näiteks võib eksisteerida oht kutsealasele kompetentsusele ja nõutavale hoolsusele juhul, kui kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses aktsepteerib töövõtu enne kõikide asjassepuutuvate faktide teadmist.

210.10 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses peab hindama mis tahes ohtude märkimisväärsust. Olenevalt töövõtu olemusest võib see nõuda otsest infovahetust olemasoleva arvestusekspertiga, et kindlaks teha faktid ja tingimused seoses muutmise ettepanekuga nii, et kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses saab otsustada, kas töövõtu aktsepteerimine oleks asjakohane. Näiteks ei pruugi määramise muutmise näilised põhjused fakte täiel määral kajastada ja võivad osutada eriarvamustele olemasoleva arvestusekspertiga, mis võivad mõjutada töölemääramise aktsepteerimise otsust.

210.11 Vajaduse korral peab rakendama kaitsemehhanisme, et mis tahes ohud kõrvaldada või vähendada neid vastuvõetava tasemeni. Näited sellistest kaitsemehhanismidest on:

- pakkumiste esitamise taotlusele vastamisel pakkumises ütlemine, et enne töövõtu aktsepteerimist soovitakse kontakti olemasoleva arvestuseksperdiga nii, et võib teha järelepärimisi selle kohta, kas eksisteerib mis tahes kutsealaseid või muid põhjusi, miks seda töölemääramist ei tuleks aktsepteerida;
- taotlus olemasolevale arvestuseksperdile andmaks teadaolevat informatsiooni mis tahes faktide või tingimuste kohta, millest arvestuseksperdil, kellele ettepanek tehti, tuleb olemasoleva arvestuseksperdi arvates olla teadlik enne otsustamist, kas töövõttu aktsepteerida või
- vajaliku informatsiooni omandamine muudest allikatest.

Kui ohtusid ei saa kaitsemehhanismide rakendamisega kõrvaldada või vähendada vastuvõetava tasemeni, peab kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses töövõttust keelduma, välja arvatud juhul, kui ta on vajalike faktide suhtes saavutanud rahulolu muude vahendite abil.

210.12 Kutselist arvestuseksperdi avalikus kutsetegevuses võidakse paluda ette võtta tööd, mis on täienduseks või lisaks olemasoleva arvestuseksperdi tööle. Sellised tingimused võivad tekitada ohtusid kutsealasele kompetentsusele ja nõutavale hoolsusele, mis tulenevad näiteks informatsiooni puudumisest või selle ebatäielikkusest. Mis tahes ohtude märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Sellise kaitsemehhanismi näide on olemasoleva arvestuseksperdi teavitamine tööst, mille kohta ettepanek tehti, mis annaks olemasolevale arvestuseksperdile võimaluse esitada mis tahes relevantne informatsioon, mis on vajalik töö nõuetekohaseks läbiviimiseks.

210.13 Olemasolev arvestusekspert on seotud konfidentsiaalsusega. See, kas sellel kutselisel arvestuseksperdil lubatakse või temalt nõutakse kliendi äriasjade arutamist kutselise arvestuseksperdiga, kellele ettepanek tehti, oleneb töövõtu olemusest ja:

- (a) sellest, kas kliendi luba seda teha on saadud või
- (b) sellise infovahetuse ja informatsiooni avalikustamisega seotud juriidilistest või eetikanõuetest, mis võivad jurisdiktsiooniti erineda.

Tingimused, milles kutseliselt arvestuseksperdilt nõutakse või võidakse nõuda konfidentsiaalse informatsiooni avalikustamist või kus selline avalikustamine võib olla muul viisil asjakohane, on esitatud käesoleva koodeksi osa A peatükis 140.

210.14 Üldiselt tuleb kutselisel arvestuseksperdil avalikus kutsetegevuses arutelu algatamiseks olemasoleva arvestuseksperdiga saada kliendi luba, eelistatult kirjalikult. Kui luba on saadud, peab olemasolev arvestusekspert olema vastavuses relevantsete seadusest tulenevate ja muude regulatsioonidega, mis selliseid taotlusi reguleerivad. Kui olemasolev arvestusekspert annab informatsiooni, peab ta seda tegema ausalt ja

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

ühemõtteliselt. Juhul, kui arvestusekspertil, kellele ettepanek tehti, ei ole võimalik olemasoleva arvestusekspertiga suhelda, peab arvestusekspert, kellele ettepanek tehti, rakendama põhjendatud meetmeid informatsiooni omandamiseks mis tahes võimalike ohtude kohta teiste vahendite abil, nagu näiteks järelpärimised kolmandatelt osapooltelt või kõrgema taseme juhtkonna või isikute taustauuringud, kelle ülesandeks on klientettevõtte valitsemine.

PEATÜKK 220

Huvide konfliktid

- 220.1 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses peab rakendama põhjendatud meetmeid identifitseerimaks tingimused, mis võivad kujutada endast huvide konflikti. Sellised tingimused võivad tekitada ohtusid vastavusele põhiprintsiipidega. Näiteks võib tekkida oht objektiivsusele siis, kui kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses konkureerib otseselt kliendiga või ta omab kliendi peamise konkurendiga ühisettevõtet või sellega sarnast ettevõtet. Samuti võib oht objektiivsusele või konfidentsiaalsusele tekkida siis, kui kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses osutab teenuseid klientidele, kelle vahel on huvide konflikt või vaidlus seoses kõnealuse asjaolu või tehinguga.
- 220.2 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses peab hindama mis tahes ohtude märkimisväärsust ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Enne kliendisuhete või spetsiifilise töövõtu aktsepteerimist või jätkamist peab kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses hindama ärihuvide või suhetest kliendi või kolmanda osapoolega tekkinud mis tahes ohtude märkimisväärsust.
- 220.3 Olenevalt konflikti tekitavatest tingimustest on üldiselt vajalik järgmistest kaitsemehhanismidest ühe rakendamine:
- (a) kliendi teavitamine ettevõtte ärihuvist või tegevustest, mis võivad kujutada endast huvide konflikti, ja nende nõusoleku omandamine tegutsemiseks sellistes tingimustes või
  - (b) kõikide teadaolevate relevantsete osapoolte teavitamine sellest, et kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses tegutseb kahe või enama osapoole jaoks küsimuses, milles nende vastavad huvid on vastuolus, ja nende nõusoleku omandamine niimoodi tegutsemiseks või
  - (c) kliendi teavitamine sellest, et kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses ei tegutse teenuste osutamisel, mille kohta ettepanek tehti, eksklusiivselt mis tahes ühe kliendi jaoks (näiteks konkreetses turusektoris või spetsiifilise teenuse suhtes) ja nende nõusoleku omandamine niimoodi tegutsemiseks.
- 220.4 Samuti peab kutseline arvestusekspert kindlaks määrama selle, kas rakendada ühte või enamaid järgmistest täiendavatest kaitsemehhanismidest:
- (a) eraldi töövõtumeeskondade kasutamine;
  - (b) protseduurid juurdepääsu tõkestamiseks informatsioonile (näiteks selliste meeskondade range füüsiline eraldamine, konfidentsiaalne ja turvaline andmete talletamine);
  - (c) selged juhtnöörid töövõtumeeskonna liikmetele turvalisuse ja konfidentsiaalsuse küsimustes;

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- (d) konfidentsiaalsuslepingute kasutamine, millele on alla kirjutanud ettevõtte töötajad ja partnerid ja
  - (e) kaitsemehhanismide rakendamise regulaarne ülevaatus kõrgema taseme töötaja poolt, kes ei ole kaasatud relevantsetesse kliendi töövõttudesse.
- 220.5 Kui huvide konflikt tekitab ühele või enamale põhiprintsiibile, sealhulgas objektiivsus, konfidentsiaalsus või kutsealane käitumine, ohu mida ei saa kaitsemehhanismide rakendamise abil kõrvaldada või vähendada vastuvõetava tasemeni, ei tohi kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses spetsiifilist töövõttu aktsepteerida või peab ühest või enamast konfliktis olevast töövõtust tagasi astuma.
- 220.6 Kui kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses on taotlenud kliendilt nõusolekut tegutsemiseks teise osapoolte jaoks (mis võib olla olemasolev klient või mitte) küsimuses, milles vastavad huvid on konfliktis ja klient on keeldunud selle nõusoleku andmisest, siis ei tohi kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses jätkata tegutsemist ühe jaoks nendest osapooltest küsimuses, mis tekitab huvide konflikti.

PEATÜKK 230

Teised arvamused

- 230.1 Olukorrad, kus ettevõtte või kompanii, mis ei ole olemasolev klient, poolt või nimel palutakse kutselisel arvestusekspertil avalikus kutsetegevuses anda teine arvamus arvestusalaste, auditeerimise, aruandlus- või muude standardite või printsiipide rakendamise kohta spetsiifiliste tingimuste või tehingute puhul, võivad tekitada ohtusid vastavuses olemise põhiprintsiipidega. Näiteks võib eksisteerida oht kutsealasele kompetentsusele ja nõutavale hooleksusele tingimustes, kus teise arvamuse aluseks ei ole samad faktid, mis tehti kättesaadavaks olemasolevale arvestusekspertile, või selle aluseks on ebaadekvaatne tõendusmaterjal. Mis tahes ohu olemasolu ja märkimisväärsus sõltub taotluse tingimusest ja kõikidest muudest kättesaadavatest faktidest ning eeldustest, mis on kutsealase otsustuse avaldamise seisukohast relevantssed.
- 230.2 Kui palutakse anda selline arvamus, peab kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses hindama mis tahes ohtude märkimisväärsust ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme, et need kõrvaldada või vähendada neid vastuvõetava tasemeni. Näidete hulka sellistest kaitsemehhanismidest kuuluvad kliendilt loa taotlemine kontakteerumiseks olemasoleva arvestusekspertiga, mis tahes arvamust ümbritsevate piirangute kirjeldamine infoedastustes kliendile ja arvamuse koopia andmine olemasolevale arvestusekspertile.
- 230.3 Juhul, kui arvamust küsiv ettevõtte või kompanii ei luba olemasoleva arvestusekspertiga suhelda, peab kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses kõiki neid tingimusi arvesse võttes kindlaks määrama, kas on asjakohane anda küsitud arvamus.

PEATÜKK 240**Teenustasud ja muud tasustamise tüübid**

- 240.1 Läbirääkimiste alustamisel kutsealaste teenuste üle võib kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses määrata ükskõik millise asjakohaseks peetava teenustasu. Fakt, et üks kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses võib määrata madalama teenustasu kui teine, ei ole iseenesest ebaeetiline. Sellegipoolest võivad eksisteerida ohud vastavuses olemisele põhiprintsiipidega, mis tulenevad määratud teenustasude tasemest. Näiteks tekib kutsealase kompetentsuse ja nõutava hoolsuse suhtes omahuvi oht juhul, kui määratud teenustasu on nii madal, et selle hinna eest võib olla raske teostada töövõtt kooskõlas rakendatavate tehniliste ja kutsestandarditega.
- 240.2 Mis tahes tekkinud ohtude olemasolu ja märkimisväärsus oleneb sellistest teguritest nagu määratud teenustasu tase ja teenused, millele see kehtib. Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme, et oht kõrvaldada või vähendada seda vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:
- kliendi teavitamine töövõtutingimustest ja eriti teenustasude arvutamise alustest ning sellest, milliseid teenuseid määratud teenustasu hõlmab;
  - tööülesandele kohase aja eraldamine ja kvalifitseeritud töötajaskonna määramine.
- 240.3 Kindlust mitteandvate töövõtude teatud tüüpide puhul¹ kasutatakse laialdaselt tingimuslikke teenustasusid. Samas võivad need teatud tingimustes tekitada ohtusid vastavuses olemisele põhiprintsiipidega. Need võivad tekitada omahuvi ohu objektiivsusele. Selliste ohtude olemasolu ja märkimisväärsus sõltub teguritest, mille hulka kuuluvad:
- töövõtu olemus;
  - võimalike teenustasu summade vahemik;
  - teenustasu määramise alus;
  - asjaolu, kas tehingu tulemus või kokkuvõte vaadatakse üle sõltumatu kolmanda osapoole poolt.
- 240.4 Mis tahes selliste ohtude märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme, et need kõrvaldada või vähendada vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:
- eelnev kirjalik kokkulepe kliendiga tasustamise aluse kohta;

---

¹ Tingimuslikke teenustasusid auditi klientidele ja teistele kindlustandva töövõtu klientidele osutatud kindlust mitteandvate teenuste eest käsitletakse koodeksi käesoleva osa peatükkides 290 ja 291.

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- informatsiooni avalikustamine ettenähtud kasutajatele kutselise arvestuseksperti poolt avalikus kutsetegevuses teostatud töö kohta ja tasustamise aluse kohta;
- kvaliteedikontrolli poliitika ja -protseduurid;
- kutselise arvestuseksperti poolt avalikus kutsetegevuses teostatud töö ülevaatus sõltumatu kolmanda osapoole poolt.

240.5 Teatud tingimustes võib kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses saada kliendiga seotud üleandmistasu või vahendustasu. Näiteks kui kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses ei osuta nõutud spetsiifilist teenust, võib teenustasu saada jätkuva kliendi üleandmise eest teisele kutselisele arvestusekspertile avalikus kutsetegevuses või muule eksperdile. Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses võib saada vahendustasu kolmandalt osapoolelt (näiteks tarkvara müüjalt) kaupade või teenuste müügi eest kliendile. Sellise üleandmistasu või vahendustasu aktsepteerimine tekitab omahuvi ohu objektiivsusele ja kutsealasele kompetentsusele ning nõutavale hoolsusele.

240.6 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses võib ka maksta kliendi omandamiseks üleandmistasu, näiteks kui klient jätkab teise avalikus kutsetegevuses oleva kutselise arvestuseksperti kliendina, kuid vajab spetsialisti teenuseid, mida olemasolev arvestusekspert ei osuta. Sellise üleandmistasu maksmine tekitab samuti omahuvi ohu objektiivsusele ja kutsealasele kompetentsusele ning nõutavale hoolsusele.

240.7 Ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme, et oht kõrvaldada või vähendada seda vastuvõetava tasemeni. Näited sellistest kaitsemehhanismidest on:

- kliendile informatsiooni avalikustamine kokkulepete kohta maksta teisele kutselisele arvestusekspertile üleantud töö eest üleandmistasu;
- kliendile informatsiooni avalikustamine kokkulepete kohta saada üleandmistasu kliendi üleandmise eest teisele kutselisele arvestusekspertile avalikus kutsetegevuses;
- kliendilt eelneva kokkuleppe omandamine korralduste suhtes komisjonitasude kohta seoses kaupade ja teenuste müügiga kliendile kolmanda osapoole poolt.

240.8 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses võib osta kogu teise ettevõtte või osa sellest, alusel, et maksed tehakse isikutele, kes varemalt ettevõtet omasid või nende pärijatele või päranditompudesse. Selliseid makseid ei peeta vahendustasudeks või üleandmistasudeks ülaltoodud lõikude 240.5–240.7 eesmärgil.

PEATÜKK 250

Kutsealaste teenuste turustamine

250.1 Kui kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses teeb pakkumise uue töö saamiseks kas reklaamimise või muude turunduse vormide kaudu, võib eksisteerida oht vastavuses olemisele põhiprintsiipidega. Näiteks tekib omahuvi oht vastavuses olemisele kutsealase käitumise printsiibiga juhul, kui teenuseid, saavutusi või tooteid turundatakse viisil, mis ei ole järjepidev selle printsiibiga.

250.2 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses ei tohi kutsealaste teenuste turundamisel kahjustada kutseala mainet. Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses peab olema aus ja tõepärane ning ei tohi:

- (a) esitada liialdatud väiteid pakutavate teenuste kohta, omatava kvalifikatsiooni kohta või saadud kogemuste kohta või
- (b) teha halvustavaid viiteid või põhjendamatud võrdlusi kellegi teise tööga.

Juhul, kui kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses kahtleb, kas plaanitav reklaamimise või turundamise vorm on asjakohane, peab kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses kaaluma konsulteerimist relevantse kutsealase organisatsiooniga.

PEATÜKK 260

Kingitused ja külalislahkus

- 260.1 Klient võib pakkuda kutselisele arvestuseksperdile avalikus kutsetegevuses või lähimale või **lähemale pereliikmele*** kingitusi ja külalislahkust. Selline pakkumine võib tekitada ohtusid vastavuses olemisele põhiprintsiipidega. Näiteks võib tekkida omahuvi või lähitutvuse oht objektiivsusele juhul, kui aktsepteeritakse kingitus kliendilt; hirmutamise oht objektiivsusele võib tuleneda võimalusest, et sellised pakkumised tehakse avalikuks.
- 260.2 Mis tahes ohu olemasolu ja märkimisväärsus oleneb pakkumise olemusest, väärtusest ja kavatsusest. Kui pakutakse kingitusi või külalislahkust, mida mõistlik ja informeeritud kolmas osapool kõiki fakte ja tingimusi kaaludes peaks tühiseks ja tähtsusetuks, võib kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses järeldada, et pakkumine tehakse äritegevuse tavapärasel käigus ilma spetsiifilise kavatsuseta mõjutada otsuse tegemist või omandada informatsiooni. Sellistel juhtudel võib kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses üldiselt järeldada, et mis tahes oht vastavuses olemisele põhiprintsiipidega on vastuvõetaval tasemel.
- 260.3 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses peab hindama mis tahes ohtude märkimisväärsust ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Kui ohtusid ei saa kaitsemehhanismide rakendamise abil kõrvaldada või vähendada vastuvõetava tasemeni, ei tohi kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses sellist pakkumist aktsepteerida.

---

*Vt Definiitsioonid.

PEATÜKK 270

Kliendi varade vastutav hoid

- 270.1 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses ei tohi võtta vastutavale hoiule kliendi raha või muid varasid, välja arvatud juhul, kui seda lubab teha seadus ja juhul, kui see on nii, siis vastavuses mis tahes täiendavate seadusest tulenevate kohustustega, mis on kehtestatud selliseid varasid hoidvale kutselisele arvestusekspertile avalikus kutsetegevuses.
- 270.2 Kliendi varade hoidmine tekitab ohtusid vastavuses olemisele põhiprintsiipidega; näiteks eksisteerib omahuvi oht kutsealasele käitumisele ja võib eksisteerida omahuvi oht objektiivsusele, mis tuleneb kliendi varade hoidmisest. Seetõttu peab kutseline arvestusekspert, kellele on usaldatud teistele kuuluv raha (või muud varad), avalikus kutsetegevuses:
- (a) hoidma selliseid varasid eraldi oma isiklikest või ettevõtte varadest;
  - (b) kasutama selliseid varasid ainult sellel eesmärgil, milleks need on ette nähtud;
  - (c) olema mis tahes ajal valmis nende varade ja mis tahes tekitatud sissetuleku, dividendide või kasude kohta aru andma mis tahes isikutele, kellel on õigus sellisele aruandlusele ja
  - (d) olema vastavuses kõikide relevantsete seaduste ja regulatsioonidega, mis on selliste varade hoidmise ja nende kohta aru andmise seisukohast relevantseted.
- 270.3 Osana kliendi ja töövõtu aktsepteerimise protseduuridest teenuste puhul, mis võivad hõlmata kliendi varade hoidmist, peab kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses tegema asjakohaseid järelepärimisi selliste varade allika kohta ja võtma arvesse seadusest ja regulatsioonidest tulenevaid kohustusi. Näiteks juhul, kui varad olid saadud seadusevastastest tegevustest nagu näiteks rahapesust, tekiks oht vastavuses olemisele põhiprintsiipidega. Sellistes olukordades võib kutseline arvestusekspert kaaluda õigusabi otsimist.

PEATÜKK 280

Objektiivsus – kõik teenused

- 280.1 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses peab mis tahes kutsealaste teenuste osutamisel kindlaks määrama, kas eksisteerivad ohud vastavuses olemisele objektiivsuse põhiprintsiibiga, mis tulenevad huvide omamisest või suhetest kliendi või selle direktorite, ametnike või töötajatega. Näiteks võib perekondlikust või lähedasest isiklikust või ärisuhtest tekkida lähituvuse oht objektiivsusele.
- 280.2 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses, kes osutab kindlustandvat teenust, peab olema kindlustandva töövõtu kliendist sõltumatu. Mõtlemissviis ja näiline sõltumatus on vajalik võimaldamaks kutselisel arvestusekspertil avalikus kutsetegevuses teha kokkuvõtte ja olla nähtud kokkuvõtet tegemas ilma erapoolikuse, huvide konflikti või sobimatu mõjutuseta teistelt isikutelt. Peatükkides 290 ja 291 antakse erijuhiseid sõltumatuse nõuete kohta kutseliste arvestusekspertide puhul avalikus kutsetegevuses kindlustandvate töövõtude teostamisel.
- 280.3 Ohtude eksisteerimine objektiivsusele mis tahes kutsealase teenuse osutamisel sõltub konkreetsetest töövõtutingimustest ja töö olemusest, mida kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses teostab.
- 280.4 Kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses peab hindama mis tahes ohtude märkimisväärsust ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme nende kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Näited sellistest kaitsemehhanismidest on:
- taandumine töövõtumeeskonnast;
  - järelvalveprotseduurid;
  - ohtu tekitava finants- või ärisuhte lõpetamine;
  - küsimuse arutamine kõrgemate tasemete juhtkonnaga ettevõttes;
  - küsimuse arutamine isikutega, kelle ülesandeks on kliendi valitsemine.

Juhul, kui kaitsemehhanismidega ei saa ohtu kõrvaldada või vähendada vastuvõetava tasemeni, peab kutseline arvestusekspert relevantsest töövõtust keelduma või selle lõpetama.

PEATÜKK 290**SÕLTUMATUS – AUDITI JA ÜLEVAATUSE TÖÖVÕTUD****SISUKORD**

	Lõik
Peatüki struktuur	290.1
Kontseptuaalse raamistiku lähenemisviis sõltumatusele	290.4
Võrgustikud ja võrgustikku kuuluvad ettevõtted	290.13
Avaliku huvi majandusüksused	290.25
Seotud majandusüksused	290.27
Isikud, kelle ülesandeks on valitsemine.....	290.28
Dokumentatsioon	290.29
Töövõtuperiood.....	290.30
Ühinemised ja omandamised	290.33
Muud arvessevõetavad asjaolud	290.39
Kontseptuaalse raamistiku lähenemisviisi rakendamine sõltumatuse suhtes	290.100
Finantshuvid.....	290.102
Laenud ja garantiid	290.118
Ärisuhted.....	290.124
Perekondlikud ja isiklikud suhted.....	290.127
Töötamine auditi kliendi juures	290.134
Töötajaskonna ajutised töölesuunamised.....	290.142
Hiljutine teenistus auditi kliendi juures	290.143
Teenistus auditi kliendi direktori või ametnikuna	290.146
Juhtivtöötajate pikaajaline seotus (sealhulgas partnerite rotatsioon) auditi kliendiga.....	290.150
Kindlust mitteandvate teenuste osutamine auditi klientidele	290.156
Juhtkonna vastutus	290.162
Arvestusandmete ja finantsaruannete koostamine	290.167
Hindamisteenused	290.175
Maksualased teenused	290.181
Siseauditi teenused	290.195

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

IT-süsteemide alased teenused	290.201
Kohtuprotsessis abistamise teenused	290.207
Juriidilised teenused	290.209
Värbamisteenused	290.214
Korporatiivse rahanduse (<i>Corporate Finance</i>) alased teenused	290.216
Teenustasud	290.220
Teenustasud – suhteline suurus	290.220
Teenustasud – tähtjaks laekumata	290.223
Tingimuslikud teenustasud	290.224
Hüvitamis- ja hindamispoliitika	290.228
Kingitused ja külalislahkus	290.230
Tegelik või ähvardav kohtuprotsess	290.231
Aruanded, mis sisaldavad kasutamise ja levitamise piirangut.....	290.500

Peatüki struktuur

- 290.1 Käesolevas peatükis käsitletakse sõltumatuse nõudeid auditi töövõtude ja ülevaatusetöövõtude puhul, mis on kindlustandvad töövõttud, kus kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses teeb kokkuvõtte finantsaruannete kohta. Selliste töövõtude hulka kuuluvad auditi ja ülevaatusetöövõttud finantsaruannete tervikkomplekti või üksiku finantsaruande kohta aruandmiseks. Sõltumatuse nõudeid kindlustandvate töövõtude puhul, mis ei ole auditi või ülevaatusetöövõttud, käsitletakse peatükis 291.
- 290.2 Teatud tingimustes, mis puudutavad auditi töövõtte, kus auditi aruanne sisaldab kasutamise ja levitamise piirangut ja eeldusel, et teatud tingimused on täidetud, võib käesoleva peatüki sõltumatuse nõudeid modifitseerida nii nagu toodud lõikudes 290.500–290.514. Modifikatsioonid ei ole lubatud seaduse või regulatsiooniga nõutud finantsaruannete auditi korral.
- 290.3 Käesolevas peatükis kuulub termini(te):
- „audit”, „auditimeeskond”, „auditi töövõtt”, „auditi klient” ja „auditi aruanne” hulka ülevaatus, ülevaatusetöövõtt, ülevaatusetöövõtt, ülevaatusetöövõtt ja ülevaatusetöövõtt
  - „ettevõtte” hulka võrgustikku kuuluv ettevõtte, välja arvatud, kui on öeldud teisiti.

Kontseptuaalse raamistiku lähenemisviis sõltumatusele

- 290.4 Auditi töövõtude puhul on avalikkuse huvides ja seetõttu käesoleva eetikakoodeksiga nõutav, et auditimeeskondade, ettevõtete ja võrgustikku kuuluvate ettevõtete liikmed peavad olema auditi klientidest sõltumatud.
- 290.5 Käesoleva peatüki eesmärgiks on aidata ettevõtteid ja auditimeeskondade liikmeid allpool kirjeldatud kontseptuaalse raamistiku lähenemisviisi rakendamisel sõltumatuse saavutamiseks ja säilitamiseks.
- 290.6 Sõltumatus koosneb

Mõtlemisviisi sõltumatusest

Meeleseisund, mis võimaldab kokkuvõtte tegemist ilma, et seda mõjutaksid tegurid, mis rikuvad kutsealast otsustust, lastes seega isikul tegutseda ausalt ning rakendada objektiivsust ja kutsealast skeptitsismi.

Näilisest sõltumatusest

Faktide ja tingimuste vältimine, mis on nii märkimisväärsed, et mõistlik ja informeeritud kolmas osapool, kaaludes kõiki spetsiifilisi fakte ja tingimusi, tõenäoliselt järeldaks, et ettevõtte või auditimeeskonna liikme ausus, objektiivsus või kutsealane skeptitsism on rikunud.

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

290.7 Kutselised arvestusekspertid peavad kasutama kontseptuaalse raamistiku lähenemisviisi selleks, et:

- (a) tuvastada ohud sõltumatusele;
- (b) hindama tuvastatud ohtude märkimisväärsust ja
- (c) vajaduse korral rakendada kaitsemehhanisme, et ohud kõrvaldada või vähendada neid vastuvõetava tasemeni.

Kui kutseline arvestusekspert määrab kindlaks, et asjakohased kaitsemehhanismid ei ole kättesaadavad või neid ei saa rakendada ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni, peab kutseline arvestusekspert kõrvaldama ohtusid tekitava tingimuse või suhte või auditi töövõttust keelduma või selle lõpetama.

Kutseline arvestusekspert peab käesoleva kontseptuaalse raamistiku rakendamisel kasutama kutsealast otsustust.

290.8 Paljud erinevad tingimused või tingimuste kombinatsioonid võivad olla relevantset ohtude hindamisel sõltumatusele. On võimatu defineerida igat olukorda, mis tekitab ohtusid sõltumatusele ja täpselt määratleda asjakohaseid meetmeid. Seetõttu kehtestatakse käesoleva eetikakoodeksiga kontseptuaalne raamistik, millega nõutakse, et ettevõtte ja auditimeeskondade liikmed tuvastaksid, hindaksid ja käsitleksid ohtusid sõltumatusele. Kontseptuaalse raamistiku lähenemisviis aitab praktiseerivaid kutselisi arvestuseksperte käesoleva koodeksi eetikanõuetega vastavuses olemisel. See hõlmab mitmeid variante tingimustest, mis tekitavad ohtusid sõltumatusele ja võivad pärssida kutselist arvestuseksperti järeldamast, et olukord on lubatud juhul, kui see ei ole eraldi keelatud.

290.9 Alates lõigust 290.100 kirjeldatakse, kuidas tuleb kontseptuaalse raamistiku lähenemisviisi sõltumatusele rakendada. Nendes lõikudes ei käsitleta kõiki tingimusi ja suhteid, mis tekitavad või võivad tekitada ohtusid sõltumatusele.

290.10 Selle otsustamisel, kas töövõtt aktsepteerida või seda jätkata, või kas konkreetne isik võib olla auditimeeskonna liige, peab ettevõtte tuvastama ja hindama ohtusid sõltumatusele. Juhul, kui ohud ei ole vastuvõetaval tasemel ja otsustatakse seda, kas aktsepteerida töövõtt või kaasata konkreetne isik auditimeeskonda, peab ettevõtte kindlaks määrama, kas on kättesaadavad kaitsemehhanismid ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Juhul, kui otsustatakse seda, kas töövõttu jätkata, peab ettevõtte kindlaks määrama, kas mis tahes olemasolevad kaitsemehhanismid on jätkuvalt tulemuslikud ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni, või kas tuleb rakendada teisi kaitsemehhanisme, või kas töövõtt tuleb lõpetada. Millal iganes saab ettevõttele töövõtu käigus teatavaks uus informatsioon ohu kohta sõltumatusele, peab ettevõtte hindama ohu märkimisväärsust kooskõlas kontseptuaalse raamistiku lähenemisviisiga.

- 290.11 Käesolevas peatükis on läbivalt viidatud märkimisväärsetele ohtudele sõltumatusel. Ohu märkimisväärsuse hindamisel peab arvesse võtma nii kvalitatiivseid kui ka kvantitatiivseid tegureid.
- 290.12 Käesolevas peatükis ei kirjutata enamiku juhtude puhul ette isikute spetsiifilist vastutust ettevõttes sõltumatusel seotud tegevuste eest, kuna vastutus võib erineda olenevalt ettevõtte suurusest, struktuurist ja korraldusest. Rahvusvaheliste kvaliteedikontrolli standarditega (*International Standards on Quality Control*) nõutakse ettevõttelt poliitikate ja protseduuride kehtestamist andmaks ettevõttele põhjendatud kindlus selle kohta, et sõltumatus säilitatakse siis, kui seda nõutakse relevantsete eetikanõuetega. Lisaks nõutakse rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (*International Standards on Auditing*) töövõtupartnerilt kokkuvõtte kujundamist töövõtule kehtivate sõltumatusel nõuetele vastavuse kohta.

Võrgustikud ja võrgustikku kuuluvad ettevõtted

- 290.13 Juhul, kui ettevõtet peetakse võrgustikku kuuluvaks ettevõtteks, peab ettevõtte olema sõltumatu võrgustikus olevate teiste ettevõtete auditi klientidest (välja arvatud juhul, kui käesolevas koodeksis on öeldud teisiti). Käesoleva peatüki sõltumatusel nõuded, mis kehtivad võrgustikku kuuluva ettevõtte puhul, kehtivad mis tahes majandusüksuse puhul nagu näiteks konsulteerimispraksis või kutseline juurapraksis, mis vastab võrgustikku kuuluva ettevõtte definitsioonile olenemata sellest, kas majandusüksus ise vastab ettevõtte definitsioonile.
- 290.14 Suurendamaks oma võimelisust osutada kutsealaseid teenuseid, moodustavad ettevõtted tihti koos teiste ettevõtete ja majandusüksustega suuremaid struktuure. See, kas need suuremad struktuurid tekitavad võrgustiku, sõltub konkreetsetest faktidest ja tingimustest ja ei sõltu sellest, kas ettevõtted ja majandusüksused on juriidiliselt eraldiseisvad ja eristatavad. Näiteks võib suurem struktuur olla suunatud ainult töö üleandmise hõlbustamisele, mis iseenesest ei täida võrgustiku moodustamiseks vajalikke kriteeriume. Alternatiivselt võib suurem struktuur olla suunatud koostööle ja ettevõtted jagavad ühist kaubamärgi nime, ühist kvaliteedikontrolli süsteemi või märkimisväärsel osa kutsealastest ressurssidest ja seda peetakse järelikult võrgustikuks.
- 290.15 Otsustuse selle kohta, kas suurem struktuur on võrgustik, peab tegema selles valguses, kas mõistlik ja informeeritud kolmas osapool, kaaludes kõiki spetsiifilisi fakte ja tingimusi, tõenäoliselt järeldaks, et ettevõtted on seotud sellisel viisil, et eksisteerib võrgustik. Seda otsustust peab rakendama järjepidevalt kogu võrgustikus.
- 290.16 Kui suurem struktuur on suunatud koostööle ja on selgelt suunatud kasumile või kulutuste jagamisele struktuuri kuuluvate ettevõtete vahel, peetakse seda võrgustikuks. Samas ebaoluliste kulude jagamine iseenesest ei tekita võrgustikku. Lisaks juhul, kui kulude jagamine piirdub ainult nende kuludega, mis on seotud auditi meetodikate, käsiraamatute või koolituskursuste väljatöötamisega, ei tekita see iseenesest võrgustikku. Samuti ei tekita iseenesest võrgustikku ettevõtte ja sellega muidu

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

mitteseotud majandusüksuse koostöö mingi teenuse osutamiseks või toote väljatöötamiseks.

- 290.17 Kui suurem struktuur on suunatud koostööle ja struktuuri kuuluvad ettevõtted jagavad ühist omandust, kontrolli või juhtkonda, peetakse seda võrgustikuks. Seda saab saavutada lepingu või muude vahendite kaudu.
- 290.18 Kui suurem struktuur on suunatud koostööle ja struktuuri kuuluvad majandusüksused jagavad ühiseid kvaliteedikontrolli poliitikaid ja protseduure, peetakse seda võrgustikuks. Sel eesmärgil on ühised kvaliteedikontrolli poliitikad ja protseduurid need, mis on välja töötatud, mida rakendatakse ja monitooritakse kogu suuremas struktuuris.
- 290.19 Kui suurem struktuur on suunatud koostööle ja struktuuri kuuluvad majandusüksused jagavad ühist äristrateegiat, peetakse seda võrgustikuks. Ühise äristrateegia jagamine hõlmab majandusüksuste kokkulepet ühiste strateegiliste eesmärkide saavutamiseks. Majandusüksust ei peeta võrgustikku kuuluvaks ettevõtteks üksnes seepärast, et see teeb koostööd teise majandusüksusega ainult selleks, et ühiselt vastata pakkumise küsimisele kutsealase teenuse osutamiseks.
- 290.20 Kui suurem struktuur on suunatud koostööle ja struktuuri kuuluvad majandusüksused jagavad ühise kaubamärgi nime kasutamist, peetakse seda võrgustikuks. Ühine kaubamärgi nimi hõlmab ühiseid initsiaale või ühist nime. Ettevõtet peetakse ühist kaubamärgi nime kasutavaks juhul, kui ta lisab näiteks ühise kaubamärgi nime kas oma ettevõtte nime osana või sellega koos siis, kui ettevõtte partner allkirjastab auditi aruande.
- 290.21 Kuigi ettevõtte ei kuulu võrgustikku ja ei kasuta ühist kaubamärgi nime oma ettevõtte nime osana, võib ettevõtte näida võrgustikku kuuluvana juhul, kui ettevõtte viitab oma kirjatarvetel või reklaammaterjalidel sellele, et on ettevõtete ühenduse liige. Seega, kui hoolsalt ei jälgita, kuidas ettevõtte selliseid liikmelisusi kirjeldab, võidakse tekitada ettekujutus, et ettevõtte kuulub võrgustikku.
- 290.22 Juhul, kui ettevõtte müüb oma praktilise komponendi, nähakse müügilepingus mõnikord ette, et piiratud perioodi jooksul võib komponent jätkata ettevõtte nime või nime elemendi kasutamist, kuigi komponent ei ole enam ettevõttega seotud. Sellistes tingimustes, mil kaks majandusüksust võivad tegutseda ühise nime all, on faktid sellised, et nad ei kuulu koostööle suunatud suuremasse struktuuri ja ei ole seetõttu võrgustikku kuuluvad ettevõtted. Need majandusüksused peavad kindlaks määrama, kuidas enese esitlemisel väliseid osapooli teavitada sellest, et nad ei ole võrgustikku kuuluvad ettevõtted.
- 290.23 Kui suurem struktuur on suunatud koostööle ja struktuuri kuuluvad majandusüksused jagavad märkimisväärset osa kutsealastest ressurssidest, peetakse seda võrgustikuks. Kutsealaste ressursside hulka kuuluvad:

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- ühised süsteemid, mis võimaldavad ettevõtetel vahetada sellist informatsiooni nagu kliendiandmed, andmed arveldamise ja ajaarvestuse kohta;
- partnerid ja töötajaskond;
- tehnilised osakonnad, mis kindlustandvate töövõtude puhul konsulteerivad tehnilistes või tööstusharuspetsiifilistes küsimustes, tehingute või sündmuste kohta;
- auditimetoodika või auditi käsiraamatud ja
- koolituskursused ja -vahendid.

290.24 Selle kindlaksmääramine, kas jagatud kutsealased ressursid on märkimisväärsed ja seetõttu on ettevõtted võrgustikku kuuluvad ettevõtted, peab põhinema relevantsetel faktidel ja tingimustel. Kui jagatud ressursid on piiratud ühise auditimetoodika või auditi käsiraamatutega ja personali või kliendi- või turuinformatsiooni omavahel ei vahetata, on ebatõenäoline, et jagatud ressursid oleksid märkimisväärsed. Sama kehtib ühise koolituse taotlemise kohta. Samas, kui jagatud ressursid hõlmavad inimeste või informatsiooni vahetamist, nagu näiteks siis, kui töötajaskond pärineb ühiselt jagatavast töötajate reservist või suurema struktuuri siseselt luuakse ühine tehniline osakond andmaks osalevatele ettevõtetele tehnilisi nõuandeid, mille järgimist ettevõtetele nõutakse, järeltab mõistlik ja informeeritud kolmas osapool tõenäolisemalt, et jagatud ressursid on märkimisväärsed.

Avaliku huvi majandusüksused

290.25 Peatükk 290 sisaldab täiendavaid sätteid, mis kajastavad avaliku huvi ulatust teatud majandusüksustes. Käesoleva peatüki eesmärkidel on avaliku huvi majandusüksused:

- kõik börsinimekirja kantud majandusüksused ja
- mis tahes majandusüksus, a) mis on regulatsiooni või seadusega defineeritud kui avaliku huvi majandusüksus või b) mille audit tuleb regulatsiooni või seaduse nõudel läbi viia kooskõlas samade sõltumatuse nõuetega, mis kehtivad börsinimekirja kantud majandusüksuste auditi puhul. Sellise regulatsiooni võib kehtestada mis tahes relevantne reguleerija, sealhulgas auditi reguleerija.

290.26 Ettevõtteid ja liikmesorganisatsioone julgustatakse kindlaks määrama, kas käsitleda täiendavaid majandusüksusi või teatud majandusüksuste kategooriaid avaliku huvi majandusüksustena seetõttu, et neil on suur hulk ja lai ring huvigruppe. Arvessevõetavate tegurite hulka kuuluvad:

- (a) äritegevuse olemus, nagu näiteks varade vastutaval hoiul hoidmine suure hulga huvigruppide jaoks. Näidete hulka võivad kuuluda finantsinstitutsioonid nagu pangad ja kindlustusfirmad, ja pensionifondid;
- (b) suurus ja

(c) töötajate arv.

Seotud majandusüksused

290.27 Auditi kliendi puhul, mis on börsinimekirja kantud majandusüksus, hõlmavad käesolevas peatükis viited auditi kliendile kliendiga seotud majandusüksusi (välja arvatud juhul, kui on öeldud teisiti). Kõikide teiste auditi klientide puhul hõlmavad käesolevas peatükis viited auditi kliendile seotud majandusüksusi, mille üle kliendil on otsene või kaudne kontroll. Kui auditimeeskond teab või on põhjust uskuda, et suhe või tingimus, mis puudutab kliendi teist seotud majandusüksust, on relevantne ettevõtte kliendist sõltumatuse hindamise seisukohast, peab auditimeeskond ohtude tuvastamisel ja hindamisel sõltumatusele ja asjakohaste kaitsemehhanismide rakendamisel kaasama selle seotud majandusüksuse.

Isikud, kelle ülesandeks on valitsemine

290.28 Isegi kui seda ei nõua koodeks, rakendatavad auditeerimise standardid, seadus või regulatsioon, julgustatakse ettevõtte ja isikute, kelle ülesandeks on auditi kliendi valitsemine, vahelisele regulaarsele infovahetusele suhete ja muude asjaolude kohta, mis ettevõtte arvates võivad põhjendatult mõjutada sõltumatust. Selline infovahetus võimaldab isikutel, kelle ülesandeks on valitsemine, a) võtta ohtude tuvastamisel ja hindamisel sõltumatusele arvesse ettevõtte otsustusi, b) võtta arvesse nende kõrvaldamiseks või vastuvõetava tasemeni vähendamiseks rakendatud kaitsemehhanismide asjakohasust ja c) rakendada asjakohaseid meetmeid. Selline lähenemine võib olla eriti abiks seoses hirmutamise ja lähituvuse ohtudega.

Dokumentatsioon

290.29 Dokumentatsioon annab tõendusmaterjali kutselise arvestuseksperti otsustuste kohta kokkuvõtete formuleerimisel vastavuse kohta sõltumatuse nõuetele. Dokumentatsiooni puudumine ei määra kindlaks, kas ettevõtte võttis konkreetse asjaolu arvesse, ega seda, kas ettevõtte on sõltumatu.

Kutseline arvestusekspert peab dokumenteerima sõltumatuse nõuetele vastavuse kohta tehtud kokkuvõtted ja neid kokkuvõtteid toetavate mis tahes relevantsete arutelude sisu. Seega:

- kui on nõutud, et kaitsemehhanismid vähendavad ohtu vastuvõetava tasemeni, peab kutseline arvestusekspert dokumenteerima ohu olemuse ja paigasolevad või rakendatavad kaitsemehhanismid, mis vähendavad ohu vastuvõetava tasemeni ja
- kui oht nõudis märkimisväärset analüüsi, et kindlaks määrata, kas kaitsemehhanismid olid vajalikud ja kutseline arvestusekspert tegi kokkuvõtte, et ei olnud, kuna oht oli juba vastuvõetaval tasemel, peab kutseline arvestusekspert dokumenteerima ohu olemuse ja kokkuvõtte aluseks olnud loogika.

Töövõtuperiood

- 290.30 Sõltumatus auditi kliendist on nõutav nii töövõtuperioodi kui ka finantsaruannetega hõlmatud perioodi vältel. Töövõtuperiood algab siis, kui auditimeeskond alustab teenuste osutamist. Töövõtuperiood lõpeb siis, kui antakse välja auditi aruanne. Kui töövõtt on korduva iseloomuga, lõpeb see sellega, kui kumbki osapooltest teatab, et kutsealane suhe on lõppenud või lõpliku auditi aruande väljaandmisega, olenevalt sellest, kumb toimub hiljem.
- 290.31 Kui majandusüksusest saab auditi klient perioodi ajal, mida hõlmavad finantsaruanded, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab, või pärast seda, peab ettevõtte kindlaks määrama, kas sõltumatusele tekitavad mis tahes ohtusid:
- finants- või ärisuhted auditi kliendiga finantsaruannetega hõlmatud perioodi jooksul või pärast seda, kuid enne auditi töövõtu aktsepteerimist või
  - auditi kliendile osutatud eelnevad teenused.
- 290.32 Juhul, kui kindlust mitteandvat teenust osutati auditi kliendile finantsaruannetega hõlmatud perioodi jooksul või pärast seda, kuid enne, kui auditimeeskond alustab audititeenuste osutamist ja see teenus ei oleks auditi töövõtuperioodi ajal lubatud, peab ettevõtte hindama mis tahes ohtu sõltumatusele, mida see teenus tekitab. Juhul, kui oht ei ole vastuvõetaval tasemel, tuleb auditi töövõtt aktsepteerida ainult juhul, kui rakendatakse kaitsemehhanisme mis tahes ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:
- kindlust mitteandvat teenust osutanud personali väljajätmine auditimeeskonna liikmete hulgast;
  - auditi ja kindlust mitteandva töö ülevaatamine kutselise arvestuseksperdi poolt, nagu asjakohane või
  - kindlust mitteandva teenuse tulemuste hindamiseks teise ettevõtte kaasamine või kindlust mitteandva teenuse uuesti osutamine teise ettevõtte poolt ulatuses, mis on vajalik, et võimaldada viimasel võtta vastutus selle teenuse eest.

Ühinemised ja omandamised

- 290.33 Kui majandusüksus muutub auditi kliendiga seotud majandusüksuseks ühinemise või omandamise tulemusel, peab ettevõtte tuvastama ja hindama eelnenud ja praeguseid huvisid ja suhteid seotud majandusüksusega, mis, võttes arvesse kättesaadavaid kaitsemehhanisme, võiksid mõjutada ettevõtte sõltumatust ja seetõttu tema suutelisust jätkata auditi töövõttu peale ühinemise või omandamise jõustumiskuupäeva.
- 290.34 Ettevõtte peab rakendama meetmeid, mis on vajalikud käesoleva koodeksiga keelatud mis tahes praeguste huvide või suhete lõpetamiseks ühinemise või omandamise jõustumiskuupäevaks. Samas juhul, kui sellist praegust huvi või suhet ei saa ühinemise või omandamise jõustumiskuupäevaks põhjendatult lõpetada, näiteks kuna seotud

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

majandusüksus ei ole võimeline jõustumiskuupäevaks korralikult üle minema ettevõtte poolt osutatud kindlust mitteandva teenuse teisele osutajale, peab ettevõtte hindama ohtu, mida selline huvi või suhe tekitab. Mida märkimisväärsem on oht, seda tõenäolisem on, et ettevõtte sõltumatust rikutakse ja ettevõtte ei saa audiitorina jätkata. Ohu märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- huvi või suhte olemus ja märkimisväärsus;
- seotud majandusüksusega oleva suhte olemus ja märkimisväärsus (näiteks kas seotud majandusüksus on tütar- või emaettevõtte) ja
- kui pikk aeg on selleni, kuni huvi või suhte saab põhjendatult lõpetada.

Ettevõtte peab isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine, arutama põhjuseid, miks ei saa huvi või suhet ühinemise või omandamise jõustumiskuupäevaks põhjendatult lõpetada, ja ohu märkimisvääruse hindamist.

290.35 Juhul, kui isikud, kelle ülesandeks on valitsemine, nõuavad ettevõtte jätkamist majandusüksuse audiitorina, peab ettevõtte seda tegema ainult juhul, kui:

- (a) huvi või suhe lõpetatakse niipea kui põhjendatult võimalik ja igal juhul kuue kuu jooksul alates ühinemise või omandamise jõustumiskuupäevast;
- (b) mis tahes isik, kellel on selline huvi või suhe, sealhulgas selline, mis on tekkinud sellise kindlust mitteandva teenuse osutamise kaudu, mida käesolev koodeks ei lubaks, ei ole auditi töövõtumeeskonna liige ega töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatuse eest vastutav isik ja
- (c) vastavalt vajadusele rakendatakse ja arutatakse asjakohaseid üleminekumeetmeid isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine. Üleminekumeetmete näideteks on:
  - lasta kutselisel arvestuseksperdil audit või kindlust mitteandev töö üle vaadata, nagu asjakohane;
  - lasta kutselisel arvestuseksperdil, kes ei ole finantsaruannete kohta arvamust avaldava ettevõtte liige, viia läbi ülevaatus, mis on samaväärne töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatusega või
  - kaasata teine ettevõtte kindlust mitteandva teenuse tulemuste hindamiseks või lasta teisel ettevõttel kindlust mitteandev teenus uuesti osutada ulatuses, mis on vajalik võimaldamaks viimasel võtta vastutus selle teenuse eest.

290.36 Ettevõtte võib olla enne ühinemise või omandamise jõustumiskuupäeva lõpetanud märkimisväärse hulga audititööd ja võib olla võimeline lõpetama ülejäänud auditiprotseduurid lühikese aja jooksul. Sellistes tingimustes juhul, kui isikud, kelle ülesandeks on valitsemine, nõuavad, et ettevõtte lõpetaks auditi, jätkates samal ajal 290.33s tuvastatud huvi või suhet, peab ettevõtte seda tegema ainult juhul, kui:

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- (a) on hinnanud sellise huvi või suhte tekitatud ohu märkimisväärsust ja arutanud hinnangut isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine;
  - (b) on vastavuses lõigu 290.35 alapunktide ii–iii nõuetega ja
  - (c) lakkab olemast majandusüksuse audiitor mitte hiljem kui auditi aruande väljaandmisel.
- 290.37 Lõikudes 290.33–290.36 käsitletud eelnenud ja praeguste huvide ja suhete käsitlemisel peab ettevõtte kindlaks määrama, kas isegi juhul, kui kõiki nõudeid saaks täita, tekitavad huvid ja suhted ohtusid, mis jääksid nii märkimisväärseks, et objektiivsus oleks rikutud ja juhul, kui nii on, peab ettevõtte lakkama olemast audiitor.
- 290.38 Kutseline arvestusekspert peab dokumenteerima lõikudes 290.34 ja 36 käsitletud mis tahes huvid või suhted, mida ühinemise või omandamise jõustumiskuupäevaks ei lõpetata ja nende mittelõpetamise põhjused, rakendatud üleminekumeetmed, isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine, peetud arutelu tulemused ja selle aluseks oleva loogika, miks eelnenud ja praegused huvid ja suhted ei tekita ohtusid, mis võiksid jääda nii märkimisväärseks, et objektiivsus oleks rikutud.

Muud arvessevõetavad asjaolud

- 290.39 Võib ette tulla juhuseid, kus käesolevat peatükki rikutakse tahtmatult. Juhul, kui ilmneb selline tahtmatu rikkumine, siis üldiselt ei peeta seda sõltumatust rikkuvaks eeldusel, et ettevõttes on kehtestatud asjakohased, rahvusvahelistes kvaliteedikontrolli standardites nõutavatega samaväärsed kvaliteedikontrolli poliitikad ja protseduurid sõltumatuse alalhoidmiseks ning niipea kui rikkumine avastatakse, parandatakse see kohe ja rakendatakse mis tahes vajalikke kaitsemehhanisme mis tahes ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Ettevõtte peab kindlaks määrama, kas seda asjaolu arutada isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine.

Lõigud 290.40–290.90 on tahtlikult tühjaks jäetud.

Kontseptuaalse raamistiku lähenemisviisi rakendamine sõltumatuse suhtes

- 290.100 Lõikudes 290.102–290.232 kirjeldatakse spetsiifilisi tingimusi ja suhteid, mis tekitavad või võivad tekitada ohtusid sõltumatusele. Lõikudes kirjeldatakse potentsiaalseid ohtusid ja kaitsemehhanismide tüüpe, mis võivad olla asjakohased ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni ning tuvastatakse teatud olukorrad, kus ükski kaitsemehhanism ei suudaks vähendada ohtusid vastuvõetava tasemeni. Lõikudes ei kirjeldata kõiki tingimusi ja suhteid, mis tekitavad või võivad tekitada ohtusid sõltumatusele. Ettevõtte ja auditimeeskonna liikmed peavad hindama sarnaste, kuid samas erinevate tingimuste ja suhete mõjusid ning määrama kindlaks, kas vajaduse korral saab rakendada kaitsemehhanisme, sealhulgas lõikudes 200.12–200.15 toodud kaitsemehhanisme, kõrvaldamaks ohud sõltumatusele või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni.

290.101 Lõigud 290.102–290.126 sisaldavad viiteid finantshuvi, laenu või garantii olulisusele või ärisuhte märkimisväärsusele. Kindlaksmääramisel, kas selline huvi on isikule oluline, võidakse arvesse võtta isiku ja tema lähimate pereliikmete puhasvara väärtust.

Finantshuvid

290.102 Finantshuvi omamine auditi kliendis võib tekitada omahuvi ohu. Mis tahes tekitatud ohu olemasolu ja märkimisväärsus sõltub: a) finantshuvi omava isiku rollist, b) sellest, kas finantshuvi on otsene või kaudne, ja c) finantshuvi olulisusest.

290.103 Finantshuvisid võib omada vahendaja kaudu (näiteks kollektiivne investeerimisvahend, -vara või -trust). Kindlaksmääramine, kas sellised finantshuvid on otsesed või kaudsed, oleneb sellest, kas kasusaav omanik omab kontrolli investeerimisvahendi üle või võimet selle investeerimisotsuseid mõjutada. Kui eksisteerib kontroll investeerimisvahendi üle või võime selle investeerimisotsuseid mõjutada, defineeritakse käesolevas koodeksis seda finantshuvi kui otsest finantshuvi. Vastupidiselt siis, kui kasusaaval omanikul ei ole kontrolli investeerimisvahendi üle või võimet selle investeerimisotsuseid mõjutada, defineeritakse käesolevas koodeksis seda finantshuvi kui kaudset finantshuvi.

290.104 Juhul, kui auditimeeskonna liikmel, selle isiku lähimal pereliikmel või ettevõttel on otsene finantshuvi või oluline kaudne finantshuvi auditi kliendis, oleks tekkinud omahuvi oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks vähendada seda ohtu vastuvõetava tasemeni. Seetõttu ei tohi ühelgi järgmistest olla kliendis otsest finantshuvi või olulist kaudset finantshuvi: auditimeeskonna liige; selle isiku lähim pereliige või ettevõtte.

290.105 Kui auditimeeskonna liikmel on lähem pereliige, kelle kohta auditimeeskonna liige teab, et tal on auditi kliendis otsene finantshuvi või oluline kaudne finantshuvi, tekib omahuvi oht. Ohu märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- auditimeeskonna liikme ja tema lähema pereliikme vahelise suhte olemus ja
- finantshuvi olulisus lähema pereliikme jaoks.

Ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- lähem pereliige vabaneb kogu finantshuvist niipea kui see on teostatav või vabaneb kaudse finantshuvi piisavast osast nii, et järelejääv huvi ei ole enam oluline;
- lasta kutselisel arvestuseksperdil auditimeeskonna liikme töö üle vaadata või
- isiku eemaldamine auditimeeskonnast.

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- 290.106 Juhul, kui auditimeeskonna liikmel, selle isiku lähimal pereliikmel või ettevõttel on otsene finantshuvi või oluline kaudne finantshuvi majandusüksuses, millel on auditi kliendis kontrolliv huvi, ja klient on majandusüksuse jaoks oluline, oleks tekkinud omahuvi oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks vähendada seda ohtu vastuvõetava tasemeni. Seetõttu ei tohi ühelgi järgmistest olla sellist finantshuvi: auditimeeskonna liige; selle isiku lähim pereliige ja ettevõtte.
- 290.107 Otsese või olulise kaudse finantshuvi omamine auditi kliendis ettevõtte pensioniplaani kaudu tekitab omahuvi ohu. Ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni.
- 290.108 Juhul, kui teistel partneritel kontoris, kus töövõtupartner seoses auditi töövõtuga praktiseerib, või nende lähimatel pereliikmetel on selles auditi kliendis otsene finantshuvi või oluline kaudne finantshuvi, oleks tekkinud omahuvi oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks vähendada ohtu vastuvõetava tasemeni. Seetõttu ei tohi ei sellistel partneritel ega nende lähimatel pereliikmetel olla mis tahes sellist finantshuvi sellises auditi kliendis.
- 290.109 Kontor, kus töövõtupartner seoses auditi töövõtuga praktiseerib, ei ole tingimata see kontor, kuhu ta on ametisse määratud. Seega, kui töövõtupartner paikneb erinevas kontoris kui teised auditimeeskonna liikmed, peab kasutama kutsealast otsustust selleks, et kindlaks määrata, millises kontoris partner seoses selle töövõtuga praktiseerib.
- 290.110 Juhul, kui teised auditi kliendile kindlust mitteandvaid teenuseid osutavad partnerid ja juhtivtöötajad, välja arvatud need, kelle osalemine on minimaalne, või nende lähimad pereliikmed omavad otsest finantshuvi või olulist kaudset finantshuvi auditi kliendis, oleks tekkiv omahuvi oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ei sellistel töötajatel ega nende lähimatel pereliikmetel olla mis tahes selliseid finantshuve sellises auditi kliendis.
- 290.111 Vaatamata lõikudele 290.108 ja 290.110 ei peeta finantshuvi omamist auditi kliendis a) partneri, kes paikneb kontoris, kus töövõtupartner seoses auditi töövõtuga praktiseerib, või b) partneri või juhtivtöötaja, kes osutab auditi kliendile kindlust mitteandvaid teenuseid, lähima pereliikme poolt sõltumatust rikkuvaks juhul, kui finantshuvi on saadud lähima pereliikme tööalaste õiguste tulemusel (näiteks pensioni või aktsiaoptsioonide kaudu) ja vajaduse korral rakendatakse kaitsemehhanisme mis tahes ohu sõltumatusele kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Samas, kui lähim pereliige omab õigust või omandab õiguse finantshuvist vabaneda või aktsiaoptsiooni puhul õiguse seda optsiooni rakendada, peab ta finantshuvist vabanema või selle kaotama niipea, kui see on teostatav.
- 290.112 Omahuvi oht võib tekkida juhul, kui ettevõtte või auditimeeskonna liige või selle isiku lähim pereliige omab majandusüksuses finantshuvi ja ka auditi klient omab selles majandusüksuses finantshuvi. Samas ei peeta sõltumatust rikutuks juhul, kui need huvid on ebaolulised ja auditi klient ei saa avaldada majandusüksusele

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

märkimisväärsel mõju. Juhul, kui huvi on mis tahes osapoolle oluline ja auditi klient saab avaldada sellele teisele majandusüksusele märkimisväärsel mõju, ei saa ükski kaitsemehhanism vähendada ohtu vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ettevõtte sellist huvi olla ja mis tahes isik, kellel selline huvi, peab enne auditimeeskonna liikmeks saamist kas:

- (a) huvist vabanema või
- (b) vabanema selle piisavast osast nii, et järelejääv huvi ei ole enam oluline.

290.113 Omahuvi, lähitutvuse või hirmutamise ohtud võivad tekkida juhul, kui auditimeeskonna liige või selle isiku lähim pereliige, või ettevõtte omab finantshuvi majandusüksuses siis, kui on teada, et auditi kliendi direktor, ametnik või kontrolliv omanik omab samuti selles majandusüksuses finantshuvi. Mis tahes ohu olemasolu ja märkimisväärsus sõltuvad sellistest teguritest nagu:

- kutsealaspetsialisti roll auditimeeskonnas;
- kas majandusüksuse omanikud sekkuvad aktiivselt selle juhtimistegevusse või mitte;
- kas huvi annab investorile võime majandusüksust kontrollida või märkimisväärselt mõjutada ja
- finantshuvi olulisus.

Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Sellistekaitsemehhanismide näideteks on:

- finantshuvi omava auditimeeskonna liikme eemaldamine auditimeeskonnast või
- auditimeeskonna liikme töö üle vaadata laskmine kutselise arvestuseksperdi poolt.

290.114 Ettevõtte või auditimeeskonna liikme või selle isiku lähima pereliikme poolt otsese finantshuvi või olulise kaudse finantshuvi omamine auditi kliendis usaldusisikuna tekitab omahuvi ohu. Samuti tekib omahuvi oht siis, kui a) partner kontoris, kus töövõtupartner seoses auditiga praktiseerib, b) teised auditi kliendile kindlust mitteandvaid teenuseid osutavad partnerid ja juhtivtöötajad, välja arvatud need, kelle osalemine on minimaalne, või c) nende lähimad pereliikmed omavad otsest finantshuvi või olulist kaudset finantshuvi auditi kliendis usaldusisikuna. Sellist huvi ei tohi olla, välja arvatud juhul, kui:

- (a) usaldusisik ega usaldusisiku lähim pereliige, ega ka ettevõtte ei ole usaldusfondi tulusaajad;
- (b) usaldusfondi huvi auditi kliendis ei ole usaldusfondi jaoks oluline;
- (c) usaldusfond ei ole võimeline avaldama auditi kliendile märkimisväärsel mõju ja

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- (d) usaldusisik, usaldusisiku lähim pereliige või ettevõtte ei saa märkimisväärselt mõjutada mis tahes investeerimisotsust, millega on seotud finantshuvi auditi kliendis.

290.115 Auditimeeskonna liikmed peavad kindlaks määrama, kas omahuvi ohtu tekitavad mis tahes teadaolevad finantshuvivid auditi kliendis, mida omavad teised isikud, sealhulgas:

- ettevõtte partnerid ja kutsealaspetsialistidest töötajad, kes on muud kui need, kellele viidati eespool, või nende lähimad pereliikmed ja
- isikud, kellel on lähedane isiklik suhe auditimeeskonna liikmega.

See, kas need huvivid tekitavad omahuvi ohu, sõltub sellistest teguritest nagu:

- ettevõtte organisatsiooniline, toimimis- ja aruandlusstruktuur ja
- isiku ja auditimeeskonna liikme vahelise suhte olemus.

Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- isiklikku suhet omava auditimeeskonna liikme eemaldamine auditimeeskonnast;
- auditimeeskonna liikme kõrvalejätmine mis tahes märkimisväärsete auditi töövõttu puudutavate otsuste tegemisest või
- auditimeeskonna liikme töö ülevaatamine kutselise arvestuseksperdi poolt.

290.116 Juhul, kui ettevõtte või partner või ettevõtte töötaja või selle isiku lähim pereliige omandab otsese finantshuvi või olulise kaudse finantshuvi auditi kliendis näiteks päranduse või kingituse teel või ettevõtete ühinemise tulemusel, ja sellise huvi omamine ei oleks käesoleva peatüki järgi lubatud, siis:

- (a) juhul, kui huvi omandab ettevõtte, peab finantshuvist otsekohe vabanema või vabanema kaudse finantshuvi piisavast osast nii, et järelejääv huvi ei ole enam oluline;
- (b) juhul, kui huvi omandab auditimeeskonna liige või selle isiku lähim pereliige, siis peab finantshuvi omandanud isik finantshuvist otsekohe vabanema või vabanema kaudse finantshuvi piisavast osast nii, et järelejääv huvi ei ole enam oluline või
- (c) juhul, kui huvi omandab isik, kes ei ole auditimeeskonna liige, või selle isiku lähim pereliige, peab finantshuvist vabanema niipea kui võimalik või vabanema kaudse finantshuvi piisavast osast nii, et järelejääv huvi ei ole enam oluline. Finantshuvist vabanemist oodates peab kindlaks määrama, kas mis tahes kaitsemehhanismid on vajalikud.

290.117 Kui ilmneb käesoleva peatüki tahtmatu rikkumine seoses finantshuviga auditi kliendis, ei peeta seda sõltumatust rikkuvaks juhul, kui:

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- (a) ettevõtte on kehtestanud poliitika ja protseduurid, millega nõutakse ettevõtte kohest teavitamist mis tahes rikkumistest, mis tulenevad finantshuvi ostmisest, pärandiks saamisest või muul viisil omandamisest auditi kliendis;
- (b) lõigu 290.116 punktides a–c esitatud meetmeid võetakse kui rakenduvaid ja
- (c) vajaduse korral rakendab ettevõtte muid kaitsemehhanisme mis tahes ülejäänud ohu vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:
  - auditimeeskonna liikme töö ülevaatamine kutselise arvestuseksperti poolt või
  - isiku kõrvalejätmine mis tahes märkimisväärsete auditi töövõttu puudutavate otsuste tegemisest.

Ettevõtte peab kindlaks määrama, kas arutada asjaolu isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine.

Laenud ja garantiid

- 290.118 Auditi kliendi, mis on pank või sarnane institutsioon, poolt auditimeeskonna liikmele või selle isiku lähimale pereliikmele või ettevõttele antud laen või laenugarantii võib tekitada ohu sõltumatusele. Juhul, kui laen või laenugarantii ei ole antud tavapäraste laenuandmise protseduuride, tingimuste ja nõuete kohaselt, tekitatakse nii märkimisväärne omahuvi oht, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi auditimeeskonna liige, selle isiku lähim pereliige ega ettevõtte sellist laenu või laenugarantiid vastu võtta.
- 290.119 Juhul, kui laen on auditi kliendi poolt, mis on pank või sarnane institutsioon, ettevõttele antud tavapäraste laenuandmise protseduuride, tingimuste ja nõuete kohaselt ja laen on auditi kliendile või laenu saavale ettevõttele oluline, võib olla võimalik rakendada kaitsemehhanisme omahuvi ohu vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Näiteks selliste kaitsemehhanismide kohta on see, et lasta töö üle vaadata kutselisel arvestusekspertil võrgustikku kuuluvast ettevõttest, mis ei ole auditiga seotud ega saanud laenu.
- 290.120 Auditi kliendi, mis on pank või sarnane institutsioon, poolt auditimeeskonna liikmele või selle isiku lähimale pereliikmele antud laen või laenugarantii ei tekita ohu sõltumatusele juhul, kui laen või laenugarantii on antud tavapäraste laenuandmise protseduuride, tingimuste ja nõuete kohaselt. Selliste laenude näideteks on eluasemelaenud, panga arvelduskrediidid, autolaenud ja krediitkaardisaldod.
- 290.121 Juhul, kui ettevõtte või auditimeeskonna liige või selle isiku lähim pereliige aktsepteerib laenu auditi kliendilt, mis ei ole pank või sarnane institutsioon, või tal on võetud sellise auditi kliendi poolt garanteeritud laen, oleks tekkinud omahuvi oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohu vähendada vastuvõetava tasemeni, välja arvatud juhul, kui laen või garantii on ebaoluline nii a) ettevõtte või auditimeeskonna liikme ja tema lähima pereliikme kui ka b) kliendi jaoks.

- 290.122 Samamoodi juhul, kui ettevõtte või auditimeeskonna liige või selle isiku lähim pereliige annab auditi kliendile laenu või garanteerib auditi kliendi võetud laenu, oleks tekkiv omahuvi oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni, välja arvatud juhul, kui laen või garantii on ebaoluline nii a) ettevõtte või auditimeeskonna liikme ja tema lähima pereliikme kui ka b) kliendi jaoks.
- 290.123 Juhul, kui ettevõttel või auditimeeskonna liikmel või selle isiku lähimal pereliikmel on hoiused või maaklerkonto auditi kliendi juures, mis on pank, maaklerfirma või sarnane institutsioon, ei teki ohtu sõltumatusele juhul, kui hoiust või kontot hoitakse tavapärase kommertstingimuste alusel.

Ärisuhted

- 290.124 Lähedane ärisuhe ettevõtte või auditimeeskonna liikme või selle isiku lähima pereliikme ja auditi kliendi või selle juhtkonna vahel tekib kommertssuhtest või ühisest finantshuvist ja võib tekitada omahuvi või hirmutamise ohtusid. Selliste suhete näideteks on:
- olulise finantshuvi omamine ühisettevõttes kas koos kliendiga või kontrolliva omaniku, direktori, ametniku või muu isikuga, kes täidab kõrgema astme juhtimisfunktsioone selle kliendi jaoks;
  - kokkulepped kombineerimaks ettevõtte ühte või enamat teenust või toodet kliendi ühe või enama teenuse või tootega ning turustamiseks paketti viidates mõlemale osapoolele;
  - levitamise või turustamise korraldamine, mille kohaselt ettevõtte levitab või turustab kliendi tooteid või teenuseid, või klient levitab või turustab ettevõtte tooteid või teenuseid.

Välja arvatud juhul, kui mis tahes finantshuvi on ebaoluline ja ärisuhe on ettevõtte ja kliendi või selle juhtkonna jaoks mittemärkimisväärne, oleks tekkinud omahuvi oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seetõttu, välja arvatud juhul, kui finantshuvi on ebaoluline ja ärisuhe on mittemärkimisväärne, ei tohi sellist ärisuhet sõlmida või peab suhet vähendama mittemärkimisväärse tasemeni või suhte lõpetama.

Auditimeeskonna liikme puhul, välja arvatud juhul, kui mis tahes selline finantshuvi on ebaoluline ja suhe on selle liikme jaoks mittemärkimisväärne, peab isiku auditimeeskonnast eemaldama.

Juhul, kui ärisuhe on auditimeeskonna liikme lähima pereliikme ja auditi kliendi või selle juhtkonna vaheline, peab mis tahes ohu märkimisväärsust hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni.

- 290.125 Ärisuhe, millega on seotud ettevõtte või auditimeeskonna liikme või selle isiku lähima pereliikme omatav huvi majandusüksuses, kus omanikud sekkuvad aktiivselt selle juhtimistegevusse, kui auditi kliendile või auditi kliendi direktorile või ametnikule või mis tahes nende grupile kuulub samuti huvi selles majandusüksuses, ei tekita ohtusid sõltumatusele juhul, kui:
- (a) ärisuhe on ettevõtte, auditimeeskonna liikme ja tema lähima pereliikme ning kliendi jaoks mittemärkimisväärne;
  - (b) finantshuvi on investori või investorite grupi jaoks ebaoluline ja
  - (c) finantshuvi ei anna investorile või investorite grupile võimet kontrollida seda majandusüksust, kus omanikud sekkuvad aktiivselt juhtimistegevusse.
- 290.126 Kaupade ja teenuste ostmine auditi kliendilt ettevõtte või auditimeeskonna liikme või selle isiku lähima pereliikme poolt ei tekita üldiselt ohtu sõltumatusele juhul, kui tehing toimub tavapärase äritegevuse käigus ja sõltumatutel alustel. Siiski võivad sellised tehingud olla oma olemuselt või suurusjärgult sellised, et tekitavad omahuvi ohu. Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Näited sellistest kaitsemehhanismidest on:
- tehingu tühistamine või selle suurusjärgu vähendamine või
  - isiku eemaldamine auditimeeskonnast.

Perekondlikud ja isiklikud suhted

- 290.127 Perekondlikud ja isiklikud suhted auditimeeskonna liikme ja auditi kliendi direktori või ametniku või teatud töötajate vahel (olenevalt nende rollist) võivad tekitada omahuvi, lähituvuse või hirmutamise ohtusid. Mis tahes ohtude olemasolu ja märkimisväärsus sõltuvad hulgast teguritest, mille hulka kuuluvad isiku vastutusala auditimeeskonnas, pereliikme või muu isiku roll kliendi juures ja suhte lähedus.
- 290.128 Kui auditimeeskonna liikme lähim pereliige on:
- (a) auditi kliendi direktor või ametnik või
  - (b) töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju kliendi arvestusandmete või nende finantsaruannete koostamisele, mille kohta ettevõtte arvamus avaldab, või oli sellisel ametikohal mis tahes perioodi jooksul, mida töövõtt või finantsaruanded hõlmavad, saab ohtusid sõltumatusele vähendada vastuvõetava tasemeni ainult isiku eemaldamisega auditimeeskonnast. Suhte lähedus on selline, et ükski teine kaitsemehhanism ei suudaks vähendada ohtu sõltumatusele vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ükski sellist suhet omav isik olla auditimeeskonna liige.
- 290.129 Ohud sõltumatusele tekivad siis, kui auditimeeskonna liikme lähim pereliige on töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju kliendi finantsseisundile,

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

finantstulemusele või rahavoogudele. Ohtude märkimisväärsus sõltumatusele oleneb sellistest teguritest nagu:

- lähima pereliikme ametikoht ja
- kutsealaspetsialisti roll auditimeeskonnas.

Ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- isiku eemaldamine auditimeeskonnast või
- auditimeeskonna kohustuste struktureerimine nii, et kutsealaspetsialist ei tegele küsimustega, mis on tema lähima pereliikme vastutusel.

290.130 Ohud sõltumatusele tekivad siis, kui auditimeeskonna liikme lähem pereliige on:

- (a) auditi kliendi direktor või ametnik või
- (b) töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärsel mõju kliendi arvestusandmete või nende finantsaruannete koostamisele, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab.

Ohu märkimisväärsus oleneb sellistest teguritest nagu:

- auditimeeskonna liikme ja lähema pereliikme vahelise suhte olemus;
- lähema pereliikme ametikoht ja
- kutsealaspetsialisti roll auditimeeskonnas.

Ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- isiku eemaldamine auditimeeskonnast või
- auditimeeskonna kohustuste struktureerimine nii, et kutsealaspetsialist ei tegele küsimustega, mis on tema lähema pereliikme vastutusel.

290.131 Ohud sõltumatusele tekivad siis, kui auditimeeskonna liikmel on lähedane suhe isikuga, kes ei ole tema lähim ega lähem pereliige, aga kes on direktor või ametnik või töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärsel mõju kliendi arvestusandmete või nende finantsaruannete koostamisele, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab. Auditimeeskonna liige, kellel on selline suhe, peab konsulteerima kooskõlas ettevõtte poliitikate ja protseduuridega. Ohu märkimisväärsus oleneb sellistest teguritest nagu:

- auditimeeskonna liikme ja selle isiku vahelise suhte olemus;
- isiku ametikoht kliendi juures ja
- kutsealaspetsialisti roll auditimeeskonnas.

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

Ohtude märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- kutsealaspetsialisti eemaldamine auditimeeskonnast või
- auditimeeskonna kohustuste struktureerimine nii, et kutsealaspetsialist ei tegele küsimustega, mis on selle isiku vastutusel, kellega kutsealaspetsialistil on lähedane suhe.

290.132 Omahuvi, lähituvuse või hirmutamise ohtusid võib tekitada a) ettevõtte partneri või töötaja, kes ei ole auditimeeskonna liige ja b) auditi kliendi direktori või ametniku või töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju kliendi arvestusandmete või nende finantsaruannete koostamisele, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab, vaheline isiklik või perekondlik suhe. Ettevõtte partnerid ja töötajad, kes on teadlikud sellistest suhetest, peavad konsulteerima kooskõlas ettevõtte poliitikate ja protseduuridega. Mis tahes ohu olemasolu ja märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- ettevõtte partneri või töötaja ja kliendi direktori või ametniku või töötaja vahelise suhte olemus;
- ettevõtte partneri või töötaja ja auditimeeskonna vastastikune mõju;
- partneri või töötaja ametikoht ettevõttes ja
- isiku ametikoht kliendi juures.

Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- partneri või töötaja kohustuste struktureerimine vähendamaks mis tahes potentsiaalset mõju auditi töövõtule või
- vastava teostatud töö ülevaatamine kutselise arvestuseksperdi poolt.

290.133 Kui ilmneb käesoleva peatüki tahtmatu rikkumine seoses perekondlike ja isiklike suhetega, ei peeta seda sõltumatust rikkuvaks juhul, kui:

- (a) ettevõtte on kehtestanud poliitikad ja protseduurid, millega nõutakse ettevõtte kohest teavitamist mis tahes rikkumistest, mis tulenevad muudatustest nende lähimate või lähimate pereliikmete tööalases staatuses või muudest isiklikest suhetest, mis tekitavad ohtusid sõltumatusele;
- (b) tahtmatu rikkumine on seotud auditimeeskonna liikme lähima pereliikme saamisega auditi kliendi direktoriks või ametnikuks, või olemisega ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju kliendi arvestusandmete või nende finantsaruannete koostamisele, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab ja relevantne kutsealaspetsialist eemaldatakse auditimeeskonnast ja

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- (c) vajaduse korral rakendab ettevõtte muid kaitsemehhanisme mis tahes ülejäänud ohu vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:
- (i) auditimeeskonna liikme töö ülevaatamine kutselise arvestuseksperdi poolt või
  - (ii) relevantse kutsealaspetsialisti kõrvalejätmine mis tahes märkimisväärsete töövõttu puudutavate otsuste tegemisest.

Ettevõtte peab kindlaks määrama, kas arutada asjaolu isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine.

Töötamine auditi kliendi juures

- 290.134 Lähituvuse või hirmutamise ohud võivad tekkida juhul kui auditi kliendi direktor või ametnik, või töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju kliendi arvestusandmete või nende finantsaruannete koostamisele, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab, on olnud auditimeeskonna liige või ettevõtte partner.
- 290.135 Juhul, kui endine auditimeeskonna liige või ettevõtte partner on asunud tööle auditi kliendi juurde sellisel ametikohal ja säilivad märkimisväärsed sidemed ettevõtte ja selle isiku vahel, oleks oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seetõttu juhul, kui endine auditimeeskonna liige või partner asub kliendi juurde tööle direktori või ametnikuna, või töötajana ametikohal, kus avaldada otsust ja märkimisväärset mõju kliendi arvestusandmete või nende finantsaruannete koostamisele, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab, peetakse sõltumatust ohustatuks, välja arvatud juhul, kui:
- (a) isikul ei ole õigust saada ettevõttelt mis tahes hüvitisi või makseid, välja arvatud juhul, kui neid tehakse kooskõlas eelnevalt kindlaksmääratud ja fikseeritud kokkulepetega, ja mis tahes summa, mis isikule võlgu ollakse, ei ole ettevõtte jaoks oluline ja
  - (b) isik ei jätku osalemist või ei näi osalevat ettevõtte äri- või kutsealastes tegevustes.
- 290.136 Juhul, kui endine auditimeeskonna liige või ettevõtte partner on asunud tööle auditi kliendi juurde sellisel ametikohal ja märkimisväärseid sidemeid ettevõtte ja selle isiku vahel ei säili, sõltub mis tahes lähituvuse või hirmutamise ohtude olemasolu ja märkimisväärsus sellistest teguritest nagu:
- ametikoht, millele isik on kliendi juures asunud;
  - mis tahes seotus, mis isikul saab auditimeeskonnaga olema;
  - perioodi pikkus, mis on möödunud sellest, kui isik oli auditimeeskonna liige või ettevõtte partner ja
  - isiku endine positsioon auditimeeskonnas või ettevõttes, näiteks kas isik oli vastutav regulaarse kontakti alalhoidmise eest kliendi juhtkonnaga või isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine.

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

Mis tahes ohtude märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- auditi plaani modifitseerimine;
- selliste isikute määramine auditimeeskonda, kellel on piisavad eriteadmised seoses isikuga, kes on asunud tööle kliendi juurde või
- endise auditimeeskonna liikme töö ülevaatamine kutselise arvestuseksperdi poolt.

290.137 Juhul, kui endine ettevõtte partner on eelnevalt asunud tööle majandusüksusesse sellisel ametikohal ja pärast seda saab majandusüksusest ettevõtte auditi klient, peab hindama mis tahes ohu märkimisväärsust sõltumatusele ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni.

290.138 Omahuvi oht tekib siis, kui auditimeeskonna liige osaleb auditi töövõtus teades, et auditimeeskonna liige mingil ajal tulevikus asub või võib asuda tööle kliendi juurde. Ettevõtte poliitikate ja protseduuridega peab nõudma, et auditimeeskonna liikmed teavitaksid ettevõtet siis, kui asuvad kliendiga läbirääkimistesse töölevõtu üle. Sellise teate saamisel peab hindama ohu märkimisväärsust ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- isiku eemaldamine auditimeeskonnast või
- selle isiku poolt meeskonnas olemise ajal tehtud mis tahes märkimisväärsete otsustuste ülevaatus.

Auditi kliendid, mis on avaliku huvi majandusüksused

290.139 Lähitutvuse või hirmutamise ohud tekivad siis, kui võtmetähtsusega auditipartner asub tööle auditi kliendi juurde, mis on avaliku huvi majandusüksus:

- (a) majandusüksuse direktori või ametnikuna või
- (b) töötajana ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju kliendi arvestusandmete või nende finantsaruannete koostamisele, mille kohta ettevõtte arvamus avaldab.

Sõltumatust peetakse rikutuks, välja arvatud juhul, kui avaliku huvi majandusüksus annab pärast partneri võtmetähtsusega partneri rolli lõppemist välja auditeeritud finantsaruanded, mis hõlmavad vähemalt kaheistkümnepäevast perioodi ja partner ei olnud nende finantsaruannete auditimeeskonna liige.

290.140 Hirmutamise oht tekib siis, kui isik, kes oli ettevõtte vanem- või juhtivpartner (*Senior or Managing Partner*) (tegevdirektor (*Chief Executive*) või sellega samaväärne) asub tööle auditi kliendi juurde, mis on avaliku huvi majandusüksus kas a) töötajana ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju majandusüksuse arvestusandmete või

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

finantsaruannete koostamisele või b) majandusüksuse direktori või ametnikuna. Sõltumatust peetakse rikutuks, välja arvatud juhul, kui on möödunud kaksteist kuud ajast, millal isik oli ettevõtte vanem- või juhtivpartner (tegevdirektor või sellega samaväärne).

- 290.141 Sõltumatust ei peeta rikutuks juhul, kui äriühenduse tulemusel on endine võtmetähtsusega auditipartner või isik, kes oli ettevõtte endine vanem- või juhtivpartner ametikohal, mida on kirjeldatud lõikudes 290.139 ja 290.140, ja:
- (a) ametikohta ei võetud vastu äriühendust silmas pidades;
  - (b) ettevõtte poolt endisele partnerile võlguolevad mis tahes hüvitised või maksed on täies ulatuses välja makstud, välja arvatud juhul, kui neid tehakse kooskõlas eelnevalt kindlaksmääratud ja fikseeritud kokkulepete alusel ja mis tahes summa, mis partnerile võlgu ollakse, ei ole ettevõtte jaoks oluline;
  - (c) endine partner ei jätkka osalemist või ei näi osalevat ettevõtte äri- või kutsealastes tegevustes ja
  - (d) endise partneri ametikohta auditi kliendi juures arutatakse isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine.

Töötajaskonna ajutised töölesuunamised

290.142 Ettevõtte poolt töötajaskonna laenamine auditi kliendile võib tekitada eneseülevaatuse ohu. Sellist abi võib anda, kuid ainult lühiajaliselt ja ettevõtte personal ei tohi olla kaasatud:

- kindlust mitteandvate teenuste osutamisse, mida käesoleva peatükiga ei lubataks või
- juhtimisvastutuse endale võtmisse.

Kõikides tingimustes peab auditi klient vastutama laenatud töötajaskonna tegevuste juhendamise ja järelvalve eest.

Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- laenatud töötajaskonna poolt tehtud töö täiendava ülevaatuse läbiviimine;
- laenatud töötajaskonnale auditialase vastutuse mitteandmine mis tahes funktsiooni või tegevuse suhtes, mida nad oma ajutise töötajaskonna lähetuse käigus täitsid või
- laenatud töötajaskonna mitte kaasamine auditimeeskonna liikmetena.

Hiljutine teenistus auditi kliendi juures

290.143 Omahuvi, eneseülevaatuse või lähitutvuse ohud võivad tekkida juhul, kui auditimeeskonna liige on hiljuti olnud teenistuses auditi kliendi direktori, ametniku või

töötajana. See oleks nii siis, kui näiteks auditimeeskonna liige peab hindama finantsaruannete elemente, mille jaoks auditimeeskonna liige oli kliendi juures töötamise ajal arvestusandmeid koostanud.

- 290.144 Juhul, kui auditimeeskonna liige oli auditi aruandega hõlmatud perioodi jooksul olnud teenistuses auditi kliendi ametniku või direktorina, või oli töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju kliendi arvestusandmete või nende finantsaruannete koostamisele, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab, oleks tekkiv oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Järelikult ei tohi selliseid isikuid auditimeeskonda määrata.
- 290.145 Omahuvi, eneseülevaatuse või lähitutvuse ohud võivad tekkida juhul, kui enne auditi aruandega hõlmatud perioodi oli auditimeeskonna liige olnud teenistuses auditi kliendi direktori või ametnikuna, või oli töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju kliendi arvestusandmete või nende finantsaruannete koostamisele, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab. Näiteks tekiksid sellised ohud juhul, kui isiku poolt eelnenud perioodil kliendi juures töötamise ajal tehtud otsust või teostatud tööd tuleb käesoleval perioodil hinnata kui osa käesolevast auditi töövõtust. Mis tahes ohtude olemasolu ja märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:
- isiku ametikoht kliendi juures;
  - kui pikk aeg on möödunud sellest, kui isik lahkus kliendi juurest ja
  - kutsealaspetsialisti roll auditimeeskonnas.

Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Näiteks sellise kaitsemehhanismi kohta on isiku poolt auditimeeskonna liikmena tehtud töö ülevaatuse läbiviimine.

Teenistus auditi kliendi direktori või ametnikuna

- 290.146 Juhul, kui ettevõtte partner või töötaja on teenistuses auditi kliendi direktori või ametnikuna, oleksid tekkinud eneseülevaatuse ja omahuvi ohud nii märkimisväärsed, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtusid vähendada vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ükski partner ega töötaja olla teenistuses auditi kliendi direktori või ametnikuna.
- 290.147 Kompanii peasekretäri (*Company Secretary*) ametikoht omab erinevates jurisdiktsioonides erinevaid tähendusi. Ametikohustused võivad varieeruda sellistest administratiivsetest ametikohustustest nagu personalijuhtimine ja kompanii arvestusandmete ja -registrite pidamine kuni ametikohustusteni, mis on nii mitmekesised nagu ettevõtte vastavuse tagamine regulatsioonidega, või nõu andmine ettevõtte valitsemise küsimustes. Üldiselt nähakse, et see ametikoht tähendab tihedat seotust majandusüksusega.
- 290.148 Juhul, kui ettevõtte partner või töötaja on auditi kliendi jaoks teenistuses kompanii peasekretärina, tekivad eneseülevaatuse ja kaitse ohud, mis oleksid üldiselt nii

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

märkimisväärsed, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtusid vähendada vastuvõetava tasemeni. Vaatamata lõigule 290.146, kui selline praktika on kohalike seaduste, kutsealaste reeglite või tavadega spetsiifiliselt lubatud ja eeldusel, et kõik relevantssed otsused teeb juhtkond, peavad ametikohustused ja -tegevused olema piiratud nendega, mis on rutiinse ja administratiivse olemusega, nagu näiteks protokollide ja seadusega ettenähtud deklaratsioonide koostamine. Nendes tingimustes peab hindama mis tahes ohtude märkimisväärsust ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni.

- 290.149 Kompanii sekretariaadifunktsiooni toetavate rutiinsete administratiivsete teenuste osutamine või nõustamine seoses kompanii sekretariaadi administreerimisalaste küsimustega ei tekita üldiselt ohtusid sõltumatusele niikaua kui kõik relevantssed otsused teeb kliendi juhtkond.

Juhtivtöötajate pikaajaline seotus (sealhulgas partnerite rotatsioon) auditi kliendiga

Üldsätted

- 290.150 Samade juhtivtöötajate kasutamine auditi töövõtu pika perioodi jooksul tekitab lähituvuse ja omahuvi ohtusid. Ohtude märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- kui kaua on isik olnud auditimeeskonna liige;
- isiku roll auditimeeskonnas;
- ettevõtte struktuur;
- auditi töövõtu olemus;
- kas kliendi juhtkond on muutunud ja
- kas kliendi arvestus- ja aruandlusalaste küsimuste olemus või keerukus on muutunud.

Ohtude märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- auditimeeskonna juhtivtöötajate rotatsioon;
- juhtivtöötajate poolt tehtud töö ülevaatamine kutselise arvestuseksperdi poolt, kes ei olnud auditimeeskonna liige, või
- regulaarsed sõltumatud sisemised või välised töövõtu kvaliteedi ülevaadused.

Auditi kliendid, mis on avaliku huvi majandusüksused

- 290.151 Avaliku huvi majandusüksuse auditi puhul ei tohi isik olla võtmetähtsusega auditipartner rohkem kui seitse aastat. Pärast seda perioodi ei tohi isik olla kliendi

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

jaoks töövõtumeeskonna liige või võtmetähtsusega auditipartner kaks aastat. Selle perioodi jooksul ei tohi isik osaleda majandusüksuse auditis, osutada töövõtu kvaliteedikontrolli, konsulteerida töövõtumeeskonna või kliendiga tehniliste või tööstusharuspetsiifiliste küsimuste, tehingute või sündmuste üle või muul viisil mõjutada töövõtu lõpptulemust.

290.152 Vaatamata lõigule 290.151 võidakse võtmetähtsusega auditipartneritel, kelle jätkamine on auditi kvaliteedi seisukohast erilise tähtsusega, harvadel juhtudel ettenägematute tingimuste tõttu, mis ei ole ettevõtte kontrolli all, lubada olla täiendav aasta auditimeeskonnas niikaua kui ohtu sõltumatusele saab kaitsemehhanismide rakendamise abil kõrvaldada või vähendada vastuvõetava tasemeni. Näiteks võib võtmetähtsusega auditipartner jääda auditimeeskonda kuni üheks täiendavaks aastaks tingimustes, kus ettenägematute sündmuste tõttu ei olnud nõutav rotatsioon võimalik, nagu võiks juhtuda ettenähtud töövõtupartneri raske haiguse korral.

290.153 Teiste partnerite pikaajaline seotus auditi kliendiga, mis on avaliku huvi majandusüksus, tekitab lähituvuse ja omahuvi ohtusid. Ohtude märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- kui kaua on mis tahes selline partner olnud seotud auditi kliendiga;
- isiku roll juhul, kui seda on, auditimeeskonnas ja
- isiku ja kliendi juhtkonna või isikute, kelle ülesandeks on valitsemine, vastastikuse mõju olemus, sagedus ja ulatus.

Ohtude märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- auditimeeskonna partneri rotatsioon või muul viisil partneri seotuse lõpetamine kliendiga või
- regulaarsed sõltumatud sisemised või välised töövõtu kvaliteedi ülevaatused.

290.154 Kui auditi kliendist saab avaliku huvi majandusüksus, peab rotatsiooni ajastuse määramisel arvesse võtma seda, kui pikka aega enne seda, kui auditi kliendist saab avaliku huvi majandusüksus, on nimetatud isik olnud auditi kliendi teenistuses võtmetähtsusega auditipartnerina. Juhul, kui isik on olnud võtmetähtsusega auditipartnerina auditi kliendi teenistuses viis või vähem aastat ajaks, millal kliendist saab avaliku huvi majandusüksus, on aastate arv, mille jooksul isik võib jätkata kliendi teenindamist samas rollis, enne kui ta rotatsiooni korras töövõtust lahkub, seitse, miinus juba teenistuses oldud aastate arv. Juhul, kui isik on olnud võtmetähtsusega auditipartnerina auditi kliendi teenistuses kuus või enam aastat ajaks, millal kliendist saab avaliku huvi majandusüksus, võib partner jätkata teenindamist samas rollis maksimaalselt kaks täiendavat aastat, enne kui ta rotatsiooni korras töövõtust lahkub.

290.155 Kui ettevõttes on ainult mõned inimesed, kellel on vajalikud teadmised ja kogemused, et sobida avaliku huvi majandusüksuse auditi puhul võtmetähtsusega auditipartneriks, ei pruugi rotatsioon olla kasutatav kaitsemehhanism. Juhul, kui sõltumatu reguleerija relevantses jurisdiktsioonis on sellistes tingimustes ette näinud erandi partneri rotatsioonile, võib isik jääda sellise regulatsiooniga kooskõlas võtmetähtsusega auditipartneriks rohkem kui seitsmeks aastaks eeldusel, et sõltumatu reguleerija on täpselt määratlenud alternatiivsed rakendatavad kaitsemehhanismid, nagu näiteks regulaarne sõltumatu väline ülevaatus.

Kindlust mitteandvate teenuste osutamine auditi klientidele

290.156 Ettevõtted on traditsiooniliselt osutanud oma auditi klientidele tervet rida kindlust mitteandvaid teenuseid, mis vastavad nende oskustele ja eriteadmistele. Samas võib kindlust mitteandvate teenuste osutamine tekitada ohtusid ettevõtte või auditimeeskonna liikmete sõltumatusele. Tekkinud ohud on kõige tihemini eneseülevaatus, omahuvi ja kaitse ohud.

290.157 Uued arengud äritegevuses, finantsturgude arenemine ja muutused infotehnoloogias muudavad võimatuks kõikehaarava loetelu koostamise kõikidest kindlust mitteandvatest teenustest, mida võidakse auditi kliendile osutada. Kui käesolev peatükk ei sisalda spetsiifilisi juhiseid konkreetse kindlust mitteandva teenuse kohta, peab konkreetsete tingimuste hindamisel rakendama kontseptuaalset raamistikku.

290.158 Enne, kui ettevõtte aktsepteerib töövõtu kindlust mitteandva teenuse osutamiseks auditi kliendile, peab kindlaks määrama, kas sellise teenuse osutamine tekitab ohu sõltumatusele. Konkreetse kindlust mitteandva teenuse tekitatud mis tahes ohu märkimisväärsuse hindamisel peab kaaluma mis tahes ohtu, mille kohta auditimeeskonnal on põhjust uskuda, et seda tekitab muude seotud, kindlust mitteandvate teenuste osutamine. Juhul, kui tekib oht, mida ei saa kaitsemehhanismide rakendamisega vastuvõetava tasemeni vähendada, ei tohi kindlust mitteandvat teenust osutada.

290.159 Teatud kindlust mitteandvate teenuste osutamine auditi kliendile võib tekitada ohu sõltumatusele, mis on nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Siiski peetakse sellise teenuse tahtmatut osutamist sellise kliendiga seotud majandusüksusele, allüksusele või finantsaruannete eraldiseisva näitaja suhtes sõltumatust mitte rikkuvaks juhul, kui mis tahes ohud on vähendatud vastuvõetava tasemeni sellega, et on korraldatud selle seotud majandusüksuse, allüksuse või finantsaruannete eraldiseisva näitaja auditeerimine teise ettevõtte poolt või siis, kui teine ettevõtte osutab kindlust mitteandva teenuse uuesti ulatuses, mis on vajalik, et võimaldada sellel ettevõttel võtta vastutus selle teenuse eest.

290.160 Ettevõtte võib järgmistele auditi kliendiga seotud majandusüksustele osutada kindlust mitteandvaid teenuseid, mis oleksid muidu käesoleva peatüki alusel piiratud:

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- (a) majandusüksus, mis ei ole auditi klient, millel on auditi kliendi üle otsene või kaudne kontroll;
- (b) majandusüksus, mis ei ole auditi klient, millel on kliendis otsene finantshuvi juhul, kui sellel majandusüksusel on kliendile märkimisväärne mõju ja huvi kliendis on sellisele majandusüksusele oluline või
- (c) majandusüksus, mis ei ole auditi klient, mis on auditi kliendiga ühise kontrolli all.

Juhul kui on mõistlik järeldada, et a) teenused ei tekita eneseülevaatuse ohtu, kuna teenuste tulemused ei ole auditiprotseduuride objektiks ja b) mis tahes ohud, mida selliste teenuste osutamine tekitab, kõrvaldatakse või vähendatakse vastuvõetava tasemeni kaitsemehhanismide rakendamisega.

290.161 Auditi kliendile osutatud kindlust mitteandev teenus ei riku ettevõtte sõltumatust juhul, kui kliendist saab avaliku huvi majandusüksus siis, kui:

- (a) eelmine kindlust mitteandev teenus on vastavuses käesoleva peatüki sätetega, mis puudutavad auditi kliente, mis ei ole avaliku huvi majandusüksused;
- (b) teenused, mis ei ole käesoleva peatüki järgi lubatud auditi klientidele, mis on avaliku huvi majandusüksused, lõpetatakse enne või niipea kui see on teostatav peale seda, kui kliendist saab avaliku huvi majandusüksus ja
- (c) vajaduse korral rakendab ettevõtte kaitsemehhanisme, et kõrvaldada teenusest tulenevad mis tahes ohud sõltumatusele või vähendada neid vastuvõetava tasemeni.

Juhtkonna vastutus

290.162 Majandusüksuse juhtkond viib majandusüksuse juhtimisel läbi paljusid tegevusi majandusüksuse huvigruppide parimates huvides. Ei ole võimalik täpselt loetleda kõiki juhtkonna vastutuseks olevaid tegevusi. Siiski kuuluvad juhtkonna vastutuse hulka majandusüksuse juhtimine ja suunamine, sealhulgas märkimisväärsete otsuste tegemine omandamise, inim-, finants-, füüsiliste ja immateriaalsete ressursside kasutuselevõtmise ja kontrollimise suhtes.

290.163 See, kas tegevus on juhtkonna vastutus, sõltub tingimustest ja nõuab otsustuse tegemist. Näited tegevustest, mida üldiselt peetakse juhtkonna vastutuseks, on:

- poliitikate kehtestamine ja strateegilise suuna määramine;
- majandusüksuse töötajate suunamine ja vastutuse võtmine nende meetmete eest;
- tehingute kinnitamine;
- selle otsustamine, milliseid ettevõtte või muude kolmandate osapoolte soovitusi rakendada;
- vastutuse võtmine finantsaruannete koostamise ja õiglase esituse eest kooskõlas rakendatava finantsaruandluse raamistikuga ja

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- vastutuse võtmine sisekontrolli kavandamise, teostamise ja alalhoidmise eest.
- 290.164 Tegevusi, mis on rutiinsed ja administratiivsed, või sisaldavad ebaolulisi asjaolusid, ei peeta üldiselt juhtkonna vastutuseks. Näiteks ebaolulise tehingu täideviimist, mille juhtkond on heaks kiitnud või seadusega ettenähtud deklaratsioonide esitamise tähtaegade monitoorimist ja auditi kliendi teavitamist nendest kuupäevadest ei peeta juhtkonna vastutuseks. Veelgi enam, nõu ja soovitude andmine, et aidata juhtkonda tema kohustuste täideviimisel, ei ole juhtkonna vastutuse võtmine.
- 290.165 Juhul, kui ettevõtte peaks võtma auditi kliendi eest juhtkonna vastutuse, oleks tekkivad ohud nii märkimisväärsed, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks vähendada ohtusid vastuvõetava tasemeni. Näiteks selle otsustamine, milliseid ettevõtte soovitusi rakendada, tekitab eneseülevaatuse ja omahuvi ohtusid. Veelgi enam, juhtkonna vastutuse võtmine tekitab lähituvuse ohu, sest ettevõtte saab liiga lähedaseks juhtkonna vaadete ja huvidega. Seetõttu ei tohi ettevõtte võtta auditi kliendi eest juhtkonna vastutust.
- 290.166 Et vältida juhtkonna vastutuse võtmise riski auditi kliendile kindlust mitteandva teenuse osutamisel, peab ettevõtte olema saavutanud rahulolu selles, et juhtkonna liige vastutab nende märkimisväärsete otsustuste ja otsuste tegemise eest, mis on juhtkonna nõuetekohane vastutus, teenuste tulemuste hindamise eest ja aktsepteerib vastutust meetmete eest, mis tuleb rakendada tulenevalt teenuse tulemustest. See vähendab ettevõtte riski teha tahtmatult juhtkonna nimel mis tahes märkimisväärsed otsustusi või otsuseid. Risk väheneb veelgi siis, kui ettevõtte annab kliendile võimaluse teha otsustusi ja otsuseid objektiivse ja läbipaistva analüüsi ning sõlmküsimuste presenteerimise põhjal.

Arvestusandmete ja finantsaruannete koostamine

Üldsätted

- 290.167 Juhtkond vastutab finantsaruannete koostamise ja õiglase esituse eest kooskõlas rakendatava finantsaruandluse raamistikuga. Juhtkonna vastutuse hulka kuuluvad:
- päevaraamatu kannete loomine või muutmine, või tehingu konteeringu kindlaksmääramine ja
  - alusdokumentide või algandmete koostamine või muutmine elektroonilises või muus vormis, mis on tõendusmaterjaliks tehingu toimumise kohta (näiteks ostutellimused, palgaarvestuse ajaaruanded ja klientide tellimused).
- 290.168 Auditi kliendile arvestusalaste ja raamatupidamisteenuste osutamine, nagu näiteks arvestusandmete ja finantsaruannete koostamine, tekitab eneseülevaatuse ohu siis, kui ettevõtte järgnevalt neid finantsaruandeid auditeerib.
- 290.169 Samas nõuab auditiprotsess paratamatult dialoogi ettevõtte ja auditi kliendi juhtkonna vahel, mis võib hõlmata a) arvestusstandardite või -poliitikate rakendamist ja nõudeid informatsiooni avalikustamise kohta finantsaruannetes, b) finants- ja arvestusalaste kontroll(mehhanism)ide asjakohasust ja meetodeid, mida kasutatakse varade ja

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

kohustuste avaldatud summade kindlaksmääramisel, või c) ettepanekute tegemist päevaraamatu paranduskannete kohta. Neid tegevusi peetakse auditiprotsessi tavapäraseks osaks ja need ei tekita üldiselt ohtusid sõltumatusele.

- 290.170 Samamoodi võib klient taotleda ettevõttelt tehnilist abi küsimustes nagu kontode kooskõlastava võrdlemise probleemide lahendamine või informatsiooni analüüsimine ja kogumine regulatsioonidest tuleneva aruandluse jaoks. Lisaks võib klient taotleda tehnilist abi arvestusalastes küsimustes nagu olemasolevate finantsaruannete teisendamine ühest finantsaruandluse raamistikust teise (näiteks et olla vastavuses grupi arvestuspõhimõtetega või üleminekuks teisele finantsaruandluse raamistikule nagu rahvusvahelised finantsaruandluse standardid (*International Financial Reporting Standards*)). Sellised teenused ei tekita üldiselt ohtusid sõltumatusele eeldusel, et ettevõtte ei võta kliendi eest juhtkonna vastutust.

Auditi kliendid, mis ei ole avaliku huvi majandusüksused

- 290.171 Ettevõtte võib osutada auditi kliendile, mis ei ole avaliku huvi majandusüksus, arvestusandmete ja finantsaruannete koostamisega seonduvaid teenuseid, kui need teenused on rutiinise või mehhaanilise olemusega, niikaua kui mis tahes tekkinud eneseülevaatuse oht on vähendatud vastuvõetava tasemeni. Näited sellistest teenustest on:

- palgaarvestuse teenuste osutamine kliendi algandmete põhjal;
- tehingute kajastamine, mille kohta klient on kindlaks määranud või heaks kiitnud asjakohase konteeringu;
- kliendi poolt kodeeritud tehingute kandmine pearaamatusse;
- kliendi poolt heakskiidetud kannete kirjendamine käibeandmikku ja
- finantsaruannete koostamine käibeandmikus oleva informatsiooni põhjal.

Kõikidel juhtudel peab mis tahes tekkinud ohu märkimisväärsust hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- asjade korraldamine nii, et selliseid teenuseid osutab isik, kes ei ole auditimeeskonna liige või
- juhul, kui selliseid teenuseid osutab auditimeeskonna liige, siis asjakohaste eriteadmistega partneri või juhtivpersonali liikme, kes ei ole auditimeeskonna liige, kasutamine teostatud töö ülevaatuseks.

Auditi kliendid, mis on avaliku huvi majandusüksused

- 290.172 Ettevõtte ei tohi osutada auditi kliendile, mis on avaliku huvi majandusüksus, arvestusalaseid või raamatupidamisteenuseid, sealhulgas palgaarvestuse teenuseid, või koostada finantsaruandeid, mille kohta ettevõtte arvamus avaldab, või finantsaruannete aluseks olevat finantsinformatsiooni, välja arvatud erakorralistes olukordades.

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

290.173 Vaatamata lõigule 290.172 võib ettevõtte osutada auditi kliendi, mis on avaliku huvi majandusüksus, allüksusele või seotud majandusüksusele rutiinse või mehhaanilise olemusega arvestusalaseid või raamatupidamisteenuseid, sealhulgas palgaarvestuse teenuseid, ja koostada finantsaruandeid või muud finantsinformatsiooni juhul, kui neid teenuseid osutav personal ei ole auditimeeskonna liige ja:

- allüksused või seotud majandusüksused, mille jaoks teenust osutatakse, on ühiselt ebaolulised finantsaruannete seisukohast, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab või
- teenused on seotud asjaoludega, mis on allüksuse või seotud majandusüksuse finantsaruannete seisukohast ühiselt ebaolulised.

Erakorralised olukorrad

290.174 Arvestusalaseid või raamatupidamisteenuseid, mida muidu käesoleva peatüki järgi ei lubataks, võib auditi klientidele osutada erakorralistes või muudes tavapärasest erinevates olukordades siis, kui auditi kliendi jaoks on teostamatu asju teisiti korraldada. See võib nii olla siis, kui a) ainult ettevõttel on ressursid ja vajalikud teadmised kliendi süsteemidest ja protseduuridest, et aidata kliendil tema arvestusandmed ja finantsaruanded õigeaegselt koostada, ja b) ettevõtte teenuste osutamise võime piiramise tulemuseks oleksid märkimisväärsed raskused kliendi jaoks (näiteks nagu võib tuleneda suutmatusest täita regulatsioonidest tulenevaid aruandluse nõudeid). Sellistes olukordades peavad olema täidetud järgmised tingimused:

- (a) isikud, kes teenuseid osutavad, ei ole auditimeeskonna liikmed;
- (b) teenuseid osutatakse ainult lühiajaliselt ja eeldatavalt need ei kordu ja
- (c) olukorda arutatakse isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine.

Hindamisteenused

Üldsätted

290.175 Hindamine hõlmab eelduste tegemist tulevaste arengute kohta, asjakohaste meetodikate ja tehnikate rakendamist ning nende mõlema kombinatsiooni selleks, et arvutada vara, kohustuse või äri kui terviku teatud väärtus või väärtuste vahemik.

290.176 Hindamisteenuste osutamine auditi kliendile võib tekitada eneseülevaatuse ohu. Mis tahes ohu olemasolu ja märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- kas hindamisel on oluline mõju finantsaruannetele;
- millisel määral on klient kaasatud hindamismetoodika ja muude märkimisväärsuste otsustust nõudvate asjaolude kindlaksmääramisse ja heakskiitmisse;
- kehtestatud meetodikate ja kutsealaste juhiste kättesaadavus;

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- standardseid või kehtestatud meetodikaid sisaldavate hindamiste puhul kõnealuse näitaja olemusliku subjektiivsuse määr;
- alusandmete usaldusväärsus ja ulatus;
- sõltuvuse määr sellise olemusega tulevastest sündmustest, mis võivad tekitada märkimisväärse volatiilsuse, mis on asjassepuutuvate summade puhul olemuslik;
- finantsaruannetes avalikustatud informatsiooni ulatus ja selgus.

Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- teostatud auditi või hindamistöö üle vaadata laskmine kutsealaspetsialisti poolt, kes ei olnud kaasatud hindamisteenuse osutamisse või
- asjade korraldamine nii, et selliseid teenuseid osutav personal ei osale auditi töövõtus.

290.177 Teatud hindamistega ei kaasne märkimisväärsel määral subjektiivsust. See on tõenäoliselt nii, kui aluseks olevad eeldused on kas kehtestatud seaduse või regulatsiooniga, või on laiemalt aktsepteeritud ja kui kasutatavate tehnikate ja meetodikate aluseks on üldiselt aktsepteeritud standardid või need on ette kirjutatud seaduse või regulatsiooniga. Sellistes tingimustes ei ole kahe või enama osapoole teostatud hindamise tulemused tõenäoliselt oluliselt erinevad.

290.178 Juhul, kui ettevõttel palutakse läbi viia hindamine, et aidata auditi klienti tema maksuaruandluse kohustuste suhtes või maksude planeerimise eesmärgil ja hindamise tulemustel ei ole otsest mõju finantsaruannetele, kehtivad lõigus 290.191 esitatud sätted.

Auditi kliendid, mis ei ole avaliku huvi majandusüksused

290.179 Auditi kliendi puhul, mis ei ole avaliku huvi majandusüksus, kui hindamisteenusel on oluline mõju finantsaruannetele, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab, ja hindamisega kaasneb märkimisväärsel määral subjektiivsust, ei suuda ükski kaitsemehhanism vähendada eneseülevaatuse ohtu vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ettevõtte auditi kliendile sellist hindamisteenust osutada.

Auditi kliendid, mis on avaliku huvi majandusüksused

290.180 Ettevõtte ei tohi osutada hindamisteenuseid auditi kliendile, mis on avaliku huvi majandusüksus juhul, kui hindamistel oleks eraldi või koos oluline mõju finantsaruannetele, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab.

Maksuteenused

290.181 Maksuteenused hõlmavad terve rea mitmesuguseid teenuseid, sealhulgas:

- maksudeklaratsiooni koostamine;

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- maksude arvutused kirjendamise eesmärgil;
- maksuplaneerimine ja muud maksunõustamise teenused ja
- abistamine maksuvaidluste lahendamisel.

Kuigi ettevõtte poolt auditi kliendile osutatavaid maksuteenuseid käsitletakse iga alapealkirja all eraldi, siis praktikas on need tegevused tihtipeale omavahel seotud.

290.182 Teatud maksuteenuste osutamine tekitab eneseülevaatuse ja kaitse ohtusid. Mis tahes ohtude olemasolu ja märkimisväärsus sõltuvad sellistest teguritest nagu a) süsteem, mille järgi maksuvõimud kõnealust maksu hindavad ja administreerivad ning ettevõtte roll selles protsessis, b) relevantse maksurežiimi keerukus ja see, millisel määral on selle rakendamisel vajalik otsustus, c) töövõtu spetsiifilised tunnused ja d) kliendi töötajate maksualaste eriteadmiste tase.

Maksudeklaratsiooni koostamine

290.183 Maksudeklaratsiooni koostamise teenused sisaldavad klientide abistamist nende maksuaruandluse kohustuste kohta informatsiooni (tavaliselt standardvormis) koostamise ja komplekteerimisega, mille hulka kuulub ka võlguolev maksusumma, mis tuleb vastavatele maksuvõimudele esitada. Selliste teenuste hulka kuulub ka nõustamine minevikus tehtud tehingute käsitlemise kohta maksudeklaratsioonis ning auditi kliendi nimel maksuvõimude taotlustele vastamine täiendava informatsiooni ja analüüsi kohta (sealhulgas selgituste ja tehnilise toe andmine valitud lähenemisviisi kohta). Üldiselt on maksudeklaratsiooni koostamise teenuste aluseks möödunud perioodide informatsioon ja need sisaldavad peamiselt analüüsi ja sellise möödunud perioodide informatsiooni esitamist olemasoleva maksuseaduse, sealhulgas pretsedentide ja kehtestatud praktika alusel. Veelgi enam, maksudeklaratsioonid alluvad mis tahes ülevaatuse või heakskiitmise protsessile, mida maksuvõimud asjakohaseks peavad. Seega ei tekita selliste teenuste osutamine üldiselt ohtu sõltumatusele juhul, kui juhtkond võtab vastutuse deklaratsioonide, sealhulgas mis tahes tehtud märkimisväärsete otsustuste eest.

Maksude arvutused arvestuskannete koostamise eesmärgil

Auditi kliendid, mis ei ole avaliku huvi majandusüksused

290.184 Praeguste ja edasilükkunud maksukohustuste (või varade) arvutuste koostamine auditi kliendi jaoks eesmärgiga koostada arvestuskanded, mida ettevõtte järgnevalt auditeerib, tekitab eneseülevaatuse ohu. Ohu märkimisväärsus sõltub a) relevantse maksuseaduse ja regulatsiooni keerukusest ja sellest, millisel määral on nende rakendamisel vajalik otsustus, b) kliendi töötajate maksualaste eriteadmiste tasemest ja c) summade olulisusest finantsaruannete seisukohast. Vajaduse korral peab rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- kutsealaspetsialistide, kes ei ole auditimeeskonna liikmed, kasutamine teenuse osutamiseks;

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- juhul, kui selliseid teenuseid osutab auditimeeskonna liige, asjakohaste eriteadmistega partneri või juhtivpersonaliga liikme, kes ei ole auditimeeskonna liige, kasutamine maksuarvutuste ülevaatuseks või
- teenuse kohta nõu küsimine väliselt maksuspetsialistilt.

Auditi kliendid, mis on avaliku huvi majandusüksused

290.185 Ettevõtte ei tohi auditi kliendi puhul, mis on avaliku huvi majandusüksus, koostada praeguste ja edasilükkunud maksukohustuste (või varade) arvutusi eesmärgiga koostada arvestuskanded, mis on olulised finantsaruannete seisukohast, mille kohta ettevõtte arvamus avaldab, välja arvatud erakorralistes olukordades.

290.186 Praeguste ja edasilükkunud maksukohustuste (või varade) arvutuste koostamist auditi kliendi jaoks eesmärgiga koostada arvestuskanded, mida muidu käesoleva peatüki järgi ei lubataks, võib auditi klientidele osutada erakorralistes või muudes tavapärasest erinevates olukordades siis, kui auditi kliendi jaoks on teostamatu asju teisiti korraldada. See võib nii olla siis, kui a) ainult ettevõttel on ressursid ja vajalikud teadmised kliendi äritegevusest, et aidata kliendil tema praeguste ja edasilükkunud maksukohustuste (või varade) arvutused õigeaegselt koostada, ja b) ettevõtte teenuste osutamise võime piiramise tulemuseks oleksid märkimisväärsed raskused kliendi jaoks (näiteks nii nagu võib tuleneda suutmatusest täita regulatsioonidest tulenevaid aruandluse nõudeid). Sellistes olukordades peavad olema täidetud järgmised tingimused:

- (a) need, kes teenuseid osutavad, ei ole auditimeeskonna liikmed;
- (b) teenuseid osutatakse ainult lühiajaliselt ja eeldatavalt need ei kordu ja
- (c) olukorda arutatakse isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine

Maksuplaneerimine ja muud maksunõustamise teenused

290.187 Maksuplaneerimine või muud maksunõustamise teenused hõlmavad tervet rida mitmesuguseid teenuseid, nagu näiteks kliendi nõustamine selles, kuidas struktureerida oma äriasjad maksuefektiivsel viisil või nõustamine uue maksuseaduse või regulatsiooni rakendamise suhtes.

290.188 Eneseülevaatuse oht võib tekkida, kui nõuanded hakkavad mõjutama finantsaruannetes kajastatavaid asjaolusid. Mis tahes ohu olemasolu ja märkimisväärsus oleneb sellistest teguritest nagu:

- millisel määral subjektiivsust kaasneb selle kindlaksmääramisega, milline on maksunõuannete asjakohane käsitlemine finantsaruannetes;
- millises ulatuses on maksunõuannete lõpptulemusel oluline mõju finantsaruannetele;
- kas maksunõuannete tulemuslikkus sõltub arvestusalasest käsitlusest või esitusest finantsaruannetes ja kas eksisteerib kahtlus arvestusalase käsitluse või esituse asjakohasuse kohta relevantse finantsaruandluse raamistiku kohaselt;

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- kliendi töötajate maksualaste eriteadmiste tase;
- millises ulatuses toetab nõuandeid maksuseadus või -regulatsioon, muu pretsedent või loodud praktika ja
- kas maksukäsitlust toetab maksuvõimude poolt konkreetse juhtumi kohta tehtud otsus või on selle kohta muul viisil saadud nende luba enne finantsaruannete koostamist.

Näiteks maksuplaneerimise ja muude maksualase nõustamise teenuste osutamine, kui nõuandeid selgelt toetavad maksuvõimud või muu pretsedent, või loodud praktika, või on selle aluseks maksuseadus, mis tõenäoliselt on ülimuslik, ei tekita üldiselt ohtu sõltumatusele.

290.189 Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- kutsealaspetsialistide, kes ei ole auditimeeskonna liikmed, kasutamine teenuse osutamiseks;
- lasta maksuspetsialistil, kes ei olnud kaasatud maksualase teenuse osutamisse, nõustada auditimeeskonda teenuse suhtes ja finantsaruannete käsitus üle vaadata;
- väliselt maksuspetsialistilt teenuse kohta nõu saamine või
- maksuvõimudelt eelneva loa või nõuannete saamine.

290.190 Kui maksunõuannete tulemuslikkus sõltub konkreetsest arvestusalasest käsitlusest või esitusest finantsaruannetes ja

- (a) auditimeeskonnal on põhjendatud kahtlus vastava arvestusalase käsitluse või esituse asjakohasuse suhtes relevantse finantsaruandluse raamistiku kohaselt ja
- (b) maksunõuannete lõpptulemusel või tagajärgedel on oluline mõju finantsaruannetele, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab,

oleks eneseülevaatuse oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ettevõtte selliseid maksunõuandeid auditi kliendile anda.

290.191 Maksuteenuste osutamisel auditi kliendile võidakse ettevõttelt taotleda hindamise läbiviimist, et aidata klienti tema maksuaruandluse kohustuste suhtes või maksude planeerimise eesmärgil. Kui hindamise tulemusel on otsene mõju finantsaruannetele, kehtivad lõikudes 290.175–290.180 hindamisteenuste kohta esitatud sätted. Kui hindamine viiakse läbi ainult maksueesmärkidel ja hindamise tulemusel ei ole otsust mõju finantsaruannetele (st finantsaruandeid mõjutavad ainult maksuga seotud arvestuskanded), ei tekitaks see üldiselt ohtusid sõltumatusele juhul, kui selline mõju finantsaruannetele on ebaoluline või juhul, kui hindamine kuulub välisele ülevaatusele maksuvõimude või sarnase reguleeriva asutuse poolt. Juhul, kui hindamine ei kuulu

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

sellisele välisele ülevaatajale ja mõju finantsaruannetele on oluline, sõltub mis tahes tekkinud ohu olemasolu ja märkimisväärsus sellistest teguritest nagu:

- millises ulatuses toetab hindamismetoodikat maksuseadus või regulatsioon, muu pretsedent või loodud praktika ja hindamise olemusliku subjektiivsuse määr;
- alusandmete usaldusväärsus ja ulatus.

Mis tahes tekkinud ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- kutsealaspetsialistide, kes ei ole auditimeeskonna liikmed, kasutamine teenuse osutamiseks;
- audititöö või maksualase teenuse tulemuse ülevaatamine kutsealaspetsialisti poolt või
- eelneva loa või nõuannete saamine maksuvõimudelt.

Abistamine maksuvaidluste lahendamisel

290.192 Kaitse või eneseülevaatause oht võib tekkida siis, kui ettevõtte esindab auditi klienti maksuvaidluse lahendamisel, kui maksuvõimud on teavitanud klienti sellest, et nad on kliendi argumentid konkreetsetes küsimustes tagasi lükanud, ja kui maksuvõimud või klient suunab küsimuse edasi otsustamiseks ametlikus menetluses, näiteks vahekohtus või kohtus. Mis tahes ohu olemasolu ja märkimisväärsus oleneb sellistest teguritest nagu:

- kas neid nõuandeid, mis on maksuvaidluse objektiks, on andnud ettevõtte;
- millises ulatuses on vaidluse lõpptulemusel oluline mõju finantsaruannetele, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab;
- millises ulatuses toetab küsimust maksuseadus või -regulatsioon, muu pretsedent või loodud praktika;
- kas menetlus viiakse läbi avalikult ja
- millist rolli mängib juhtkond vaidluse lahendamisel.

Mis tahes tekkinud ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- kutsealaspetsialistide, kes ei ole auditimeeskonna liikmed, kasutamine teenuse osutamiseks;
- lasta maksuspetsialistil, kes ei olnud kaasatud maksualase teenuse osutamise, nõustada auditimeeskonda nende teenuste kohta ja finantsaruannete käsitlemis üle vaadata või
- teenuse kohta nõu küsimine väliselt maksuspetsialistilt.

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- 290.193 Kui maksuteenused sisaldavad tegutsemist auditi kliendi advokaadina maksuküsimuse lahendamisel avaliku vahekohtu või kohtu ees ja asjassepuutuvad summad on olulised finantsaruannete seisukohast, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab, oleks tekkiv kaitse oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seetõttu ei tohi ettevõtte seda tüüpi teenust auditi kliendile osutada. Selle, mis moodustab „avaliku vahekohtu või kohtu”, peab kindlaks määrama vastavalt sellele, kuidas maksumenetlusi konkreetses jurisdiktsioonis läbi viiakse.
- 290.194 Samas ei takistata ettevõttel jätkuvalt täitmast auditi kliendi jaoks nõuandvat rolli (näiteks spetsiifilistele infopäringutele vastamine, faktiraportite või tunnistuste andmine tehtud töö kohta või kliendi abistamine maksuküsimuste analüüsimisel) seoses asjaoluga, mida menetletakse avalikus vahekohtus või kohtus.

Siseauditi teenused

Üldsätted

- 290.195 Siseauditi tegevuste ulatus ja eesmärgid varieeruvad suuresti ning sõltuvad majandusüksuse suurusest ja struktuurist ning juhtkonna ja isikute nõuetest, kelle ülesandeks on valitsemine. Siseauditi tegevuste hulka võivad kuuluda:
- (a) sisekontrolli monitooring – kontroll(imehhanism)ide ülevaatus, nende toimimise monitoorimine ja soovitude andmine nende täiendamiseks;
  - (b) finants- ja tegevusinformatsiooni uurimine – meetmete ülevaatamine, mida kasutatakse finants- ja tegevusinformatsiooni kindlakstegemiseks, mõõtmiseks, klassifitseerimiseks ja sellest aruandmiseks ning spetsiifiliste järelepärimiste tegemine üksikute näitajate kohta, kaasa arvatud tehingute, saldode ja protseduuride üksikasjalik testimine;
  - (c) majandustegevuse, sealhulgas majandusüksuse muu kui finantstegevuse ökonoomsuse, tõhususe ja tulemuslikkuse ülevaatus ja
  - (d) seadustele, regulatsioonidele ja muudele välistele nõuetele ning juhtkonna poliitikatele ja käskkirjadele ning muudele sisestele nõuetele vastavuse ülevaatus.
- 290.196 Siseauditi teenused hõlmavad auditi kliendi aitamist tema siseauditi tegevuste läbiviimisel. Siseauditi teenuste osutamine auditi kliendile tekitab eneseülevaatuses ohtu sõltumatusele juhul, kui ettevõtte kasutab siseauditi tööd järgneva välisauditi käigus. Kliendi siseauditi tegevustest märkimisväärse osa läbiviimine suurendab võimalust, et siseauditi teenuseid osutav personal võtab endale juhtkonna vastutuse. Juhul, kui ettevõtte personal võtab auditi kliendile siseauditi teenuste osutamisel endale juhtkonna vastutuse, oleks tekkiv oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ettevõtte personal võtta auditi kliendile siseauditi teenuste osutamisel endale juhtkonna vastutust.
- 290.197 Näited siseauditi teenustest, millega kaasneb juhtkonna vastutuse võtmine, on:
- (a) siseauditi poliitikate või siseauditi tegevuste strateegilise suuna määramine;

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- (b) majandusüksuse siseauditi töötajate suunamine ja vastutuse võtmine nende tegevuste eest;
- (c) otsustamine, milliseid siseauditi tegevustest tulenevaid soovitusi peab rakendama;
- (d) juhtkonna nimel siseauditi tegevuste tulemustest aruandmine isikutele, kelle ülesandeks on valitsemine;
- (e) protseduuride läbiviimine, mis moodustavad osa sisekontrollist, nagu näiteks muudatuste ülevaatamine ja heakskiitmine töötajate juurdepääsuõiguste kohta andmetele;
- (f) vastutuse võtmine sisekontrolli kavandamise, teostamise ja alalhoidmise eest ja
- (g) sisseostetud siseauditi teenuste osutamine, mis moodustavad kogu siseauditi funktsiooni või suure osa sellest, kui ettevõtte vastutab siseauditi töö ulatuse kindlaksmääramise eest ja võib vastutada ühe või enama punktides a–f mainitud asjaolu eest.

290.198 Et vältida juhtkonna vastutuse võtmist, tohib ettevõtte osutada auditi kliendile siseauditi teenuseid ainult juhul, kui ta on saavutanud rahulolu selles, et:

- (a) klient määrab asjakohase ja kompetentse töötaja, soovitavalt kõrgema astme juhtkonna seast, igal ajal vastutama siseauditi tegevuste eest ja võtma vastutuse sisekontrolli kavandamise, teostamise ja alalhoidmise eest;
- (b) kliendi juhtkond või isikud, kelle ülesandeks on valitsemine, vaatavad üle, hindavad ja kiidavad heaks siseauditi teenuste ulatuse, riski ja sageduse;
- (c) kliendi juhtkond hindab siseauditi teenuste adekvaatsust ja nende läbiviimisest tulenevaid tähelepanekuid;
- (d) kliendi juhtkond hindab ja määrab kindlaks, milliseid siseauditi teenustest tulenevaid soovitusi rakendada ja juhib rakendamisprotsessi ja
- (e) kliendi juhtkond annab isikutele, kelle ülesandeks on valitsemine, aru siseauditi teenustest tulenevate märkimisväärsete tähelepanekute ja soovitude kohta.

290.199 Kui ettevõtte kasutab siseauditi funktsiooni tööd, nõutakse rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (*International Standards on Auditing*) protseduuride läbiviimist selle töö adekvaatsuse hindamiseks. Kui ettevõtte aktsepteerib auditi kliendile siseauditi teenuste osutamise töövõtu ja nende teenuste tulemusi kasutatakse välisauditi läbiviimisel, tekib eneseülevaatuse oht võimaluse tõttu, et auditimeeskond kasutab siseauditi teenuse tulemusi ilma neid tulemusi asjakohaselt hindamata või rakendamata samal tasemel kutsealast skeptitsismi nagu rakendataks siis, kui siseauditi töö viivad läbi isikud, kes ei ole ettevõtte liikmed. Ohu märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- seotud finantsaruannete summade olulisus;
- nende finantsaruannete summadega seotud väidete väärkajastamise risk ja
- siseauditi teenusele tuginemise määr.

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

Ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Näiteks sellise kaitsemehhanismi kohta on kutsealaspetsialistide, kes ei ole auditimeeskonna liikmed, kasutamine siseauditi teenuse osutamiseks.

Auditi kliendid, mis on avaliku huvi majandusüksused

290.200 Auditi kliendi puhul, mis on avaliku huvi majandusüksus, ei tohi ettevõtte osutada siseauditi teenuseid, mis on seotud:

- (a) märkimisväärse osaga sisekontroll(imehhanism)idest finantsaruandluse üle;
- (b) finantsarvestuse süsteemidega, mis tekitavad informatsiooni, mis on eraldi või koondina märkimisväärne kliendi arvestusandmete või finantsaruannete seisukohast, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab või
- (c) summade või avalikustatava informatsiooniga, mis on eraldi või koondina oluline finantsaruannete seisukohast, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab.

IT-süsteemide alased teenused

Üldsätted

290.201 Infotehnoloogia („IT”) süsteemidega seonduvate teenuste hulka kuulub riistvara- või tarkvarasüsteemide väljatöötamine või rakendamine. Süsteemid võivad koondada alusandmeid, moodustada osa sisekontrollist finantsaruandluse üle või luua informatsiooni, mis mõjutab arvestusandmeid või finantsaruandeid; süsteemid võivad olla mitteseotud auditi kliendi arvestusandmetega, sisekontrolliga finantsaruandluse üle või finantsaruannetega. Süsteemi teenuste osutamine võib olenevalt teenuste ja IT-süsteemide olemusest tekitada eneseülevalt ohtu.

290.202 Järgmisi IT-süsteemide teenuseid ei peeta sõltumatuks ohtu tekitavateks seni, kuni ettevõtte personal ei võta endale juhtkonna vastutust:

- (a) IT-süsteemide väljatöötamine või rakendamine, mis ei ole seotud sisekontrolliga finantsaruandluse üle;
- (b) IT-süsteemide väljatöötamine või rakendamine, mis ei loo informatsiooni, mis moodustab märkimisväärse osa arvestusandmetest või finantsaruannetest;
- (c) arvestus- või finantsinformatsiooni aruandluse „riiulitarkvara”, mida ei töötanud välja ettevõtte, rakendamine juhul, kui kliendi vajadustele vastamiseks nõutav kohandamine ei ole märkimisväärne ja
- (d) teise teenuseosutaja poolt väljatöötatud, rakendatud või käitatava süsteemi hindamine ja selle suhtes soovitude tegemine.

Auditi kliendid, mis ei ole avaliku huvi majandusüksused

290.203 Auditi kliendile, mis ei ole avaliku huvi majandusüksus, teenuste osutamine, millega kaasneb IT-süsteemide väljatöötamine või rakendamine, mis a) moodustavad

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

märkimisväärse osa sisekontrollist finantsaruandluse üle või b) genereerivad informatsiooni, mis on märkimisväärne kliendi arvestusandmete või finantsaruannete seisukohast, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab, tekitab eneseülevaatuse ohu.

- 290.204 Eneseülevaatuse oht on liiga märkimisväärne lubamaks selliseid teenuseid, välja arvatud juhul, kui kehtestatakse asjakohased kaitsemehhanismid, mis tagavad, et:
- (a) klient kinnitab oma vastutust sisekontroll(imehhanism)ide süsteemi loomise ja monitoorimise eest;
  - (b) klient määrab vastutuse teha kõik juhtkonna kompetentsi kuuluvad otsused riistvara- või tarkvarasüsteemi väljatöötamise ja rakendamise kohta, kompetentsele töötajale, eelistatavalt kõrgema astme juhtkonna seast;
  - (c) klient teeb kõik juhtkonna kompetentsi kuuluvad otsused väljatöötamise ja rakendamise protsessi kohta;
  - (d) klient hindab süsteemi väljatöötamise ja rakendamise adekvaatsust ja tulemusi ja
  - (e) klient vastutab süsteemi (riistvara või tarkvara) toimimise ja süsteemi poolt kasutatavate või loodavate andmete eest.
- 290.205 Olenevalt sellest, millisel määral tuginetakse konkreetsele IT-süsteemile osana auditist, peab kindlaks määrama, kas osutada selliseid kindlust mitteandvaid teenuseid ainult personaliga, kes ei ole auditimeeskonna liikmed ja kellel on ettevõttes erinevad aruandlusliinid. Mis tahes järelejääva ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Sellise kaitsemehhanismi näide on lasta kutselisel arvestuseksperdil audit või kindlust mitteandev töö üle vaadata.

Auditi kliendid, mis on avaliku huvi majandusüksused

- 290.206 Auditi kliendi puhul, mis on avaliku huvi majandusüksus, ei tohi ettevõtte osutada teenuseid, millega kaasneb IT-süsteemide väljatöötamine või rakendamine, mis a) moodustavad märkimisväärse osa sisekontrollist finantsaruandluse üle või b) genereerivad informatsiooni, mis on märkimisväärne kliendi arvestusandmete või finantsaruannete seisukohast, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab.

Kohtuprotsessis abistamise teenused

- 290.207 Kohtuprotsessis abistamise teenuste hulka võivad kuuluda sellised tegevused nagu tegutsemine eksperdist tunnistajana, hinnanguliste kahjude või muude summade arvutamine, mis võivad kohtuprotsessi või muu juriidilise vaidluse tulemusena kuuluda saamisele või tasumisele ning abistamine dokumentide haldamisel ja hankimisel seoses vaidluse või kohtuprotsessiga. Need teenused võivad tekitada eneseülevaatuse või kaitse ohu.
- 290.208 Juhul, kui ettevõtte osutab auditi kliendile kohtuprotsessis abistamise teenust ja teenus hõlmab kahjude või muude summade hindamist, mis mõjutavad finantsaruandeid, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab, peab järgima lõikudes 290.175–290.180

esitatud sätteid hindamisteenuse kohta. Muude kohtuprotsessis abistamise teenuste puhul peab hindama mis tahes tekkinud ohu märkimisväärsust ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni.

Juriidilised teenused

290.209 Käesoleva peatüki eesmärkidel defineeritakse juriidilisi teenuseid kui mis tahes teenuseid, milleks neid teenuseid osutaval isikul peab olema kas lubatud praktiseerida juurat selle jurisdiktsiooni kohtutes, kus selliseid teenuseid osutatakse, või vajalik juriidiline koolitus juura praktiseerimiseks. Selliste juriidiliste teenuste hulka võib olenevalt jurisdiktsioonist kuuluda lai ja mitmekesine hulk valdkondi, sealhulgas korporatiivsed ja kommertsteenused klientidele nagu näiteks lepingutugi, juriidiline nõu ja toetus kohtuprotsessis, ettevõtete ühinemistel ja omandamisel ning tugi ja abi klientide sisemistele juriidilistele osakondadele. Juriidiliste teenuste osutamine majandusüksusele, mis on auditi klient, võib tekitada nii eneseülevaatuse kui ka kaitse ohtusid.

290.210 Juriidilised teenused, mis toetavad auditi klienti tehingu täideviimisel (näiteks lepingutugi, juriidilised nõuanded, juriidiline *due diligence* ja restruktureerimine) võivad tekitada eneseülevaatuse ohtusid. Mis tahes ohu olemasolu ja märkimisväärsus sõltuvad sellistest teguritest nagu:

- teenuse olemus;
- kas teenust osutab auditimeeskonna liige ja
- mis tahes asjaolu olulisus seoses kliendi finantsaruannetega.

Mis tahes tekkinud ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- kutsealaspetsialistide, kes ei ole auditimeeskonna liikmed, kasutamine teenuse osutamiseks või
- juriidilise teenuse osutamisse kaasamata kutsealaspetsialisti poolt auditimeeskonnale teenuse kohta nõuandmine ja finantsaruannete mis tahes käsitluse ülevaatamine.

290.211 Tegutsemine auditi kliendi jaoks kaitsja rollis vaidluse lahendamisel või kohtuprotsessis siis, kui asjassepuutuvad summad on finantsaruannete seisukohast, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab, olulised, tekitaks nii märkimisväärsed kaitse ja eneseülevaatuse ohtusid, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seetõttu ei tohi ettevõtte auditi kliendile seda tüüpi teenust osutada.

290.212 Kui ettevõttel palutakse tegutseda auditi kliendi jaoks kaitsja rollis vaidluse lahendamisel või kohtuprotsessis siis, kui asjassepuutuvad summad ei ole finantsaruannete seisukohast, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab, olulised, peab

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

ettevõtte hindama mis tahes tekkinud kaitse ja eneseülevaatus ohtude märkimisväärsust ja rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- kutsealaspetsialistide, kes ei ole auditimeeskonna liikmed, kasutamine teenuse osutamiseks või
- juriidiliste teenuste osutamise kaasamata kutsealaspetsialisti poolt auditimeeskonnale teenuse kohta nõuandmine ja finantsaruannete mis tahes käsitluse ülevaatamine.

290.213 Ettevõtte partneri või töötaja ametisemääramine auditi kliendi juhtivnõunikuks (*General Counsel*) õigusküsimustes tekitaks eneseülevaatus ja kaitse ohtusid, mis on nii märkimisväärsed, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks vähendada ohtusid vastuvõetava tasemeni. Juhtivnõuniku ametikoht on üldiselt kõrgema astme juhtkonna ametikoht, millega kaasneb ulatuslik vastutus kompanii õigusküsimuste eest, ja järelikult ei tohi ükski ettevõtte liige võtta sellist ametit vastu auditi kliendi jaoks.

Värbamisteenused

Üldsätted

290.214 Värbamisteenuste osutamine auditi kliendile võib tekitada omahuvi, lähituvuse või hirmutamise ohtusid. Mis tahes ohu olemasolu ja märkimisväärsus sõltuvad sellistest teguritest nagu:

- palutud abi olemus ja
- värvatava isiku roll.

Mis tahes tekkinud ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Igal juhul ei tohi ettevõtte võtta endale juhtkonna vastutust, sealhulgas tegutsemist läbirääkijana kliendi nimel, ja värbamisotsus peab jääma kliendi teha.

Üldiselt võib ettevõtte osutada selliseid teenuseid nagu mingi hulga kandidaatide kutsealase kvalifikatsiooni ülevaatus ja nõustamine nende sobivuse suhtes ametikohale. Lisaks võib ettevõtte kandidaate intervjuuerida ja nõustada kandidaadi kompetentsuse suhtes finantsarvestuse alaste, administratiivsete või kontrollialaste ametikohtade jaoks.

Auditi kliendid, mis on avaliku huvi majandusüksused

290.215 Ettevõtte ei tohi auditi kliendile, mis on avaliku huvi majandusüksus, osutada järgmisi värbamisteenuseid majandusüksuse direktori või ametniku või kõrgema astme juhtkonna osas, kes on ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju kliendi arvestusandmete või nende finantsaruannete koostamisele, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab:

- kandidaatide otsimine ja väljavalimine selliste ametikohtade jaoks ja

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- selliste ametikohtade jaoks potentsiaalsetele kandidaatidele antud soovitude kontrollimise ettevõtmine.

Korporatiivse rahanduse (*Corporate Finance*) teenused

290.216 Korporatiivse rahanduse teenuste osutamine, nagu näiteks a) auditi kliendi abistamine korporatiivsete strateegiate väljatöötamisel, b) võimalike sihttegevõtete tuvastamine omandamiseks auditi kliendi poolt, c) abistamine finantseerimise hankimise tehingute juures ja d) struktureerimise alase nõu andmine võib tekitada kaitse ja eneseülevaatuse ohtusid. Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- kutsealaspetsialistide, kes ei ole auditimeeskonna liikmed, kasutamine teenuste osutamiseks või
- korporatiivse rahanduse teenuste osutamisse kaasamata kutsealaspetsialisti poolt auditimeeskonnale teenuse kohta nõuandmine ning arvestusalase käsitluse ja finantsaruannete mis tahes käsitluse ülevaatamine.

290.217 Korporatiivse rahanduse teenuse osutamine, näiteks nõustamine korporatiivse rahanduse tehingu struktureerimise suhtes või finantseerimise korraldamise suhtes, mis otseselt mõjutab summasid, millest antakse aru finantsaruannetes, mille kohta ettevõtte arvamus avaldab, võib tekitada eneseülevaatuse ohu. Mis tahes ohu olemasolu ja märkimisväärsus sõltuvad sellistest teguritest nagu:

- millisel määral subjektiivsust kaasneb selle kindlaksmääramisega, milline on korporatiivse rahanduse alaste nõuannete lõpptulemus või tagajärgede asjakohane käsitlus finantsaruannetes;
- millises ulatuses korporatiivse rahanduse alaste nõuannete lõpptulemus otseselt mõjutab finantsaruannetes kajastatud summasid ja millises ulatuses on need summad finantsaruannete seisukohast olulised ja
- kas korporatiivse rahanduse alaste nõuannete tulemuslikkus sõltub konkreetsest arvestusalasest käsitlusest või esitusest finantsaruannetes ja eksisteerib kahtlus seotud arvestusalase käsitluse või esituse asjakohasuse kohta relevantse finantsaruandluse raamistiku kohaselt.

Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- kutsealaspetsialistide, kes ei ole auditimeeskonna liikmed, kasutamine teenuse osutamiseks või
- kliendile korporatiivse rahanduse teenuse osutamisse kaasamata kutsealaspetsialisti poolt auditimeeskonnale teenuse kohta nõuandmine ning arvestusalase käsitluse ja finantsaruannete mis tahes käsitluse ülevaatamine.

290.218 Kui korporatiivse rahanduse alaste nõuannete tulemuslikkus sõltub konkreetselt arvestusalasest käsitlest või esitusest finantsaruannetes ja:

- (a) auditimeeskonnal on põhjendatud kahtlus vastava arvestusalase käsitlest või esituse asjakohasuse suhtes relevantse finantsaruandluse raamistiku kohaselt ja
- (b) korporatiivse rahanduse alaste nõuannete lõpptulemusel või tagajärgedel on oluline mõju finantsaruannetele, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab,

oleks eneseülevaatus oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni, millisel juhul ei tohi korporatiivse rahanduse alaseid nõuandeid anda.

290.219 Korporatiivse rahanduse teenuste osutamine, millega kaasneb auditi kliendi aktsiate propageerimine, nendega kauplemine või nende käendamine, tekitab kaitse või eneseülevaatus ohtu, mis on nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ettevõtte auditi kliendile selliseid teenuseid osutada.

Teenustasud

Teenustasud – suhteline suurus

290.220 Kui auditi kliendilt saadud teenustasud kokku moodustavad suure osa auditi arvamust avaldava ettevõtte kogu teenustasudest, võib sõltuvus sellest kliendist ja mure võimaluse pärast klient kaotada tekitada omahuvi või hirmutamise ohtu. Ohu märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- ettevõtte tegutsemisstruktuur;
- kas ettevõtte on hästi ülesehitatud või uus ja
- kliendi märkimisväärsus ettevõtte jaoks kvalitatiivselt ja/või kvantitatiivselt.

Ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- kliendist sõltuvuse vähendamine;
- välised kvaliteedi kontrollülevaatused või
- võtmetähtsusega auditiotsustuste suhtes konsulteerimine kolmanda osapooliga, nagu näiteks kutsealase reguleeriva asutuse või kutselise arvestusekspertiga.

290.221 Omahuvi või hirmutamise oht tekib ka siis, kui ühe auditi kliendilt teenitud teenustasud moodustavad suure osa konkreetse partneri klientidelt teenitavast tulust või suure osa ettevõtte konkreetse kontori tulust. Ohu märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- selle kliendi märkimisväärsus partneri või kontori jaoks kvalitatiivselt ja/või kvantitatiivselt ja

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- millises ulatuses sõltub partneri või kontoris töötavate partnerite tasustamine sellelt kliendilt teenitud teenustasudest.

Ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- sõltuvuse vähendamine auditi kliendist;
- töö ülevaatamine kutselise arvestuseksperdi poolt või muul viisil nõustamine vastavalt vajadusele või
- regulaarsed sõltumatud sisemised või välised töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatused.

Auditi kliendid, mis on avaliku huvi majandusüksused

290.222 Kui auditi klient on avaliku huvi majandusüksus ja kahel järjestikusel aastal moodustavad kliendilt ja temaga seotud majandusüksustelt (vastavalt lõigus 290.27 toodud arvessevõetavatele asjaoludele) saadud teenustasud kokku rohkem kui 15% kliendi finantsaruannete kohta arvamust avaldava ettevõtte poolt saadud teenustasudest kokku, peab ettevõtte avalikustama isikutele, kelle ülesandeks on auditi kliendi valitsemine, informatsiooni fakti kohta, et sellised teenustasud kokku moodustavad rohkem kui 15% ettevõtte poolt saadud teenustasudest kokku ja arutama, millised kaitsemehhanismid sellest allapoole on rakendatavad, et vähendada ohtu vastuvõetava tasemeni, ja rakendama valitud kaitsemehhanismi:

- enne auditi arvamuse väljastamist teise aasta finantsaruannete kohta, viib kutseline arvestusekspert, kes ei ole finantsaruannete kohta arvamust avaldava ettevõtte liige, läbi selle töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatusse või viib kutsealane reguleeriv asutus läbi selle töövõtu ülevaatusse, mis on samaväärne töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatusse („väljastamiseelne ülevaatus”) või
- pärast seda, kui on väljastatud auditi arvamus teise aasta finantsaruannete kohta, ja enne auditi arvamuse väljastamist kolmanda aasta finantsaruannete kohta viib kutseline arvestusekspert, kes ei ole finantsaruannete kohta arvamust avaldava ettevõtte liige, või kutsealane reguleeriv asutus läbi teise aasta auditi ülevaatusse, mis on samaväärne töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatusse („väljastamisjärgne ülevaatus”).

Kui teenustasud kokku märkimisväärselt ületavad 15%, peab ettevõtte kindlaks määrama, kas ohu märkimisväärsus on selline, et väljastamisjärgne ülevaatus ei vähendaks ohtu vastuvõetava tasemeni ja seetõttu on nõutav väljastamiseelne ülevaatus. Sellistes tingimustes tuleb teha väljastamiseelne ülevaatus.

Pärast seda, siis, kui teenustasud jätkuvalt ületavad igal aastal 15%, peab toimuma informatsiooni avalikustamine isikutele, kelle ülesandeks on valitsemine ja arutelu nendega, ja peab rakendama ühte eespool esitatud kaitsemehhanismidest. Juhul, kui teenustasud märkimisväärselt ületavad 15%, peab ettevõtte kindlaks määrama, kas ohu märkimisväärsus on selline, et väljastamisjärgne ülevaatus ei vähendaks ohtu

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

vastuvõetava tasemeni ja seetõttu on nõutav väljastamiseelne ülevaatus. Sellistes tingimustes tuleb teha väljastamiseelne ülevaatus.

Teenustasud – tähtajaks laekumata

290.223 Omahuvi oht võib tekkida juhul, kui auditi kliendilt laekumata teenustasud jäävad maksmata pikaks ajaks, eriti juhul, kui märkimisväärne osa on maksmata enne auditi aruande väljastamist järgmise aasta kohta. Üldiselt eeldatakse, et ettevõtte nõuab selliste teenustasude maksmist enne sellise auditi aruande väljastamist. Juhul, kui teenustasud jäävad maksmata peale auditi aruande väljastamist, peab mis tahes ohu olemasolu ja märkimisväärsust hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Sellise kaitsemehhanismi näide on lasta täiendaval kutselisel arvestusekspertil, kes auditi töövõtus ei osalenud, nõu anda või teostatud töö üle vaadata. Ettevõtte peab kindlaks määrama, kas tähtajaks laekumata teenustasusid võiks pidada samaväärseks kliendile antud laenuga ja kas tähtajaks laekumata teenustasude märkimisväärsuse tõttu on ettevõtte jaoks sobiv olla uuesti ametisse määratud või auditi töövõttu jätkata.

Tingimuslikud teenustasud

290.224 Tingimuslikud teenustasud arvutatakse eelnevalt kindlaksmääratud alusel, mis on seotud tehingu lõpptulemusega või ettevõtte poolt osutatud teenuste tulemusega. Käesoleva peatüki eesmärkidel ei peeta teenustasu tingimuslikuks juhul, kui selle on kehtestanud kohus või muu avaliku võimu kandja.

290.225 Tingimuslik teenustasu, mille ettevõtte on auditi töövõtu eest otseselt või kaudselt tasuks küsinud, näiteks vahendaja kaudu, tekitab omahuvi ohu, mis on nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ettevõtte sõlmida mis tahes sellist kokkulepet teenustasude kohta.

290.226 Tingimuslik teenustasu, mille ettevõtte on auditi kliendile osutatava kindlust mitteandva teenuse eest otseselt või kaudselt tasuks küsinud, näiteks vahendaja kaudu, võib samuti tekitada omahuvi ohu. Tekkinud oht oleks nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohu vähendada vastuvõetava tasemeni, juhul kui:

- (a) teenustasu küsib ettevõtte, mis avaldab arvamust finantsaruannete kohta ja teenustasu on või eeldatavalt on selle ettevõtte jaoks oluline;
- (b) teenustasu küsib võrgustikku kuuluv ettevõtte, mis osaleb märkimisväärses osas auditis ja teenustasu on või eeldatavalt on selle ettevõtte jaoks oluline või
- (c) kindlust mitteandva teenuse lõpptulemus ja seetõttu teenustasu summa sõltub tulevasest või praegusest otsustusest, mis on seotud finantsaruannetes sisalduva olulise summa auditeerimisega.

Seega ei tohi selliseid kokkuleppeid aktsepteerida.

290.227 Muude tingimuslike teenustasude kokkulepete kohta, mille ettevõtte on auditi kliendilt kindlust mitteandva teenuse eest tasuks küsinud, sõltub mis tahes ohtude olemasolu ja märkimisväärsus sellistest teguritest nagu:

- võimalike teenustasusummade vahemik;
- kas asjakohane võimukandja vaatab üle käsitletava küsimuse lõpptulemuse, mille järgi tingimuslik teenustasu kindlaks määratakse;
- teenuse olemus ja
- sündmuse või tehingu mõju finantsaruannetele.

Mis tahes ohtude märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- kutselise arvestuseksperdi poolt relevantse audititöö ülevaatamine või muul viisil nõustamine vastavalt vajadusele või
- kutsealaspetsialistide, kes ei ole auditimeeskonna liikmed, kasutamine kindlust mitteandva teenuse osutamiseks.

Hüvitamis- ja hindamispoliitika

290.228 Kui auditimeeskonna liiget hinnatakse kindlust mitteandvate teenuste müümise järgi selle auditi kliendile või makstakse talle selle eest hüvitist, tekib omahuvi oht. Ohu märkimisväärsus sõltub:

- isiku hüvitise või tegevuse hindamise, mille aluseks on selliste teenuste müük, proportsionaalne osa;
- isiku roll auditimeeskonnas ja
- kas selliste teenuste müük mõjutab edutamise otsuseid.

Ohu märkimisväärsust peab hindama, ja juhul, kui oht ei ole vastuvõetaval tasemel, peab ettevõtte kas läbi vaatama selle isiku hüvitiste plaani või hindamisprotsessi, või rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- selliste liikmete eemaldamine auditimeeskonnast või
- auditi liikme töö ülevaatamine kutselise arvestuseksperdi poolt.

290.229 Võtmetähtsusega auditipartnerit ei tohi hinnata ega maksta talle hüvitist selle partneri edukuse alusel kindlust mitteandvate teenuste müümisel tema auditi kliendile. See ei ole mõeldud takistama tavapärase kasumijagamise kokkuleppeid ettevõtte partnerite vahel.

Kingitused ja külalislahkus

290.230 Kingituste või külalislahkuse aktsepteerimine auditi kliendilt võib tekitada omahuvi ja lähituvuse ohtusid. Juhul, kui ettevõtte või auditimeeskonna liige aktsepteerib kingitusi

või külalislahkust, siis, välja arvatud juhul, kui see väärtus on tühine ja tähtsusetu, oleks tekkivad ohud nii märkimisväärsed, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtusid vähendada vastuvõetava tasemeni. Järelikult ei tohi ettevõtte või auditimeeskonna liige selliseid kingitusi või külalislahkust aktsepteerida.

Tegelik või ähvardav kohtuprotsess

290.231 Kui kohtuprotsess ettevõtte või auditimeeskonna liikme ja auditi kliendi vahel toimub või näib tõenäoline, tekivad omahuvi ja hirmutamise ohud. Suhet kliendi juhtkonna ja auditimeeskonna liikmete vahel peab iseloomustama täielik avameelsus ja täielik informatsiooni avalikustamine kliendi äritegevuse operatsioonide kõikide aspektide suhtes. Kui tegelik või ähvardatav kohtuprotsess asetab ettevõtte ja kliendi juhtkonna vastaspositsioonidele, mõjutades juhtkonna valmidust informatsiooni täielikult avalikustada, tekivad omahuvi ja hirmutamise ohud. Tekkinud ohtude märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- kohtuprotsessi olulisus ja
- kas kohtuprotsess on seotud eelneva auditi töövõtuga.

Ohtude märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- juhul, kui kohtuprotsessiga on seotud auditimeeskonna liige, selle isiku eemaldamine auditimeeskonnast või
- tehtud töö ülevaatamine kutsealaspetsialisti poolt.

Juhul, kui sellised kaitsemehhanismid ei vähenda ohtusid vastuvõetava tasemeni, on ainsaks asjakohaseks sammuks auditi töövõtust taandumine või sellest keeldumine.

Lõigud 290.232–290.499 on tahtlikult tühjaks jäetud.

Aruanded, mis sisaldavad kasutamise ja levitamise piirangut

Sissejuhatus

290.500 Peatükis 290 esitatud sõltumatuse nõuded kehtivad kõikide auditi töövõttude puhul. Samas teatud tingimustes, mis puudutavad auditi töövõtte, kus aruanne sisaldab kasutamise ja levitamise piirangut ja eeldusel, et lõikudes 290.501–290.502 kirjeldatud tingimused on täidetud, võib käesoleva peatüki sõltumatuse nõudeid modifitseerida nii nagu näidatud lõikudes 290.505–290.514. Need lõigud kehtivad ainult eriotstarbeliste finantsaruannete auditi töövõtu puhul, a) mis on ette nähtud andma positiivses või negatiivses vormis kokkuvõtte, et finantsaruanded on koostatud kõikides olulistest osades kooskõlas rakendatava finantsaruandluse raamistikuga, sealhulgas õiglase esituse raamistiku puhul, et finantsaruanded annavad õige ja õiglase ülevaate või on kajastatud õiglaselt kõikides olulistest osades kooskõlas rakendatava finantsaruandluse raamistikuga, ja b) kus auditi aruanne sisaldab kasutamise või levitamise piirangut.

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

Modifikatsioone ei lubata seaduse või regulatsiooniga nõutava finantsaruannete auditi puhul.

- 290.501 Peatüki 290 nõuete modifitseerimist lubatakse juhul, kui aruande ettenähtud kasutajad on a) teadlikud aruande eesmärgist ja piirangutest ja b) sõnaselgelt nõustuvad modifitseeritud sõltumatuse nõuete rakendamisega. Teadmisi aruande eesmärgi ja piirangute kohta võivad ettenähtud kasutajad omandada osalemise kaudu töövõtu olemuse ja ulatuse kehtestamisel kas otseselt või kaudselt esindaja kaudu, kellel on volitused tegutseda ettenähtud kasutajate jaoks. Selline osalemine suurendab ettevõtte suutlikkust suhelda ettenähtud kasutajatega sõltumatuse küsimustes, sealhulgas tingimustes, mis on relevantset ohtude hindamisel sõltumatusele ja rakendatavate kaitsemehhanismide suhtes, mis on vajalikud ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni, ja omandada nende nõusolek rakendatavate modifitseeritud sõltumatuse nõuete kohta.
- 290.502 Ettevõtte peab edastama ettenähtud kasutajatele informatsiooni (näiteks töövõtukirjas) sõltumatuse nõuete kohta, mida tuleb seoses auditi töövõtu teostamisega rakendada. Kui ettenähtud kasutajad on kasutajateklass (näiteks laenuandjad laenusündikaadis), kes ei ole töövõtutingimuste kehtestamise ajal nimeliselt spetsiifiliselt tuvastatavad, peab sellistele kasutajatele tegema tagantjärele teatavaks sõltumatuse nõuded, millega esindaja nõustus (näiteks esindaja poolt ettevõtte töövõtukirja kättesaadavaks tegemisega kõikidele kasutajatele).
- 290.503 Juhul, kui ettevõtte annab ka sama kliendi jaoks välja auditi aruande, mis ei sisalda kasutamise ja levitamise piirangut, ei muuda lõikude 290.500–290.514 sätteid nõuet rakendada selle auditi töövõtu puhul lõikude 290.1–290.232 sätteid.
- 290.504 Peatüki 290 nõuete modifikatsioone, mis on ülaltoodud tingimustes lubatud, kirjeldatakse lõikudes 290.505–290.514. Kõigis muudes suhtes on nõutav vastavus peatüki 290 sätetega.

Avaliku huvi majandusüksused

- 290.505 Kui lõikudes 290.501–290.502 esitatud tingimused on täidetud, ei ole vajalik lõikudes 290.100–290.232 esitatud täiendavate nõuete rakendamine, mis kehtivad avaliku huvi majandusüksuste auditi töövõttude puhul.

Seotud majandusüksused

- 290.506 Kui lõikudes 290.500–290.502 toodud tingimused on täidetud, ei hõlma viited auditi kliendile temaga seotud majandusüksuseid. Samas kui auditimeeskond teab või tal on põhjust uskuda, et tingimus või suhe, millesse on kaasatud kliendiga seotud majandusüksus, on relevantne ettevõtte poolt kliendi sõltumatuse hindamise seisukohast, peab auditimeeskond ohtude tuvastamisel ja hindamisel sõltumatusele ja asjakohaste kaitsemehhanismide rakendamisel selle seotud majandusüksuse kaasama.

Võrgustikud ja võrgustikku kuuluvad ettevõtted

290.507 Kui lõikudes 290.500–290.502 toodud tingimused on täidetud, ei hõlma viited ettevõttele võrgustikku kuuluvaid ettevõtteid. Samas kui ettevõtte teab või tal on põhjust uskuda, et ohtusid tekitavad võrgustikku kuuluva ettevõtte mis tahes huvid ja suhted, peavad need olema kaasatud ohtude hindamisse sõltumatusel.

Finantshuvid, laenud ja garantiid, lähedased suhted ning perekondlikud ja isiklikud suhted

290.508 Kui lõikudes 290.500–290.502 toodud tingimused on täidetud, kehtivad lõikudes 290.102–290.145 toodud relevantssed sätted ainult töövõtumeeskonna liikmete, nende lähimate pereliikmete ja lähemate pereliikmete kohta.

290.509 Lisaks peab kindlaks määrama, kas ohtusid sõltumatusel tekitavad lõikudes 290.102–290.145 kirjeldatud huvid ja suhted auditi kliendi ja järgmiste auditimeeskonna liikmete vahel:

- (a) need, kes annavad konsultatsiooni seoses tehniliste või tööstusharuspetsiifiliste küsimuste, tehingute või sündmustega ja
- (b) need, kes viivad töövõtu jaoks läbi kvaliteedikontrolli, kaasa arvatud need, kes teostavad töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatust.

Hindama peab mis tahes ohtude märkimisväärsust, mille kohta töövõtumeeskonnal on põhjust uskuda, et neid tekitavad huvid ja suhted auditi kliendi ja teiste vahel ettevõttes, kes saavad otseselt mõjutada auditi töövõtu lõpptulemust, sealhulgas nende, kes soovivad auditi töövõtupartneri kompenseerimist või teostavad tema otsest järelvalvet, juhtimist või muud järelevalvamist seoses auditi töövõtu teostamisega (kaasa arvatud need, kes asuvad kõikidel järjestikku kõrgematel juhtkonna tasemetel töövõtupartnerist kõrgemal kuni isikuni, kes on ettevõtte vanem- või juhtivpartner (*Senior or Managing Partner*) (tegevdirektor (*Chief Executive*) või sellega samaväärne).

290.510 Samuti peab hindama mis tahes ohtude märkimisväärsust, mille kohta töövõtumeeskonnal on põhjust uskuda, et neid tekitavad isikute poolt omatavad finantshuvid auditi kliendis, nagu kirjeldatud lõikudes 290.108–290.111 ja lõikudes 290.113–290.115.

290.511 Kui oht sõltumatusel ei ole vastuvõetaval tasemel, peab rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks aktsepteeritava tasemeni.

290.512 Lõikudes 290.106–290.115 esitatud sätete rakendamisel ettevõtte huvide suhtes juhul, kui ettevõttel on auditi kliendis oluline otsene või kaudne finantshuvi, oleks tekkiv omahuvi oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ettevõtte sellist finantshuvi omada.

Töötamine auditi kliendi juures

290.513 Hindama peab mis tahes tööalastest suhetest tulenevate mis tahes ohtude märkimisväärsust, nagu kirjeldatud lõikudes 290.134–290.138. Kui eksisteerib oht, mis ei ole vastuvõetaval tasemel, peab rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Näited kaitsemehhanismidest, mis võiksid olla asjakohased, kuuluvad need, mis on esitatud lõigus 290.136.

Kindlust mitteandvate teenuste osutamine

290.514 Juhul, kui ettevõtte viib läbi töövõtu andmaks auditi kliendi jaoks välja piiratud kasutuse ja levitamise aruannet ja osutab auditi kliendile kindlust mitteandvat teenust, peab ta olema vastavuses lõikude 290.156–290.232 sätetega, järgides lõikudes 290.504–290.507 sätestatut.

PEATÜKK 291**SÕLTUMATUS – MUUD KINDLUSTANDVAD TÖÖVÕTUD****SISUKORD**

	Lõik
Peatüki struktuur	291.1
Kontseptuaalse raamistiku lähenemisviis sõltumatusele	291.4
Kindlustandvad töövõtud	291.12
Väitepõhised kindlustandvad töövõtud	291.17
Otsese aruandluse kindlustandvad töövõtud.....	291.20
Aruanded, mis sisaldavad kasutamise ja levitamise piirangut.....	291.21
Mitmed vastutavad osapooled.....	291.28
Dokumentatsioon	291.29
Töövõtuperiood.....	291.30
Muud arvessevõetavad asjaolud	291.33
Kontseptuaalse raamistiku lähenemisviisi rakendamine sõltumatuse suhtes	291.100
Finantshuvid.....	291.104
Laenud ja garantiid	291.113
Ärisuhted.....	291.119
Perekondlikud ja isiklikud suhted.....	291.121
Töötamine kindlustandva töövõtu klientide juures.....	291.128
Hiljutine teenistus kindlustandva töövõtu kliendi juures.....	291.132
Teenistus kindlustandva töövõtu kliendi direktori või ametnikuna.....	291.135
Juhtivtöötajate pikaajaline seotus kindlustandva töövõtu klientidega.....	291.139
Kindlust mitteandvate teenuste osutamine kindlustandva töövõtu klientidele	291.140
Juhtkonna vastutus	291.143
Muud arvessevõetavad asjaolud	291.148
Teenustasud	291.151
Teenustasud – suhteline suurus	291.151
Teenustasud – tähtajaks laekumata	291.153
Tingimuslikud teenustasud	291.154
Kingitused ja külalislahkus	291.158

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

Tegelik või ähvardav kohtuprotsess 291.159

Peatüki struktuur

- 291.1 Käesolevas peatükis käsitletakse sõltumatuse nõudeid nende kindlustandvate töövõtude puhul, mis ei ole auditi või ülevaatuse töövõttud. Sõltumatuse nõudeid auditi ja ülevaatuse töövõtude puhul käsitletakse peatükis 290. Juhul, kui kindlustandva töövõtu klient on ka auditi või ülevaatuse klient, kehtivad ettevõttele, võrgustikku kuuluvatele ettevõtetele ja auditi või ülevaatuse meeskonna liikmetele ka peatüki 290 nõuded. Teatud tingimustes, mis puudutavad kindlustandvaid töövõtte, kus kindlustandva töövõtu aruanne sisaldab kasutamise ja levitamise piirangut ja eeldusel, et teatud tingimused on täidetud, võib käesoleva peatüki sõltumatuse nõudeid modifitseerida nii, nagu esitatud lõikudes 291.21–291.27.
- 291.2 Kindlustandvad töövõttud on välja töötatud suurendamiseks ettenähtud kasutajate usalduse määra käsitletava küsimuse kriteeriumite suhtes hindamise või mõõtmise lõpptulemuse suhtes. Rahvusvahelise Auditeerimise ja Kindlustandvate Töövõtude Standardite Komitee (*International Auditing and Assurance Standards Board*) poolt välja antud rahvusvahelises raamistikus kindlustandvate töövõtude jaoks (kindlustandvate töövõtude raamistik) (*International Framework for Assurance Engagements*) (*Assurance Framework*) kirjeldatakse kindlustandva töövõtu elemente ja eesmärke ning tuvastatakse töövõttud, mille kohta kehtivad rahvusvahelised kindlustandvate töövõtude standardid (*International Standards on Assurance Engagements, ISAEs*). Kindlustandva töövõtu elementide ja eesmärkide kirjelduse leiab kindluse andmise raamistikust.
- 291.3 Vastavus objektiivsuse põhiprintsiibiga nõuab sõltumatust kindlustandva töövõtu klientidest. Kindlustandvate töövõtude puhul on avalikkuse huvides ja seetõttu nõutav käesoleva koodeksiga, et kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmetel ja ettevõtetel tuleb olla kindlustandva töövõtu klientidest sõltumatud ja et mis tahes ohtusid, mille kohta ettevõttel on põhjust uskuda, et neid tekitavad võrgustikku kuuluva ettevõtte huvid ja suhted, tuleb hinnata. Peale seda, kui kindlustandva töövõtu meeskond teab või tal on põhjust uskuda, et tingimus või suhe, millesse on kaasatud kindlustandva töövõtu kliendiga seotud majandusüksus, on relevantne kliendi sõltumatuse hindamise seisukohast ettevõtte poolt, peab kindlustandva töövõtu meeskond ohtude tuvastamisel ja hindamisel sõltumatusele ja asjakohaste kaitsemehhanismide rakendamisel kaasama selle seotud majandusüksuse.

Kontseptuaalse raamistiku lähenemisviis sõltumatusele

- 291.4 Käesoleva peatüki eesmärgiks on aidata ettevõtteid ja kindlustandva töövõtu meeskondade liikmeid allpool kirjeldatud kontseptuaalse raamistiku lähenemisviisi rakendamisel sõltumatuse saavutamisel ja säilitamisel.

- 291.5 Sõltumatus koosneb

Mõtlemisviisi sõltumatusest

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

Meeleseisund, mis võimaldab kokkuvõtte tegemist ilma, et seda mõjutaksid tegurid, mis rikuvad kutsealast otsustust, lastes seega isikul tegutseda ausalt ning rakendada objektiivsust ja kutsealast skeptitsismi.

Näilisest sõltumatusest

Faktide ja tingimuste vältimine, mis on nii märkimisväärsed, et mõistlik ja informeeritud kolmas osapool, kaaludes kõiki spetsiifilisi fakte ja tingimusi, tõenäoliselt järeldaks, et ettevõtte või kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme ausus, objektiivsus või kutsealane skeptitsism on rikutud.

291.6 Kutselised arvestusekspertid peavad rakendama kontseptuaalse raamistiku lähenemisviisi selleks, et:

- tuvastada ohud sõltumatusele;
- hinnata tuvastatud ohtude märkimisväärsust ja
- vajaduse korral rakendada kaitsemehhanisme, et ohud kõrvaldada või vähendada neid vastuvõetava tasemeni.

Kui kutseline arvestusekspert määrab kindlaks, et asjakohased kaitsemehhanismid ei ole kättesaadavad või neid ei saa rakendada ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni, peab kutseline arvestusekspert kõrvaldama ohtusid tekitava tingimuse või suhte, või kindlustandvast töövõtust keelduma või selle lõpetama.

Kutseline arvestusekspert peab käesoleva kontseptuaalse raamistiku rakendamisel kasutama kutsealast otsustust.

291.7 Paljud erinevad tingimused või tingimuste kombinatsioonid võivad olla relevantssed ohtude hindamise seisukohast sõltumatusele. On võimatu defineerida igat olukorda, mis tekitab ohtusid sõltumatusele ja täpselt määratleda asjakohaseid meetmeid. Seetõttu kehtestatakse käesolevas eetikakoodeksis kontseptuaalne raamistik, millega nõutakse, et ettevõtted ja kindlustandva töövõtu meeskondade liikmed tuvastaksid, hindaksid ja käsitleksid ohtusid sõltumatusele. Kontseptuaalse raamistiku lähenemisviis aitab kutselisi arvestuseksperte avalikus kutsetegevuses käesoleva koodeksi eetikanõuetega vastavuses olemisel. See hõlmab mitmeid variante tingimustest, mis tekitavad ohtusid sõltumatusele ja võivad pärssida kutselist arvestuseksperti järeldamast, et olukord on lubatud juhul, kui see ei ole eraldi keelatud.

291.8 Alates lõigust 291.100 kirjeldatakse, kuidas tuleb rakendada kontseptuaalse raamistiku lähenemisviisi sõltumatusele. Nimetatud lõikudes ei käsitleta kõiki tingimusi ja suhteid, mis tekitavad või võivad tekitada ohtusid sõltumatusele.

291.9 Otsustamisel, kas töövõtt aktsepteerida või seda jätkata, või kas konkreetne isik võib olla kindlustandva töövõtu meeskonnaliige, peab ettevõtte tuvastama ja hindama mis tahes ohtusid sõltumatusele. Juhul, kui ohud ei ole vastuvõetaval tasemel ja

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

otsustatakse seda, kas aktsepteerida töövõtt või kaasata konkreetne isik kindlustandva töövõtu meeskonda, peab ettevõtte kindlaks määrama, kas on kättesaadavad kaitsemehhanismid ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Juhul, kui otsustatakse seda, kas töövõttu jätkata, peab ettevõtte kindlaks määrama, kas mis tahes olemasolevad kaitsemehhanismid on jätkuvalt tulemuslikud ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni, või kas tuleb rakendada muid kaitsemehhanisme, või kas töövõtt tuleb lõpetada. Millal iganes saab ettevõttele töövõtu käigus teatavaks uus informatsioon ohu kohta sõltumatusel, peab ettevõtte hindama ohu märkimisväärsust kooskõlas kontseptuaalse raamistiku lähenemisviisiga.

- 291.10 Käesolevas peatükis on läbivalt viidatud märkimisväärsetele ohtudele sõltumatusel. Ohu märkimisväärsuse hindamisel peab arvesse võtma nii kvalitatiivseid kui kvantitatiivseid tegureid.
- 291.11 Enamikul juhtudel ei kirjutata käesolevas peatükis ette isikute spetsiifilist vastutust ettevõttes meetmete eest, mis on seotud sõltumatusel, kuna vastutus võib erineda olenevalt ettevõtte suurusest, struktuurist ja organiseeritusest. Rahvusvaheliste kvaliteedikontrolli standarditega (*International Standards on Quality Control*) nõutakse ettevõttelt poliitika ja protseduuride kehtestamist, mille väljatöötamise eesmärk on anda ettevõttele põhjendatud kindlus selles, et kui relevantsete eetikanõuetega seda nõutakse, siis sõltumatus säilitatakse.

Kindlustandvad töövõttud

- 291.12 Nagu kindlustandvate töövõttude raamistikus täiendavalt on selgitatud, teeb kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses kindlustandva töövõtu puhul kokkuvõtte, mis on välja töötatud suurendamiseks ettenähtud kasutajate (kes on muud kui vastutav osapool) usalduse määra käsitletava küsimuse kriteeriumite suhtes hindamise või mõõtmise lõpptulemuse suhtes.
- 291.13 Käsitleva küsimuse hindamise või mõõtmise lõpptulemuseks on informatsioon, mis tuleneb kriteeriumite rakendamisest käsitletava küsimuse suhtes. Mõistet „käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioon” kasutatakse käsitletava küsimuse hindamise või mõõtmise lõpptulemuse tähistamiseks. Näiteks öeldakse raamistikus, et väide sisekontrolli tulemuslikkuse kohta (käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioon) tuleneb sisekontrolli tulemuslikkuse hindamist puudutava raamistiku, nagu näiteks COSO² või CoCo³ (kriteeriumid), rakendamisest sisekontrolli protsessi (käsitletav küsimus) suhtes.

---

² „Sisekontroll – integreeritud raamistik” (*„Internal Control – Integrated Framework”*) Treadway Komisjoni Sponsoreerivate Organisatsioonide Komitee (*The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission*).

³ „Juhised kontrolli hindamiseks – CoCo printsiibid” (*„Guidance on Assessing Control – The CoCo Principles”*) Kanada vannutatud audiitorite instituut (*The Canadian Institute of Chartered Accountants*), kontrollikomitee kriteeriumid (*Criteria of Control Board*).

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- 291.14 Kindlustandvad töövõttud võivad olla väitepõhised või otsese aruandluse töövõttud. Mõlemal juhul on nendesse kaasatud kolm eraldiseisvat osapoolt: kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses, vastutav osapool ja ettenähtud kasutajad.
- 291.15 Väitepõhise kindlustandva töövõtu puhul teostab käsitletava küsimuse hindamist või mõõtmist vastutav osapool, ja informatsioon käsitletava küsimuse kohta on esitatud vastutava osapoole väite kujul, mis on tehtud kättesaadavaks ettenähtud kasutajatele.
- 291.16 Otsese aruandluse kindlustandva töövõtu puhul kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses kas viib otseselt läbi käsitletava küsimuse hindamise või mõõtmise, või omandab hindamise või mõõtmise teostanud vastutavalt osapoolelt esitise, mis ei ole ettenähtud kasutajatele kättesaadav. Ettenähtud kasutajatele esitatakse informatsioon käsitletava küsimuse kohta kindlustandva töövõtu aruandes.

Väitepõhised kindlustandvad töövõttud

- 291.17 Väitepõhise kindlustandva töövõtu puhul peavad kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmed ja ettevõtte olema sõltumatud kindlustandva töövõtu kliendist (käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni eest vastutav osapool, mis võib olla vastutav käsitletava küsimuse eest). Selliste sõltumatuse nõuetega keelatakse teatud suhted kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmete ja a) kliendi direktorite või ametnike ja b) isikute vahel, kes on kliendi juures ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioonile. Samuti peab kindlaks määrama, kas ohtusid sõltumatusele tekitavad suhted isikutega, kes on kliendi juures ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju töövõtuga käsitletavale küsimusele. Hindama peab mis tahes ohtude märkimisväärsust, mille kohta ettevõttel on põhjust uskuda, et neid tekitavad võrgustikku kuuluva ettevõtte⁴ huvid ja suhted.
- 291.18 Enamiku väitepõhiste kindlustandvate töövõttude puhul on vastutav osapool vastutav nii käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni kui käsitletava küsimuse eest. Siiski mõningate töövõttude puhul ei pruugi vastutav osapool olla vastutav käsitletava küsimuse eest. Näiteks juhul, kui kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses on võetud teostama kindlustandvat töövõttu aruande suhtes, mille keskkonnakonsultant on koostanud kompanii säästmispraktikate kohta, et seda jagada ettenähtud kasutajatele, on käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni eest vastutavaks osapooleks keskkonnakonsultant, kuid käsitletava küsimuse eest (jätkusuutlikkuse praktikad) on vastutav klientettevõtte.
- 291.19 Nende väitepõhiste kindlustandvate töövõttude puhul, kus vastutav osapool on vastutav käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni eest, kuid mitte käsitletava küsimuse eest, peavad kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmed ja ettevõtte olema sõltumatud osapooldest, mis vastutab käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni eest (kindlustandva töövõtu kliendist). Peale selle peab hindama mis tahes ohtusid, mille kohta ettevõttel on põhjust uskuda, et neid tekitavad

---

⁴ Vt lõike 290.13–290.24 juhiste saamiseks selle kohta, mis moodustab võrgustikku kuuluva ettevõtte.

huvid ja suhted kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme, ettevõtte, võrgustikku kuuluva ettevõtte ja käsitletava küsimuse eest vastutava osapoole vahel.

Otsese aruandluse kindlustandvad töövõtud

291.20 Otsese aruandluse kindlustandva töövõtu puhul peavad kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmed ja ettevõtte olema sõltumatud kindlustandva töövõtu kliendist (käsitletava küsimuse eest vastutavast osapooldest). Hindama peab ka mis tahes ohtusid, mille kohta ettevõttel on põhjust uskuda, et neid tekitavad võrgustikku kuuluva ettevõtte huvid ja suhted.

Aruanded, mis sisaldavad kasutamise ja levitamise piirangut

291.21 Teatud tingimustes, kus kindlustandva töövõtu aruanne sisaldab kasutamise ja levitamise piirangut ja eeldusel, et käesolevas lõigus ja lõigus 291.22 esitatud tingimused on täidetud, võib käesoleva peatüki sõltumatuse nõudeid modifitseerida. Peatüki 291 nõuete modifitseerimist lubatakse juhul, kui aruande ettenähtud kasutajad on a) teadlikud aruande eesmärgist, käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioonist ja aruande piirangutest ja b) sõnaselgelt nõustuvad modifitseeritud sõltumatuse nõuete rakendamisega. Teadmisi aruande eesmärgi, käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni ja aruande piirangute kohta võivad ettenähtud kasutajad omandada osalemise kaudu töövõtu olemuse ja ulatuse kehtestamisel kas otseselt või kaudselt esindaja kaudu, kellel on volitused tegutseda ettenähtud kasutajate jaoks. Selline osalemine suurendab ettevõtte suutlikkust suhelda ettenähtud kasutajatega sõltumatuse küsimustes, sealhulgas tingimustes, mis on relevantssed ohtude hindamise seisukohast sõltumatusele ja rakendatavate kaitsemehhanismide suhtes, mis on vajalikud ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni, ja omandada nende nõusolek rakendatavate modifitseeritud sõltumatuse nõuete kohta.

291.22 Ettevõtte peab edastama ettenähtud kasutajatele informatsiooni (näiteks töövõtukirjas) seoses kindlustandva töövõtu teostamisega rakendatavate sõltumatuse nõuete kohta. Kui ettenähtud kasutajad on kasutajate klass (näiteks laenuandjad laenusündikaadis), kes ei ole töövõtutingimuste kehtestamise ajal nimeliselt spetsiifiliselt tuvastatavad, siis peab sellistele kasutajatele tegema tagantjärele teatavaks sõltumatuse nõuded, millega esindaja nõustus (näiteks kui esindaja teeb ettevõtte töövõtukirja kättesaadavaks kõikidele kasutajatele).

291.23 Juhul, kui ettevõtte annab sama kliendi jaoks välja ka kindlustandva töövõtu aruande, mis ei sisalda kasutamise ja levitamise piirangut, ei muuda lõikude 291.25–291.27 sätteid nõuet rakendada selle kindlustandva töövõtu puhul lõikude 291.1–291.159 sätteid. Juhul, kui ettevõtte annab sama kliendi jaoks välja ka auditi aruande, olenemata sellest, kas see sisaldab või ei sisalda kasutamise ja levitamise piirangut, kehtivad selle auditi töövõtu suhtes peatüki 290 sätteid.

291.24 Peatüki 291 nõuete modifikatsioon, mis on eespool esitatud tingimustes lubatud, kirjeldatakse lõikudes 291.25–291.27. Igal muul juhul on nõutav vastavus peatüki 291 sätetega.

291.25 Kui lõikudes 291.21 ja 291.22 esitatud tingimused on täidetud, kehtivad lõikudes 291.104–291.134 esitatud relevantssed sätted kõikide töövõtumeeskonna liikmete ja nende lähimate pereliikmete ja lähemate pereliikmete suhtes. Lisaks peab kindlaks määrama, kas huvid ja suhted kindlustandva töövõtu kliendi ja muude järgmiste kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmete vahel tekitavad ohtusid sõltumatusel:

- isikud, kes annavad konsultatsiooni seoses tehniliste või tööstusharuspetsiifiliste küsimuste, tehingute või sündmustega ja
- isikud, kes viivad läbi töövõtu kvaliteedikontrolli, kaasa arvatud isikud, kes teostavad töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatust.

Samuti, viidates lõikudes 291.104–291.134 esitatud sätetele, peab hindama mis tahes ohtude märkimisväärsust, mille kohta töövõtumeeskonnal on põhjust uskuda, et neid tekitavad huvid ja suhted kindlustandva töövõtu kliendi ja teiste vahel ettevõttes, kes saavad otseselt mõjutada kindlustandva töövõtu lõpptulemust, sealhulgas need, kes soovivad kindlustandva töövõtupartneri kompenseerimist või teostavad tema otsest järelevalvet, juhtimist või muud järelevalvet seoses kindlustandva töövõtu teostamisega.

291.26 Isegi kui lõikudes 291.21–291.22 esitatud tingimused on täidetud, juhul, kui ettevõttel on kindlustandva töövõtu kliendis oluline otsene või kaudne finantshuvi, oleks tekkiv omahuvi oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ettevõtte sellist finantshuvi omada. Lisaks peab ettevõtte olema vastavuses teiste käesoleva peatüki rakenduvate sätetega, mis on kirjeldatud lõikudes 291.113–291.159.

291.27 Hindama peab ka mis tahes ohtusid, mille kohta ettevõttel on põhjust uskuda, et neid tekitavad võrgustikku kuuluva ettevõtte huvid ja suhted.

Mitu vastutavat osapoolt

291.28 Mõningate kindlustandvate kas väitepõhiste või otsese aruandluse töövõttude puhul võib eksisteerida mitu vastutavat osapoolt. Selle kindlaksmääramisel, kas käesoleva peatüki sätteid on vaja rakendada iga vastutava osapoole suhtes sellistes töövõttudes, võib ettevõtte arvesse võtta seda, kas huvi või suhe ettevõtte või kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme ja konkreetse vastutava osapoole vahel tekitaks ohtu sõltumatusel, mis ei ole käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni kontekstis tühine ja tähtsusetu. Arvesse võetakse selliseid faktoreid nagu:

- käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni (või käsitletava küsimuse) olulisus, mille eest konkreetne vastutav osapool vastutab ja
- töövõtuga seonduva avalikkuse huvi määr.

Juhul, kui ettevõtte määrab kindlaks, et oht sõltumatusel, mille tekitas mis tahes selline huvi või suhe konkreetse vastutava osapoolega, oleks selgelt tühine ja tähtsusetu, ei pruugi olla vajalik käesoleva peatüki kõikide sätete rakendamine selle vastutava osapoole suhtes.

Dokumentatsioon

291.29 Dokumentatsioon annab tõendusmaterjali kutselise arvestuseksperti otsustuste kohta kokkuvõtete kujundamisel vastavuse kohta sõltumatuse nõuetele. Dokumentatsiooni puudumine ei määra, kas ettevõtte võttis konkreetse asjaolu arvesse või kas ettevõtte on sõltumatu.

Kutseline arvestusekspert peab dokumenteerima kokkuvõtted seoses vastavusega sõltumatuse nõuetele ja neid kokkuvõtteid toetavate mis tahes relevantsete arutelude sisu. Seega:

- (a) kui ohtu tuleb vähendada vastuvõetava tasemeni kaitsemehhanismidega, peab kutseline arvestusekspert dokumenteerima ohu olemuse ja paigasolevad või rakendatavad kaitsemehhanismid, mis vähendavad ohu vastuvõetava tasemeni ja
- (b) kui oht nõudis märkimisväärset analüüsi, et kindlaks määrata, kas kaitsemehhanismid olid vajalikud ja kutseline arvestusekspert tegi kokkuvõtte, et ei olnud, kuna oht oli juba vastuvõetaval tasemel, peab kutseline arvestusekspert dokumenteerima ohu olemuse ja kokkuvõtte aluseks oleva loogika.

Töövõtuperiood

291.30 Sõltumatus kindlustandva töövõtu kliendist on nõutav nii töövõtuperioodi kui ka käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooniga hõlmatud perioodi vältel. Töövõtuperiood algab siis, kui kindlustandva töövõtu meeskond alustab teenuste osutamist seoses konkreetse töövõtuga. Töövõtuperiood lõpeb siis, kui antakse välja kindlustandva töövõtu aruanne. Kui töövõtt on korduva iseloomuga, lõpeb see sellega, kui kumbki osapool teatab, et kutsealane suhe on lõppenud või lõpliku kindlustandva töövõtu aruande väljaandmisega, olenevalt sellest, kumb toimub hiljem.

291.31 Kui majandusüksusest saab kindlustandva töövõtu klient selle perioodi ajal, mida hõlmab käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioon, mille kohta ettevõtte kokkuvõtte teeb, või pärast seda perioodi, peab ettevõtte kindlaks määrama, kas mis tahes ohtusid sõltumatusele tekitavad:

- finants- või ärisuhted kindlustandva töövõtu kliendiga perioodil, mis hõlmab käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni või pärast seda, kuid enne kindlustandva töövõtu aktsepteerimist või
- kindlustandva töövõtu kliendile osutatud eelnevad teenused.

291.32 Juhul, kui kindlustandva töövõtu kliendile osutati kindlust mitteandvat teenust finantsaruannetega hõlmatud perioodi jooksul või pärast seda, kuid enne seda, kui kindlustandva töövõtu meeskond alustab kindlustandvate teenuste osutamist, ja see teenus ei oleks kindlustandva töövõtuperioodi ajal lubatud, peab ettevõtte hindama mis tahes ohtu sõltumatusele, mida see teenus tekitab. Juhul, kui mis tahes oht ei ole

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

vastuvõetaval tasemel, tohib kindlustandva töövõtu aktsepteerida ainult juhul, kui rakendatakse kaitsemehhanisme mis tahes ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- kindlust mitteandvat teenust osutanud personali kaasamata jätmine kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmeks;
- kindlustandva ja kindlust mitteandva töö ülevaatamine kutselise arvestuseksperdi poolt, nagu asjakohane, või
- teise ettevõtte kaasamine kindlust mitteandva teenuse tulemuste hindamiseks või kindlust mitteandva teenuse uuesti osutamine teise ettevõtte poolt ulatuses, mis on vajalik, et võimaldada ettevõttel võtta vastutus selle teenuse eest.

Samas juhul, kui kindlust mitteandev teenus ei ole lõpule viidud ja ei ole otstarbekas teenust lõpule viia või lõpetada enne kindlustandva töövõtuga seotud kutsealaste teenuste osutamise algust, peab ettevõtte aktsepteerima kindlustandva töövõtu ainult juhul, kui ta on saavutanud rahulolu selle suhtes, et:

- kindlust mitteandev teenus viiakse lõpule lühikese aja jooksul või
- klient on teinud lühikese aja jooksul korraldused teenuse üleminekuks teisele teenuseosutajale.

Teenuseperioodi jooksul peab vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme. Lisaks peab asjaolu arutama isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine.

Muud arvessevõetavad asjaolud

291.33 Võib ette tulla juhuseid, kui käesolevat peatükki tahtmatult rikutakse. Juhul, kui ilmneb selline tahtmatu rikkumine, siis üldiselt ei peeta seda sõltumatust rikkuvaks eeldusel, et ettevõttes on sõltumatuse alalhoidmiseks kehtestatud asjakohased kvaliteedikontrolli poliitikad ja protseduurid, mis on samaväärsed rahvusvahelistes kvaliteedikontrolli standardites nõutavatega ning niipea kui rikkumine avastatakse, parandatakse see kohe ja rakendatakse mis tahes vajalikke kaitsemehhanisme mis tahes ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Ettevõtte peab kindlaks määrama, kas seda asjaolu arutada isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine.

Lõigud 291.34–291.99 on tahtlikult tühjaks jäetud.

Kontseptuaalse raamistiku lähenemisviisi rakendamine sõltumatuse suhtes

291.100 Lõikudes 291.104–291.159 kirjeldatakse spetsiifilisi tingimusi ja suhteid, mis tekitavad või võivad tekitada ohtusid sõltumatusele. Nendes lõikudes kirjeldatakse võimalikke ohtusid ja kaitsemehhanismide tüüpe, mis võivad olla asjakohased ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni ning tuvastatakse teatud olukorrad, kus ükski kaitsemehhanism ei suudaks vähendada ohtusid vastuvõetava tasemeni. Nendes lõikudes ei kirjeldata kõiki tingimusi ja suhteid, mis tekitavad või võivad tekitada ohtusid sõltumatusele. Ettevõtte ja kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmed peavad hindama sarnaste, kuid erinevate tingimuste ja suhete

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

mõjusid ning kindlaks määrama, kas vajaduse korral saab rakendada kaitsemehhanisme, sealhulgas lõikudes 200.11–200.14 esitatud kaitsemehhanisme, et kõrvaldada ohud sõltumatusele või vähendada need aktsepteeritava tasemeni.

- 291.101 Lõikudes näidatakse, kuidas kontseptuaalse lähenemisviisi raamistik rakendub kindlustandvate töövõtude puhul ja neid tuleb lugeda koos lõiguga 291.28, milles selgitatakse, et enamiku kindlustandvate töövõtude puhul eksisteerib üks vastutav osapool ja see vastutav osapool on kindlustandva töövõtu klient. Samas on mõningate kindlustandvate töövõtude puhul kaks või rohkem vastutavat osapoolt. Sellistes tingimustes peab hindama mis tahes ohtusid, mille kohta ettevõttel on põhjust uskuda, et neid tekitavad huvid ja suhted kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme, ettevõtte, võrgustikku kuuluva ettevõtte ja käsitletava küsimuse eest vastutava osapoolle vahel. Kindlustandvate töövõtude aruannete puhul, mis sisaldavad kasutamise ja levitamise piirangut, tuleb neid lõike lugeda lõikude 291.21–291.27 kontekstis.
- 291.102 Tõlgenduses 2005-01 antakse edasisi juhiseid käesolevas peatükis sisalduvate sõltumatuse nõuete rakendamisel kindlustandvate töövõtude puhul.
- 291.103 Lõigud 291.104–291.120 sisaldavad viiteid finantshuvi, laenu või garantii olulisusele või ärisuhte märkimisväärsusele. Selle kindlaksmääramise eesmärgil, kas selline huvi on isiku jaoks oluline, võidakse arvesse võtta isiku ja isiku lähimate pereliikmete netovara.

Finantshuvid

- 291.104 Finantshuvi omamine kindlustandva töövõtu kliendis võib tekitada omahuvi ohu. Mis tahes tekitatud ohu olemasolu ja märkimisväärsus sõltub: a) finantshuvi omava isiku rollist, b) sellest, kas finantshuvi on otsene või kaudne, ja c) finantshuvi olulisusest.
- 291.105 Finantshuvisid võib omada vahendaja kaudu (näiteks kollektiivne investeerimisvahend, -vara või -trust). Selle kindlaksmääramine, kas sellised finantshuvid on otsesed või kaudsed, oleneb sellest, kas kasusaaval omanikul on kontrolli investeerimisvahendi üle või võime selle investeerimisotsuseid mõjutada. Kui eksisteerib kontroll investeerimisvahendi üle või võime selle investeerimisotsuseid mõjutada, defineeritakse käesolevas koodeksis seda finantshuvi otsese finantshuvina. Vastupidiselt siis, kui kasusaaval finantshuvi omanikul ei ole kontrolli investeerimisvahendi üle või võimet selle investeerimisotsuseid mõjutada, defineeritakse käesolevas koodeksis seda finantshuvi kaudse finantshuvina.
- 291.106 Juhul, kui kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmel, selle isiku lähimal pereliikmel või ettevõttel on otsene finantshuvi või oluline kaudne finantshuvi kindlustandva töövõtu kliendis, oleks tekkinud omahuvi oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seetõttu ei tohi ühelgi järgnevatest olla kliendis otsest finantshuvi või olulist kaudset finantshuvi: kindlustandva töövõtu meeskonnaliige, selle isiku lähim pereliige või ettevõtte.

291.107 Kui kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmel on lähem pereliige, kelle kohta kindlustandva töövõtu meeskonnaliige teab, et tal on kindlustandva töövõtu kliendis otsene finantshuvi või oluline kaudne finantshuvi, tekib omahuvi oht. Ohu märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme ja tema lähema pereliikme vahelise suhte olemus ja
- finantshuvi olulisus lähema pereliikme jaoks.

Ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismi näideteks on:

- lähem pereliige vabaneb kogu finantshuvist niipea, kui see on teostatav, või vabaneb kaudse finantshuvi piisavast osast nii, et järelejääv huvi ei ole enam oluline;
- kutselisel arvestuseksperdil kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme töö ülevaatamine või
- isiku eemaldamine kindlustandva töövõtu meeskonnast.

291.108 Juhul, kui kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmel, selle isiku lähimal pereliikmel või ettevõttel on otsene finantshuvi või oluline kaudne finantshuvi majandusüksuses, millel on kindlustandva töövõtu kliendis kontrolliv huvi, ja klient on majandusüksusele oluline, oleks tekkinud omahuvi oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seetõttu ei tohi ühelgi järgmistest olla sellist finantshuvi: kindlustandva töövõtu meeskonnaliige, selle isiku lähim pereliige ja ettevõtte.

291.109 Ettevõtte või kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme või selle isiku lähima pereliikme poolt otsese finantshuvi või olulise kaudse finantshuvi olemasolu kindlustandva töövõtu kliendis usaldusisikuna tekitab omahuvi ohu. Sellist huvi ei tohi olla, välja arvatud juhul, kui:

- (a) ei usaldusisik ega usaldusisiku lähim pereliige ega ka ettevõtte ole usaldusfondi tulusaajad;
- (b) usaldusfondi huvi kindlustandva töövõtu kliendis ei ole usaldusfondile oluline;
- (c) usaldusfond ei ole võimeline avaldama kindlustandva töövõtu kliendile märkimisväärselt mõju ja
- (d) usaldusisik, usaldusisiku lähim pereliige või ettevõtte ei saa märkimisväärselt mõjutada mis tahes investeerimisotsust, mis puudutab finantshuvi kindlustandva töövõtu kliendis.

291.110 Kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmed peavad kindlaks määrama, kas omahuvi ohtu tekitavad mis tahes teadaolevad finantshivid kindlustandva töövõtu kliendis, mida omavad teised isikud, sealhulgas:

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- ettevõtte partnerid ja kutsealaspetsialistidest töötajad, kes on muud kui need, kellele viidati eespool, või nende lähimad pereliikmed ja
- isikud, kellel on lähedane isiklik suhe kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmega.

See, kas need huvid tekitavad omahuvi ohu, sõltub sellistest teguritest nagu:

- ettevõtte organisatsiooniline, toimimis- ja aruandlusstruktuur ja
- isiku ja kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme vahelise suhte olemus.

Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- isiklikku suhet omava kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme eemaldamine kindlustandva töövõtu meeskonnast;
- kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme kõrvalejätmine mis tahes märkimisväärsete otsuste tegemisest, mis puudutavad kindlustandvat töövõttu ja
- kutselise arvestuseksperdi kasutamine kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme töö ülevaatamisel.

291.111 Juhul, kui ettevõtte, kindlustandva töövõtu meeskonnaliige või selle isiku lähim pereliige omandab otsese finantshuvi või olulise kaudse finantshuvi kindlustandva töövõtu kliendis näiteks päranduse või kingituse teel või ettevõtete ühinemise tulemusel, ja sellise huvi olemasolu ei oleks käesoleva peatüki järgi lubatud, siis:

- (a) juhul, kui huvi omandab ettevõtte, peab finantshuvist otsekohe vabanema või peab vabanema kaudse finantshuvi piisavast osast nii, et järelejääv huvi ei ole enam oluline või
- (b) juhul, kui huvi omandab kindlustandva töövõtu meeskonnaliige või selle isiku lähim pereliige, siis isik, kes finantshuvi omandas, peab finantshuvist otsekohe vabanema või vabanema kaudse finantshuvi piisavast osast nii, et järelejääv huvi ei ole enam oluline.

291.112 Kui ilmneb käesoleva peatüki tahtmatu rikkumine seoses finantshuviga kindlustandva töövõtu kliendis, ei peeta seda sõltumatust rikkuvaks juhul, kui:

- (a) ettevõtte on kehtestanud poliitikad ja protseduurid, millega nõutakse ettevõtte viivituseeta teavitamist mis tahes rikkumistest, mis tulenevad finantshuvi ostmisest, pärimisest või muul viisil omandamisest kindlustandva töövõtu kliendis;
- (b) lõigu 291.111 punktides a–b rakendatud meetmeid käsitatakse rakenduvatena ja

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- (c) vajaduse korral rakendab ettevõtte muid kaitsemehhanisme mis tahes ülejäänud ohu vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:
- (i) kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme töö ülevaatamine kutselise arvestuseksperdi poolt või
  - (ii) isiku kõrvalejätmine mis tahes märkimisväärsete otsuste tegemisest, mis puudutavad kindlustandvat töövõttu.

Ettevõtte peab kindlaks määrama, kas arutada asjaolu isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine.

Laenud ja garantiid

- 291.113 Kindlustandva töövõtu kliendi, mis on pank või sarnane institutsioon, poolt antud laen või laenugarantii kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmele või selle isiku lähimale pereliikmele või ettevõttele võib tekitada ohu sõltumatusele. Juhul, kui laen või laenugarantii ei ole antud tavapärase laenuandmise protseduuride, tingimuste ja nõuete kohaselt, tekiks nii märkimisväärne omahuvi oht, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ei kindlustandva töövõtu meeskonnaliige, ei selle isiku lähim pereliige ega ettevõtte sellist laenu või garantiid aktsepteerida.
- 291.114 Juhul, kui laen või garantii kindlustandva töövõtu kliendi poolt, mis on pank või sarnane institutsioon, on ettevõttele antud tavapärase laenuandmise protseduuride, tingimuste ja nõuete kohaselt ja laen on kindlustandva töövõtu kliendile või laenu saavale ettevõttele oluline, võib olla võimalik rakendada kaitsemehhanisme omahuvi ohu vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Sellise kaitsemehhanismi näide on see, et lasta töö üle vaadata kutselisel arvestuseksperdil võrgustikku kuuluvast ettevõttest, mis ei ole ei kaasatud kindlustandvasse töövõttu ega saanud laenu.
- 291.115 Kindlustandva töövõtu kliendi, mis on pank või sarnane institutsioon, poolt antud laen või laenugarantii kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmele või selle isiku lähimale pereliikmele ei tekita ohtu sõltumatusele juhul, kui laen või laenugarantii on antud tavapärase laenuandmise protseduuride, tingimuste ja nõuete kohaselt. Selliste laenude näideteks on eluasemelaenu, panga arvelduskrediidid, autolaenu ja krediitkaardisaldod.
- 291.116 Juhul, kui ettevõtte või kindlustandva töövõtu meeskonnaliige või selle isiku lähim pereliige aktsepteerib laenu kindlustandva töövõtu kliendilt, mis ei ole pank või sarnane institutsioon, või tal on võetud laen, millele on andnud garantii kindlustandva töövõtu klient, mis ei ole pank või sarnane institutsioon, oleks tekkinud omahuvi oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni, välja arvatud juhul, kui laen või garantii on ebaoluline nii ettevõttele, või kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme ja tema lähima pereliikme kui ka kliendi jaoks.

- 291.117 Samamoodi juhul, kui ettevõtte või kindlustandva töövõtu meeskonnaliige või selle isiku lähim pereliige annab laenu kindlustandva töövõtu kliendile või garanteerib kindlustandva töövõtu kliendi poolt võetud laenu, oleks tekkinud omahuvi oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni, välja arvatud juhul, kui laen või garantii on ebaoluline nii ettevõtte, või kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme ja tema lähima pereliikme kui ka kliendi jaoks.
- 291.118 Juhul, kui ettevõttel või kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmel või selle isiku lähimal pereliikmel on hoiused või maaklerkontod kindlustandva töövõtu kliendi juures, mis on pank, maaklerfirma või sarnane institutsioon, ei teki ohtu sõltumatusele juhul, kui hoiust või kontot hoitakse tavapärasel kommertstingimustel.

Ärisuhted

- 291.119 Lähedane ärisuhe ettevõtte või kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme või selle isiku lähima pereliikme ja kindlustandva töövõtu kliendi või selle juhtkonna vahel tekib kommertssuhtest või ühisest finantshuvist ja võib tekitada omahuvi või hirmutamise ohtusid. Selliste suhete näideteks on:
- finantshuvi omamine ühissettevõttes kas koos kliendiga või kontrolliva omaniku, direktori, ametniku või muu isikuga, kes täidab selle kliendi jaoks kõrgema astme juhtimisfunktsioone;
  - kokkulepped ettevõtte ühe või enama teenuse või toote kombineerimiseks kliendi ühe või enama teenuse või tootega ning paketi turustamiseks viitega mõlemale osapoolle;
  - levitamise või turustamise kokkulepped, mille kohaselt ettevõtte levitab või turustab kliendi tooteid või teenuseid, või klient levitab või turustab ettevõtte tooteid või teenuseid.

Välja arvatud juhul, kui mis tahes finantshuvi on ebaoluline ja ärisuhe on ettevõtte ja kliendi või selle juhtkonna jaoks mittemärkimisväärne, oleks tekkinud oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seetõttu, välja arvatud juhul, kui finantshuvi on ebaoluline ja ärisuhe on mittemärkimisväärne, ei tohi sellist ärisuhet sõlmida või peab suhet vähendama mittemärkimisväärse tasemeni või selle lõpetama.

Kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme puhul, välja arvatud juhul, kui mis tahes selline finantshuvi on ebaoluline ja suhe on selle liikme jaoks mittemärkimisväärne, peab isiku kindlustandva töövõtu meeskonnast eemaldama.

Juhul, kui ärisuhe on kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme lähima pereliikme ja kindlustandva töövõtu kliendi või selle juhtkonna vahel, peab mis tahes ohu märkimisväärsust hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni.

291.120 Kaupade ja teenuste ostmine kindlustandva töövõtu kliendilt ettevõtte või kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme või selle isiku lähima pereliikme poolt ei tekitata üldiselt ohtu sõltumatusele juhul, kui tehing toimub tavapärase äritegevuse käigus ja sõltumatute poolte vahel. Siiski võivad sellised tehingud olla oma olemuselt või suurusjärgult sellised, et tekitavad omahuvi ohu. Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- tehingu tühistamine või selle suurusjärgu vähendamine või
- isiku eemaldamine kindlustandva töövõtu meeskonnast.

Perekondlikud ja isiklikud suhted

291.121 Perekondlikud ja isiklikud suhted kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme ja kindlustandva töövõtu kliendi direktori või ametniku või teatud töötajate vahel (olenevalt nende rollist) võivad tekitada omahuvi, lähituvuse või hirmutamise ohtusid. Mis tahes ohtude olemasolu ja märkimisväärsus sõltuvad hulgast teguritest, mille hulka kuuluvad isiku kohustused kindlustandva töövõtu meeskonnas, pereliikme või muu isiku roll kliendi juures ja suhte lähedus.

291.122 Kui kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme lähim pereliige on:

- (a) kindlustandva töövõtu kliendi direktor või ametnik või
- (b) töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärselt mõju kindlustandva töövõtuga käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioonile,

või oli sellisel ametikohal mis tahes perioodi jooksul, mida töövõtt või käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioon hõlmab, saab ohtusid sõltumatusele vähendada vastuvõetava tasemeni ainult isiku eemaldamisega kindlustandva töövõtu meeskonnast. Suhte lähedus on selline, et mitte ükski teine kaitsemehhanism ei suudaks vähendada ohtu sõltumatusele vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ükski sellist suhet omav isik olla kindlustandva töövõtu meeskonnaliige.

291.123 Ohud sõltumatusele tekivad siis, kui kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme lähim pereliige on töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärselt mõju töövõtuga käsitletavale küsimusele. Ohtude märkimisväärsus oleneb sellistest teguritest nagu:

- lähima pereliikme ametikoht kliendi juures ja
- kutsealaspetsialisti roll kindlustandva töövõtu meeskonnas.

Ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- isiku eemaldamine kindlustandva töövõtu meeskonnast või

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- kindlustandva töövõtu meeskonna kohustuste struktureerimine nii, et kutsealaspetsialist ei tegele küsimustega, mis on tema lähima pereliikme vastutusel.

291.124 Ohud sõltumatusele tekivad siis, kui kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme lähem pereliige on:

- kindlustandva töövõtu kliendi direktor või ametnik või
- töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju kindlustandva töövõtuga käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioonile.

Ohtude märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme ja lähema pereliikme vahelise suhte olemus;
- lähema pereliikme ametikoht kliendi juures ja
- kutsealaspetsialisti roll kindlustandva töövõtu meeskonnas.

Ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- isiku eemaldamine kindlustandva töövõtu meeskonnast või
- kindlustandva töövõtu meeskonna kohustuste struktureerimine nii, et kutsealaspetsialist ei tegele küsimustega, mis on tema lähema pereliikme vastutusel.

291.125 Ohud sõltumatusele tekivad siis, kui kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmel on lähedane suhe isikuga, kes ei ole lähim või lähem pereliige, aga kes on direktor või ametnik või töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju kindlustandva töövõtuga käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioonile. Kindlustandva töövõtu meeskonnaliige, kellel on selline suhe, peab konsulteerima kooskõlas ettevõtte poliitikate ja protseduuridega. Ohtude märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme ja selle isiku vahelise suhte olemus;
- isiku ametikoht kliendi juures ja
- kutsealaspetsialisti roll kindlustandva töövõtu meeskonnas.

Ohtude märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- kutsealaspetsialisti eemaldamine kindlustandva töövõtu meeskonnast või

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- kindlustandva töövõtu meeskonna kohustuste struktureerimine nii, et kutsealaspetsialist ei tegele küsimustega, mis on selle isiku vastutusel, kellega kutsealaspetsialistil on lähedane suhe.

291.126 Omahuvi, lähituvuse või hirmutamise ohtusid võib tekitada isiklik või perekondlik suhe a) ettevõtte partneri või töötaja, kes ei ole kindlustandva töövõtu meeskonnaliige, ja b) kindlustandva töövõtu kliendi direktori või ametniku või töötaja ametikoha vahel, kus avaldada märkimisväärset mõju kindlustandva töövõtuga käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioonile. Mis tahes ohu olemasolu ja märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- ettevõtte partneri või töötaja, ja kliendi direktori või ametniku või töötaja vahelise suhte olemus;
- ettevõtte partneri või töötaja ja kindlustandva töövõtu meeskonna vastastikune mõju;
- partneri või töötaja ametikoht ettevõttes ja
- isiku ametikoht kliendi juures.

Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- partneri või töötaja kohustuste struktureerimine nii, et vähendada mis tahes potentsiaalset mõju kindlustandva töövõtu üle või
- lasta kutselisel arvestuseksperdil relevantne teostatud kindlustandev töö üle vaadata.

291.127 Kui ilmneb käesoleva peatüki tahtmatu rikkumine seoses perekondlike ja isiklike suhetega, ei peeta seda sõltumatust rikkuvaks juhul, kui:

- (a) ettevõtte on kehtestanud poliitikad ja protseduurid, millega nõutakse ettevõtte kohest teavitamist mis tahes rikkumistest, mis tulenevad muudatustest nende lähimate või lähimate pereliikmete tööalases seisundis või muudest isiklikest suhetest, mis tekitavad ohtusid sõltumatusele;
- (b) tahtmatu rikkumine on seotud kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme lähima pereliikme saamisega kindlustandva töövõtu kliendi direktoriks või ametnikuks, või olemisega ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju kindlustandva töövõtuga käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioonile ja relevantne kutsealaspetsialist eemaldatakse kindlustandva töövõtu meeskonnast ja
- (c) vajaduse korral rakendab ettevõtte muid kaitsemehhanisme mis tahes ülejäänud ohu vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:
  - lasta kutselisel arvestuseksperdil kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme töö üle vaadata või

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- relevantse kutsealaspetsialisti kõrvalejätmine mis tahes märkimisväärsete otsuste tegemisest, mis puudutavad töövõttu.

Ettevõtte peab kindlaks määrama, kas arutada asjaolu isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine.

Töötamine kindlustandva töövõtu klientide juures

291.128 Lähituvuse või hirmutamise ohud võivad tekkida juhul, kui kindlustandva töövõtu kliendi direktor või ametnik, või töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärset mõju kindlustandva töövõtuga käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioonile, on olnud kindlustandva töövõtu meeskonnaliige või ettevõtte partner.

291.129 Juhul, kui endine kindlustandva töövõtu meeskonnaliige või ettevõtte partner on asunud tööle kindlustandva töövõtu kliendi juurde sellisel ametikohal, sõltub mis tahes lähituvuse või hirmutamise ohtude olemasolu ja märkimisväärsus sellistest teguritest nagu:

- (a) ametikoht, millele isik on kliendi juures asunud;
- (b) mis tahes seotus, mis isikul hakkab kindlustandva töövõtu meeskonnaga olema;
- (c) kui pikk aeg on möödunud sellest, kui isik oli kindlustandva töövõtu meeskonnaliige või ettevõtte partner ja
- (d) isiku endine ametikoht kindlustandva töövõtu meeskonnas või ettevõttes, näiteks kas isik vastutas regulaarse kontakti alalhoidmise eest kliendi juhtkonnaga või isikutega, kelle ülesandeks on valitsemine.

Ühelgi juhul ei tohi see isik jätkata osalemist ettevõtte äritegevuses või kutsetegevustes.

Mis tahes tekkinud ohtude märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- asjade korraldamine selliselt, et sellel isikul ei ole õigust saada ettevõttelt mis tahes hüvitsi või makseid, välja arvatud juhul, kui neid tehakse kooskõlas fikseeritud eelnevalt kindlaksmääratud korraldustega;
- asjade korraldamine selliselt, et mis tahes summa, mis sellele isikule võlgu ollakse, ei ole ettevõtte jaoks oluline;
- kindlustandva töövõtu plaani modifitseerimine;
- selliste isikute ametisemääramine kindlustandva töövõtu meeskonda, kellel on piisavad eriteadmised seoses isikuga, kes on asunud tööle kliendi juurde või
- lasta kutselisel arvestuseksperdil endise kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme töö üle vaadata.

- 291.130 Juhul, kui endine ettevõtte partner on eelnevalt asunud tööle majandusüksusesse sellisel ametikohal ja seejärel saab majandusüksusest ettevõtte kindlustandva töövõtu klient, peab hindama, kui märkimisväärsed on mis tahes ohud sõltumatusle ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni.
- 291.131 Omahuvi oht tekib siis, kui kindlustandva töövõtu meeskonnaliige osaleb kindlustandvas töövõtus, teades, et kindlustandva töövõtu meeskonnaliige mingil hetkel tulevikus asub või võib asuda tööle kliendi juurde. Ettevõtte poliitikad ja protseduurid peavad nõudma, et kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmed teavitaksid ettevõtet siis, kui astutakse kliendiga läbirääkimistesse töövõtu üle. Sellise teate saamisel peab hindama ohu märkimisväärsust ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:
- isiku eemaldamine kindlustandva töövõtu meeskonnast või
  - selle isiku poolt meeskonnas olemise ajal tehtud mis tahes märkimisväärsete otsustuste ülevaatus.

Hiljutine teenistus kindlustandva töövõtu kliendi juures

- 291.132 Omahuvi, eneseülevaatusse või lähituvuse ohud võivad tekkida juhul, kui kindlustandva töövõtu meeskonnaliige on hiljuti olnud teenistuses kindlustandva töövõtu kliendi direktori, ametniku või töötajana. See oleks nii siis, kui näiteks kindlustandva töövõtu meeskonnaliige peab hindama käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni elemente, mida kindlustandva töövõtu meeskonnaliige oli kliendi juures töötamise ajal koostanud.
- 291.133 Juhul, kui kindlustandva töövõtu aruandega hõlmatud perioodi jooksul oli kindlustandva töövõtu meeskonnaliige olnud teenistuses kindlustandva töövõtu kliendi direktori või ametnikuna, või oli töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärsel mõju kindlustandva töövõtuga käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioonile, oleks tekkinud oht nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Järelikult ei tohi selliseid isikuid määrata kindlustandva töövõtu meeskonda.
- 291.134 Omahuvi, eneseülevaatusse või lähituvuse ohud võivad tekkida juhul, kui enne kindlustandva töövõtu aruandega hõlmatud perioodi oli kindlustandva töövõtu meeskonnaliige olnud teenistuses kindlustandva töövõtu kliendi direktori või ametnikuna, või oli töötaja ametikohal, kus avaldada märkimisväärsel mõju kindlustandva töövõtuga käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioonile. Näiteks tekiksid sellised ohud juhul, kui isiku poolt kliendi juures töötamise ajal eelnenud perioodil tehtud otsust või teostatud tööd tuleb käesoleval perioodil hinnata osana käesolevast kindlustandvast töövõtust. Mis tahes ohtude olemasolu ja märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:
- ametikoht, millel isik kliendi juures asus;

- kui pikk aeg on möödunud sellest, kui isik kliendi juurest lahkus ja
- kutsealaspetsialisti roll kindlustandva töövõtu meeskonnas.

Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Näiteks sellise kaitsemehhanismi kohta on isiku poolt kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmena tehtud töö ülevaatus läbiviimine.

Teenistus kindlustandva töövõtu kliendi direktori või ametnikuna

291.135 Juhul, kui ettevõtte partner või töötaja on teenistuses kindlustandva töövõtu kliendi direktori või ametnikuna, oleksid eneseülevaatus ja omahuvi ohud nii märkimisväärsed, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks vähendada ohtusid vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ükski partner või töötaja olla teenistuses kindlustandva töövõtu kliendi direktori või ametnikuna.

291.136 Kompanii peasekretäri (*Company Secretary*) ametikoht omab erinevates jurisdiktsioonides erinevaid tähendusi. Ametikohustused võivad varieeruda sellistest administratiivsetest ametikohustustest nagu personalijuhtimine ja ettevõtte arvestusandmete ja registrite pidamine kuni ametikohustusteni, mis on nii mitmekesised nagu selle tagamine, et kompanii on vastavuses regulatsioonidega, või nõu andmine ettevõtte valitsemise küsimustes. Üldiselt nähakse, et see ametikoht tähendab tihedat seotust majandusüksusega.

291.137 Juhul, kui kompanii partner või töötaja on kindlustandva töövõtu kliendi jaoks teenistuses ettevõtte peasekretärina, tekivad eneseülevaatus ja kaitse ohud, mis oleksid üldiselt nii märkimisväärsed, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks vähendada vastuvõetava tasemeni. Vaatamata lõigule 291.135 siis, kui selline praktika on kohaliku seaduse, kutsealaste reeglite või praktikaga spetsiifiliselt lubatud ja eeldusel, et kõik relevantsed otsused teeb juhtkond, peavad ametikohustused ja -funktsioonid olema piiratud nendega, mis on rutiinse ja administratiivse olemusega, nagu näiteks protokollide ja seadusega ettenähtud deklaratsioonide koostamine. Nendes tingimustes peab mis tahes ohtude märkimisväärsust hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni.

291.138 Kompanii peasekretäri funktsiooni toetavate rutiinsete administratiivsete teenuste osutamine või nõustamine seoses kompanii sekretariaadi administreerimisalaste küsimustega ei tekita üldiselt ohtusid sõltumatusele niikaua kui kõik asjakohased otsused teeb kliendi juhtkond.

Juhtivtöötajate pikaajaline seotus kindlustandva töövõtu klientidega

291.139 Samade juhtivtöötajate kasutamine kindlustandvas töövõtus pika perioodi jooksul tekitab lähituvuse ja omahuvi ohtusid. Ohtude märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- kui kaua on isik olnud kindlustandva töövõtu meeskonnaliige;

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- isiku roll kindlustandva töövõtu meeskonnas;
- ettevõtte struktuur;
- kindlustandva töövõtu olemus;
- kas kliendi juhtkond on muutunud ja
- kas käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni olemus või keerukus on muutunud.

Ohtude märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- kindlustandva töövõtu meeskonna juhtivtöötajate rotatsioon;
- lasta kutselisel arvestuseksperdil, kes ei olnud kindlustandva töövõtu meeskonnaliige, juhtivtöötajate töö üle vaadata või
- regulaarsed sõltumatud sisemised või välised töövõtu kvaliteedi ülevaated.

Kindlust mitteandvate teenuste osutamine kindlustandva töövõtu klientidele

- 291.140 Ettevõtted on traditsiooniliselt osutanud oma kindlustandva töövõtu klientidele mitmesuguseid kindlust mitteandvaid teenuseid, mis vastavad nende oskustele ja eriteadmistele. Samas võib kindlust mitteandvate teenuste osutamine tekitada ohtusid ettevõtte või kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmete sõltumatusele. Tekkinud ohud on kõige sagedamini eneseülevaate, omahuvi ja kaitse ohud.
- 291.141 Kui käesolev peatükk ei sisalda spetsiifilisi juhiseid konkreetse kindlust mitteandva teenuse kohta, peab konkreetsete tingimuste hindamisel rakendama kontseptuaalset raamistikku.
- 291.142 Enne, kui ettevõtte aktsepteerib töövõtu kindlust mitteandva teenuse osutamiseks kindlustandva töövõtu kliendile, peab kindlaks määrama, kas sellise teenuse osutamine tekitab ohu sõltumatusele. Konkreetse kindlust mitteandva teenuse poolt tekitatud mis tahes ohu märkimisväärsuse hindamisel peab kaaluma mis tahes ohtu, mille kohta kindlustandva töövõtu meeskonnal on põhjust uskuda, et seda tekitab teiste seotud kindlust mitteandvate teenuste osutamine. Juhul, kui tekib oht, mida ei saa kaitsemehhanismide rakendamisega vähendada vastuvõetava tasemeni, ei tohi kindlust mitteandvat teenust osutada.

Juhtkonna vastutus

- 291.143 Majandusüksuse juhtkond viib läbi paljusid tegevusi majandusüksuse juhtimisel majandusüksuse huvigruppide parimates huvides. Ei ole võimalik täpselt määratleda kõiki tegevusi, mis on juhtkonna vastutusel. Siiski kuuluvad juhtkonna vastutuse hulka majandusüksuse juhtimine ja suunamine, sealhulgas märkimisväärsuste otsuste tegemine omandamise, inim-, finants-, füüsiliste ja immateriaalsete ressursside kasutuselevõtmise ja kontrollimise suhtes.

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- 291.144 See, kas tegevus on juhtkonna vastutus, sõltub oludest ja nõuab otsustuse tegemist. Näited tegevustest, mida üldiselt peetakse juhtkonna vastutuseks, on:
- poliitikate ja strateegilise suuna määramine;
  - majandusüksuse töötajate suunamine ja vastutuse võtmine nende meetmete eest;
  - tehingute kinnitamine;
  - selle otsustamine, milliseid ettevõtte või muude kolmandate osapoolte soovitusi rakendada ja
  - vastutuse võtmine sisekontrolli kavandamise, teostamise ja alalhoidmise eest.
- 291.145 Tegevusi, mis on rutiinsed ja administratiivsed või sisaldavad mittemärkimisväärseid asjaolusid, ei peeta üldiselt juhtkonna vastutuseks. Näiteks mittemärkimisväärse tehingu täideviimist, mille juhtkond on heaks kiitnud, või seadusega ettenähtud deklaratsioonide esitamise tähtaegade monitoorimist ja kindlustandva töövõtu kliendi teavitamist nendest kuupäevadest, ei peeta juhtkonna vastutuseks. Veelgi enam, nõu ja soovitude andmine, et aidata juhtkonda tema kohustuste täideviimisel, ei ole juhtkonna vastutuse võtmine.
- 291.146 Juhtkonna vastutuse võtmine kindlustandva töövõtu kliendi eest võib tekitada ohtusid sõltumatusele. Juhul, kui ettevõtte võtaks juhtkonna vastutuse kindlustandva teenuse osana, oleksid tekkinud ohud nii märkimisväärsed, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks vähendada ohtusid vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ettevõtte kindlustandva töövõtu kliendile kindlustandva teenuse osutamisel võtta kindlustandva teenuse osana endale juhtkonna vastutust. Juhul, kui ettevõtte võtab endale juhtkonna vastutuse kindlustandva töövõtu kliendile osutatava mis tahes muude teenuste osana, peab ta tagama, et vastutus ei ole seotud ettevõtte poolt osutatava kindlustandva töövõtuga käsitletava küsimusega ja käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooniga.
- 291.147 Et vältida juhtkonna vastutuse võtmise riski seoses kindlustandva töövõtuga käsitletava küsimusega või käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooniga, peab ettevõtte olema saavutanud rahulolu selle osas, et juhtkonna liige vastutab nende märkimisväärsete otsustuste ja otsuste tegemise eest, mis on juhtkonna nõuetekohane vastutus, teenuse tulemuste hindamise eest ja vastutuse aktsepteerimise eest meetmete korral, mis tuleb võtta tulenevalt teenuse tulemustest. See vähendab ettevõtte riski teha tahtmatult juhtkonna nimel mis tahes märkimisväärseid otsustusi või otsuseid. See risk väheneb veelgi siis, kui ettevõtte annab kliendile võimaluse teha otsustusi ja otsuseid objektiivse ja läbipaistva analüüsi ning probleemide tõstatamise põhjal.

Muud arvessevõetavad asjaolud

- 291.148 Ohud sõltumatusele võivad tekkida siis, kui ettevõtte osutab kindlust mitteandvat teenust, mis on seotud kindlustandva töövõtuga käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooniga. Sellistel juhtudel peab hindama seda, kui märkimisväärselt osaleb ettevõtte töövõtuga käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioonis, ja peab

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

kindlaks määrama, kas mis tahes omahuvi ohtusid, mis ei ole aktsepteeritaval tasemel, saab kaitsemehhanismide rakendamisega vähendada vastuvõetava tasemeni.

- 291.149 Omahuvi oht võib tekkida juhul, kui ettevõtte on kaasatud käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni koostamisse, mis on järgnevalt kindlustandva töövõtuga käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooniks. Näiteks võib eneseülevaatuse oht tekkida juhul, kui ettevõtte töötaks välja ja koostaks tulevikku suunatud finantsinformatsiooni ja annaks järgnevalt selle informatsiooni kohta kindluse. Järelikult peab ettevõtte hindama mis tahes eneseülevaatuse ohu märkimisväärsust, mille tekitab selliste teenuste osutamine, ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks aktsepteeritava tasemeni.
- 291.150 Kui ettevõtte viib läbi hindamise, mis moodustab osa kindlustandva töövõtuga käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioonist, peab ettevõtte hindama mis tahes eneseülevaatuse ohu märkimisväärsust ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks aktsepteeritava tasemeni.

Teenustasud

Teenustasud – suhteline suurus

- 291.151 Kui kindlustandva töövõtu kliendilt saadud teenustasud kokku moodustavad suure osa kokkuvõtet tegeva ettevõtte kogu teenustasudest, võib sõltuvus sellest kliendist ja mure võimaluse pärast klient kaotada tekitada omahuvi või hirmutamise ohu. Ohu märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- ettevõtte tegutsemisstruktuur;
- kas ettevõtte on hästi sissetöötatud või uus ja
- kliendi märkimisväärsus ettevõtte jaoks kvalitatiivselt ja/või kvantitatiivselt.

Ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- sõltuvuse vähendamine kliendist;
- välised kvaliteedi kontrollülevaatused või
- konsulteerimine kolmanda osapoolega, nagu näiteks kutsealase reguleeriva asutuse või kutselise arvestuseksperdiga, kindlustandva töövõtu võtmetähtsusega otsustuste üle.

- 291.152 Omahuvi või hirmutamise oht tekib ka siis, kui kindlustandva töövõtu kliendi teenustasud moodustavad suure osa konkreetse partneri klientide tulust. Ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Näiteks sellise kaitsemehhanismi kohta on lasta täiendaval kutselisel arvestuseksperdil, kes ei olnud

kindlustandva töövõtu meeskonnaliige, töö üle vaadata või vastavalt vajadusele muul viisil nõustada.

Teenustasud – tähtjaks laekumata

291.153 Omahuvi oht võib tekkida juhul, kui kindlustandva töövõtu kliendilt laekumata teenustasud jäävad maksmata pikaks ajaks, eriti juhul, kui märkimisväärne osa on maksmata enne kindlustandva töövõtu aruande väljastamist järgmise aasta kohta. Üldiselt eeldatakse, et ettevõtte nõuab selliste teenustasude maksmist enne mis tahes sellise aruande väljastamist. Juhul, kui teenustasud jäävad maksmata peale aruande väljastamist, peab mis tahes ohu olemasolu ja märkimisväärsust hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks aktsepteeritava tasemeni. Näiteks sellise kaitsemehhanismi kohta on lasta teisel kutselisel arvestuseksperdil, kes kindlustandvas töövõtus ei osalenud, nõu anda või teostatud töö üle vaadata. Ettevõtte peab kindlaks määrama, kas tähtjaks laekumata teenustasusid võiks pidada samaväärseks kliendile antud laenuga ja kas tähtjaks laekumata teenustasude märkimisväärsuse tõttu on ettevõtte jaoks asjakohane olla uuesti ametisse määratud või kindlustandvat töövõttu jätkata.

Tingimuslikud teenustasud

291.154 Tingimuslikud teenustasud on teenustasud, mis arvutatakse eelnevalt kindlaksmääratud alusel, mis on seotud tehingu lõpptulemusega või ettevõtte poolt osutatud teenuste tulemusega. Käesoleva peatüki eesmärgil ei peeta teenustasusid tingimuslikuks juhul, kui need on kehtestanud kohus või muu avaliku võimu kandja.

291.155 Tingimuslik teenustasu, mille ettevõtte on kindlustandva töövõtu eest otseselt või kaudselt tasuks küsinud, näiteks vahendaja kaudu, tekitab omahuvi ohu, mis on nii märkimisväärne, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtu vähendada vastuvõetava tasemeni. Seega ei tohi ettevõtte sõlmida mis tahes sellist kokkulepet teenustasude kohta.

291.156 Tingimuslik teenustasu, mille ettevõtte on kindlustandva töövõtu kliendile osutatud kindlust mitteandva teenuse eest otseselt või kaudselt tasuks küsinud, näiteks vahendaja kaudu, võib samuti tekitada omahuvi ohu. Juhul, kui kindlust mitteandva teenuse lõpptulemus ja seetõttu teenustasu summa sõltub tulevasest või praegusest otsustusest, mis on seotud kindlustandva töövõtuga käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni seisukohast olulise asjaoluga, ei suudaks ükski kaitsemehhanism ohtu vähendada aktsepteeritava tasemeni. Seega ei tohi selliseid kokkulepeid aktsepteerida.

291.157 Muude kokkulepete puhul tingimuslike teenustasude kohta, mille ettevõtte on kindlustandva töövõtu kliendilt kindlust mitteandva teenuse eest tasuks küsinud, sõltub mis tahes ohtude olemasolu ja märkimisväärsus sellistest teguritest nagu:

- võimalike teenustasusummade vahemik;

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- kas asjaolu lõpptulemuse, mille järgi tingimuslik teenustasu kindlaks määratakse, vaatab üle asjakohane võimukandja;
- teenuse olemus ja
- sündmuse või tehingu mõju käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioonile.

Mis tahes ohtude märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- lasta kutselisel arvestuseksperdil relevantne kindlustandev töö üle vaadata või muul viisil nõustada vastavalt vajadusele või
- kasutada kutsealaspetsialiste, kes ei ole kindlustandva töövõtu meeskonna liikmed, kindlust mitteandva teenuse läbiviimiseks.

Kingitused ja külalislahkus

291.158 Kingituste või külalislahkuse aktsepteerimine kindlustandva töövõtu kliendilt võib tekitada omahuvi ja lähitutvuse ohtusid. Juhul, kui ettevõtte või kindlustandva töövõtu meeskonnaliige aktsepteerib kingitusi või külalislahkust, siis, välja arvatud juhul, kui nende väärtus on tühine ja tähtsusetu, oleks tekkinud ohud nii märkimisväärsed, et ükski kaitsemehhanism ei suudaks ohtusid vähendada vastuvõetava tasemeni. Järelikult ei tohi ettevõtte või kindlustandva töövõtu meeskonnaliige selliseid kingitusi või külalislahkust aktsepteerida.

Tegelik või ähvardav kohtuprotsess

291.159 Kui toimub või näib tõenäoline kohtuprotsess ettevõtte või kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme ja kindlustandva töövõtu kliendi vahel, tekivad omahuvi ja hirmutamise ohud. Suhet kliendi juhtkonna ja kindlustandva töövõtu meeskonnaliikmete vahel peab iseloomustama täielik avameelsus ja täielik informatsiooni avalikustamine kliendi äritegevuse operatsioonide kõikide aspektide suhtes. Kui tegelik või ähvardav kohtuprotsess asetab ettevõtte ja kliendi juhtkonna vastaspositsioonidele, mõjutades juhtkonna valmidust informatsioon täielikult avalikustada, tekivad omahuvi ja hirmutamise ohud. Tekkinud ohtude märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu:

- kohtuprotsessi olulisus ja
- kas kohtuprotsess on seotud eelneva kindlustandva töövõtuga.

Ohtude märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- juhul, kui kohtuprotsessiga on seotud kindlustandva töövõtu meeskonnaliige, selle isiku eemaldamine kindlustandva töövõtu meeskonnast või
- lasta kutsealaspetsialistil tehtud töö üle vaadata.

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

Juhul, kui sellised kaitsemehhanismid ei vähenda ohtusid aktsepteeritava tasemeni, on ainsaks asjakohaseks sammuks kindlustandvast töövõtust taandumine või sellest keeldumine.

Tõlgendus 2005-01 (läbi vaadatud juulis 2009, et viia kooskõlla muudatustega, mis tulenevad IESBA projektist parandada koodeksi selgust)

Peatüki 291 rakendamine kindlustunnet andvate töövõtude puhul, mis ei ole finantsaruannete auditi töövõttud

Käesolev tõlgendus annab juhiseid peatükis 291 sisalduvate sõltumatuse nõuete rakendamise kohta kindlustunnet andvate töövõtude puhul, mis ei ole finantsaruannete auditi töövõttud.

Käesolev tõlgendus keskendub rakendamisküsimustele, mis on eriomased kindlustunnet andvatele töövõtudele, mis ei ole finantsaruannete auditi töövõttud. Peatükis 291 on mainitud ka muid asjaolusid, mis on relevantset sõltumatuse nõuete arvessevõtmise seisukohast kõikide kindlustunnet andvate töövõtude puhul. Näiteks öeldakse lõigus 291.3, et hindama peab mis tahes ohtusid, mille kohta ettevõttel on põhjust uskuda, et neid tekitavad võrgustikku kuuluva ettevõtte huvid ja suhted. Samuti öeldakse seal, et kui kindlustandva töövõtu meeskonnal on põhjust uskuda, et sellise kindlustandva töövõtu kliendiga seotud majandusüksus on relevantne kliendi sõltumatuse hindamise seisukohast ettevõtte poolt, peab kindlustandva töövõtu meeskond ohtude hindamisel sõltumatusele ja vajaduse korral kaitsemehhanismide rakendamisel kaasama selle seotud majandusüksuse. Nimetatud asjaolusid ei ole käesolevas tõlgenduses spetsiifiliselt käsitletud.

Nagu on selgitatud Rahvusvahelise Auditeerimise ja Kindlustandvate Töövõtude Standardite Komitee (*International Auditing and Assurance Standards Board*) poolt välja antud rahvusvahelises raamistikus kindlustandvate töövõtude kohta (*International Framework for Assurance Engagements*), teeb kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses kindlustandva töövõtu puhul kokkuvõtte, mis on välja töötatud suurendamiseks nende ettenähtud kasutajate, kes on muud kui vastutav osapool, usalduse määra käsitletava küsimuse kriteeriumite suhtes hindamise või mõõtmise lõpptulemuse suhtes.

Väitepõhised kindlustandvad töövõttud

Väitepõhise kindlustandva töövõtu puhul teostab käsitletava küsimuse hindamist või mõõtmist vastutav osapool, ja käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioon on vastutava osapoole väite kujul, mis on tehtud kättesaadavaks ettenähtud kasutajatele.

Väitepõhise kindlustandva töövõtu puhul nõutakse sõltumatust vastutavast osapooldest, kes on vastutav käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni eest ja võib olla vastutav käsitletava küsimuse eest.

Nende väitepõhiste kindlustandvate töövõtude puhul, kus vastutav osapool on vastutav käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni eest, kuid mitte käsitletava küsimuse eest, nõutakse sõltumatust vastutavast osapooldest. Peale selle peab hindama mis tahes ohtusid, mille kohta ettevõttel on põhjust uskuda, et neid tekitavad huvid ja suhted kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme, ettevõtte, võrgustikku kuuluva ettevõtte ja käsitletava küsimuse eest vastutava osapoole vahel.

Otsese aruandluse kindlustandvad töövõttud

Otsese aruandluse kindlustandva töövõtu puhul kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses kas teostab otseselt käsitletava küsimuse hindamise või mõõtmise, või omandab vastutavalt osapoolelt, kes on hindamise või mõõtmise teostanud, esituse, mis ei ole kättesaadav ettenähtud kasutajatele. Käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsioon esitatakse ettenähtud kasutajatele aruandes kindlustandva töövõtu kohta.

Otsese aruandluse kindlustandva töövõtu puhul nõutakse sõltumatust vastutava osapoolle suhtes, kes on vastutav käsitletava küsimuse eest.

Mitu vastutavat osapoolt

Nii väitepõhiste kindlustandvate töövõttude kui otsese aruandluse kindlustandvate töövõttude puhul võib eksisteerida mitu vastutavat osapoolt. Näiteks võidakse kutseliselt arvestusekspertidelt avalikus kutsetegevuses paluda kindluse andmist mõningate sõltumatus omandis olevate ajalehtede igakuise tiraaži statistika kohta. Tööülesanne võib olla väitepõhine kindlustandev töövõtt, kus iga ajaleht mõõdab oma tiraaži ja statistika esitatakse väites, mis on kättesaadav ettenähtud kasutajatele. Teise võimalusena võib tööülesanne olla otsese aruandluse kindlustandev töövõtt, kus väidet ei eksisteeri ja võib, kuid ei pruugi olemas olla kirjalik esitus ajalehtedelt.

Selliste töövõttude puhul võib ettevõtte selle kindlaksmääramisel, kas peatüki 291 sätteid on vaja rakendada iga vastutava osapoolle suhtes, võtta arvesse seda, kas huvi või suhe ettevõtte või kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme ja konkreetse vastutava osapoolle vahel tekitaks ohu sõltumatusele, mis ei ole käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni kontekstis tühine ja tähtsusetu. Arvesse võetakse:

- käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni (või käsitletava küsimuse) olulisust, mille eest konkreetne vastutav osapool on vastutav ja
- töövõtuga seonduva avalikkuse huvi määra.

Juhul, kui ettevõtte määrab kindlaks, et oht sõltumatusele, mille tekitasid mis tahes sellised suhted konkreetse vastutava osapoollega, oleks tühine ja tähtsusetu, ei pruugi olla vajalik käesoleva peatüki kõikide sätete rakendamine selle vastutava osapoolle suhtes.

Näide

Alljärgnev näide on välja töötatud peatüki 291 rakendamise demonstreerimiseks. Eeldatakse, et klient ei ole ka ettevõtte või võrgustikku kuuluva ettevõtte finantsaruannete auditi klient.

Ettevõtte on võetud andma kindlust 10 sõltumatu kompanii kogu tõendatud naftareservide kohta. Iga kompanii on läbi viinud geograafilised ja insener-tehnilised uuringud oma reservide (käsitletav küsimus) kindlaksmääramiseks. Selle kindlaksmääramiseks, millal võib reservi pidada tõendatuks, eksisteerivad kehtestatud kriteeriumid, mida kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses määratleb olema töövõtu jaoks sobivateks kriteeriumiteks.

Tõendatud reservid iga kompanii kohta 31. detsembri 20X0. a seisuga olid järgmised:

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

	Tõendatud naftareservid tuhanded barrelid
Kompanii 1	5200
Kompanii 2	725
Kompanii 3	3260
Kompanii 4	15 000
Kompanii 5	6700
Kompanii 6	39 126
Kompanii 7	345
Kompanii 8	175
Kompanii 9	24 135
Kompanii 10	9635
Kokku	104 301

Töövõttu võiks struktureerida erinevatel viisidel:

Väitepõhised töövõttud

- A1 Igakompanii mõõdab oma reservid ja esitab väite ettevõttele ja ettenähtud kasutajatele.
- A2 Majandusüksus, mis on muu kui ettevõtte, mõõdab reservid ja esitab väite ettevõttele ja ettenähtud kasutajatele.

Otsese aruandluse töövõttud

- D1 Iga kompanii mõõdab oma reservid ja teeb ettevõttele kirjaliku esituse, milles mõõdetakse tema reserve tõendatud reservide mõõtmiseks kehtestatud kriteeriumite järgi. Esitus ei ole kättesaadav ettenähtud kasutajatele.
- D2 Ettevõtte mõõdab mõningate ettevõtete reserve otse.

Lähenemisviisi rakendamine

- A1 Iga ettevõtte mõõdab oma reservid ja esitab väite ettevõttele ja ettenähtud kasutajatele.

Käesolevas töövõttus eksisteerib mitu vastutavat osapoolt (ettevõtted 1–10). Selle kindlaksmääramisel, kas sõltumatus eeskirju tuleb rakendada kõikide ettevõtete suhtes, võib ettevõtte arvesse võtta seda, kas huvi või suhe konkreetse kompaniiga tekitab ohu sõltumatusele, mis ei ole vastuvõetaval tasemel. Arvesse võetakse selliseid tegureid nagu:

- kompanii kontrollitud reservide olulisus kogureservide suhtes, mille kohta aru antakse ja
- töövõttuga seonduva avalikkuse huvi määr (lõik 291.28).

Näiteks kompaniil 8 on 0,17% kogureservidest, seetõttu ärialane suhe kompaniiga 8 või huvi selles tekitab väiksema ohu kui sarnane suhe kompaniiga 6, millel on ligikaudu 37,5% reservidest.

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

Olles kindlaks määranud need ettevõtted, mille suhtes sõltumatus nõuded kehtivad, nõutakse, et kindlustandva töövõtu meeskond ja ettevõtte on sõltumatud nendest vastutavatest osapooltest, mida peetakse kindlustandva töövõtu kliendiks (lõik 291.28).

A2 Majandusüksus, mis on muu kui ettevõtte, mõõdab reserve ja esitab väite ettevõttele ja ettenähtud kasutajatele.

Ettevõtte peab olema sõltumatu majandusüksusest, mis mõõdab reserve ja esitab väite ettevõttele ja ettenähtud kasutajatele (lõik 291.19). See majandusüksus ei vastuta käsitletava küsimuse eest ja nii peab hindama mis tahes ohtusid, mille kohta ettevõttel on põhjust uskuda, et neid tekitavad huvid/suhted käsitletava küsimuse eest vastutava osapoollega (lõik 291.19). Käesolevas töövõtus eksisteerib mitu vastutavat osapoolt (kompaniid 1–10). Nagu käsitletud eespool näites A1, võib ettevõtte võtta arvesse seda, kas huvi või suhe konkreetse ettevõttega tekitaks ohu sõltumatusele, mis ei ole aktsepteeritaval tasemel.

D1 Iga kompanii teeb ettevõttele esituse, milles mõõdetakse tema reserve tõendatud reservide mõõtmiseks kehtestatud kriteeriumite järgi. Esitus ei ole kättesaadav ettenähtud kasutajatele.

Käesolevas töövõtus eksisteerib mitu vastutavat osapoolt (ettevõtted 1–10). Selle üle otsustamisel, kas sõltumatus sätteid tuleb rakendada kõikidekompaniide suhtes, võib ettevõtte arvesse võtta seda, kas huvi või suhe konkreetse kompaniiga tekitaks ohu sõltumatusele, mis ei ole aktsepteeritaval tasemel. Arvesse võetakse selliseid faktoreid nagu:

- kompanii tõendatud reservide olulisus kogureservide suhtes, mille kohta aru antakse ja
- töövõtuga seonduva avalikkuse huvi määr (lõik 291.28).

Näiteks kompaniil 8 on 0,17% kogureservidest, mistõttu ärialane suhe kompaniiga 8 või huvi selles tekitaks väiksema ohu kui sarnane suhe kompaniiga 6, millel on ligikaudu 37,5% reservidest.

Olles kindlaks määranud need ettevõtted, mille suhtes sõltumatus nõuded kehtivad, nõutakse, et kindlustandva töövõtu meeskond ja ettevõtte on sõltumatud nendest vastutavatest osapooltest, mida peetakse kindlustandva töövõtu kliendiks (lõik 291.28).

D2 Ettevõtte mõõdab mõningate ettevõtete reserve otse.

Rakendamine on sama nagu näite D1 puhul.

OSA C. KUTSELISED ARVESTUSEKSPERDID ÄRITEGEVUSES

	Lehekülg
Peatükk 300 Sissejuhatus	828–830
Peatükk 310 Võimalikud konfliktid	831–832
Peatükk 320 Informatsiooni koostamine ja sellest raporteerimine	833–834
Peatükk 330 Tegutsemine piisavate eriteadmistega	835
Peatükk 340 Finantshuvid	836–837
Peatükk 350 Mõjutusvahendid	838–847

PEATÜKK 300**Sissejuhatus**

- 300.1 Koodeksi käesolevas osas kirjeldatakse seda, kuidas osas A toodud kontseptuaalne raamistik rakendub teatud olukordades kutselistele arvestusekspertidele äritegevuses. Käesolevas osas ei kirjeldata kõiki tingimusi ja suhteid, mis kutselisel arvestusekspertil äritegevuses võivad ette tulla ja mis tekitavad või võivad tekitada ohtusid vastavusele põhiprintsiipidega. Seetõttu julgustatakse kutselist arvestuseksperti äritegevuses olema valvas selliste tingimuste ja suhete suhtes.
- 300.2 Investorid, võlausaldajad, tööandjad ja teised äriühingukonna sektorid, nagu ka valitsused ja avalikkus üldiselt, võivad kõik tugineda kutseliste arvestusekspertide tööle äritegevuses. Kutselised arvestusekspertid äritegevuses võivad üksi või ühiselt olla vastutavad finants- ja muu informatsiooni koostamise ja raporteerimise eest, millele võivad tugineda nii nende tööd andvad organisatsioonid kui kolmandad osapooled. Nad võivad olla ka vastutavad tulemusliku finantsjuhtimise ja pädevate nõuannete andmise eest erinevates äri- ja seonduvates küsimustes.
- 300.3 Kutseline arvestusekspert äritegevuses võib olla palgaline töötaja, partner, direktor (kas tegev või mittetegev), omanik-juht, vabatahtlik või keegi muu, kes töötab ühe või enama tööd andva organisatsiooni jaoks. Suhte juriidiline vorm tööd andva organisatsiooniga juhul, kui seda on, ei mõjuta eetilist vastutust, mis on äritegevuses oleva kutselise arvestuseksperti kohustuseks.
- 300.4 Äritegevuses oleva kutselise arvestuseksperti kohustuseks on edendada arvestusekspertile tööd andva organisatsiooni õiguspäraseid sihte. Käesoleva koodeksi eesmärgiks ei ole äritegevuses oleva kutselise arvestuseksperti takistamine selle kohustuse nõuetekohasel täitmisel, kuid käsitletakse tingimusi, mille puhul vastavust põhiprintsiipidele võidakse rikkuda.
- 300.5 Kutselisel arvestusekspertil äritegevuses võib organisatsioonis olla kõrgema astme ametikoht. Mida kõrgemal astmel ametikoht on, seda suurem on suutlikkus ja võimalus mõjutada sündmusi, tavasid ja hoiakuid. Seetõttu oodatakse kutseliselt arvestusekspertilt äritegevuses eetikapõhise kultuuri edendamist tööd andvas organisatsioonis, millega rõhutatakse tähtsust, mida kõrgema astme juhtkond omistab eetilisele käitumisele.
- 300.6 Kutseline arvestusekspert äritegevuses ei tohi teadlikult tegeleda mis tahes äritegevuse, ameti või tegevusega, mis kahjustab või võib kahjustada ausust, objektiivsust või kutseala head mainet ja selle tulemusel ei sobiks kokku põhiprintsiipidega.
- 300.7 Vastavust põhiprintsiipidega võib potentsiaalselt ohustada terve rida tingimusi ja suhteid. Ohud jagunevad ühte või mitmesse järgmistest kategooriatest:
- (a) omahuvi;

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- (b) eneseülevaatus;
- (c) kaitse;
- (d) lähitutvus ja
- (e) hirmutamine.

Nimetatud ohtusid käsitletakse põhjalikumalt käesoleva koodeksi osas A.

- 300.8 Näited tingimustest, mis võivad tekitada äritegevuses oleva kutselise arvestuseksperti jaoks omahuvi ohtusid, on:
- finantshuvi olemasolu või laenu või garantii saamine tööd andvalt organisatsioonilt;
  - osalemine tööd andva organisatsiooni poolt pakutavates ergutava iseloomuga kompensatsiooni korraldustes;
  - ettevõtte varade mitteasjakohane kasutamine isiklikuks otstarbeks;
  - mure tööhõive turvalisuse pärast;
  - ärialane surve väljastpoolt tööd andvat organisatsiooni.
- 300.9 Näiteks tingimuse kohta, mis tekitab äritegevuses oleva kutselise arvestuseksperti jaoks eneseülevaatuses ohu, on kohase arvestusalase käsitluse kindlaksmääramine äriühenduse jaoks peale teostatavusuuringu läbiviimist, mis toetas omandamise otsust.
- 300.10 Neile tööd andvate organisatsioonide õiguspäraste sihtide ja eesmärkide toetamisel võivad kutselised arvestusekspertid äritegevuses propageerida organisatsiooni seisukohta eeldusel, et mis tahes tehtud avaldused ei ole väärad ega eksitavad. Üldiselt ei tekitaks sellised tegevused kaitse ohtu.
- 300.11 Näited tingimustest, mis võivad kutselise arvestuseksperti jaoks äritegevuses tekitada lähitutvuse ohtusid, on:
- vastutamine tööd andva organisatsiooni finantsaruandluse eest siis, kui majandusüksuse poolt palgatud lähim või lähem pereliige teeb otsuseid, mis mõjutavad majandusüksuse finantsaruandlust;
  - äriotsuseid mõjutav pikaajaline seotus ärikontaktidega;
  - kingituse või eelistava kohtlemise aktsepteerimine, välja arvatud juhul, kui selle väärtus on tühine ja tähtsusetu.
- 300.12 Näited tingimustest, mis võivad äritegevuses oleva kutselise arvestuseksperti jaoks tekitada hirmutamise ohtusid, on:
- äritegevuses oleva kutselise arvestuseksperti või tema lähema või lähima pereliikme vallandamise või asendamise oht eriarvamuse tõttu arvestusprintsipi rakendamise või viisi üle, kuidas tuleb finantsinformatsioonist raporteerida;

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- domineeriv isiksus, kes püüab mõjutada otsustamisprotsessi näiteks lepingute sõlmimise või arvestusprintsipi rakendamise suhtes.

300.13 Kaitsemehhanismid, mis võivad ohud kõrvaldada või vähendada neid vastuvõetava tasemeni, jagunevad kahte suurde kategooriasse:

- (a) kutseala, seaduste või regulatsiooni poolt loodud kaitsemehhanismid ja
- (b) töökeskkonnas olevad kaitsemehhanismid.

Näited kutseala, seaduste või regulatsiooni poolt loodud kaitsemehhanismide kohta on üksikasjalikult esitatud käesoleva koodeksi osa A lõigus 100.14.

300.14 Töökeskkonnas olevate kaitsemehhanismide hulka kuuluvad:

- tööd andva organisatsiooni korporatiivse järelvalve süsteemid või muud järelvalvestruktuurid;
- tööd andva organisatsiooni eetika- ja käitumisalased tegevuskavad;
- värbamisprotseduurid tööd andvas organisatsioonis, mis rõhutavad võimekate kompetentsete töötajate tööle võtmise tähtsust;
- tugevad sisekontroll(mehhanism)id;
- asjakohased distsiplinaarmenetlused;
- liidrid, kes rõhutavad eetilise käitumise tähtsust ja ootust, et töötajad tegutsevad eetiliselt;
- poliitikad ja protseduurid töötajate tegevuse kvaliteedi rakendamiseks ja monitoorimiseks;
- kõikidele töötajatele õigeaegne info edastamine tööd andva organisatsiooni poliitikate ja protseduuride kohta, sealhulgas mis tahes muudatuste kohta nendes, ning selliste poliitikate ja protseduuride asjakohane väljaõpe ja koolitus;
- poliitikad ja protseduurid selleks, et anda töötajatele õigus ja julgustada neid edastama tööd andvas organisatsioonis töötajaskonna kõrgematele astmetele infot mis tahes neile muret tekitavas eetikaküsimuses, ilma tagakiusamise hirmuta;
- konsultatsioon teise asjakohase kutselise arvestuseksperdiga.

300.15 Tingimustes, kus kutseline arvestusekspert äritegevuses usub, et teiste ebaetilise käitumise või tegevuste esinemine tööd andvas organisatsioonis jätkub, võib kutseline arvestusekspert äritegevuses kaaluda õigusabi otsimist. Sellistes äärmuslikes olukordades, kus kõik kasutada olevad kaitsemehhanismid on ammendatud ja ohtu ei ole võimalik vähendada vastuvõetava tasemeni, võib kutseline arvestusekspert äritegevuses järeldada, et asjakohane on tööd andvast organisatsioonist tagasi astuda.

PEATÜKK 310**Võimalikud konfliktid**

- 310.1 Kutseline arvestusekspert äritegevuses peab olema vastavuses põhiprintsiipidega. Samas võib esineda olukordi, kui äritegevuses oleva kutselise arvestuseksperti kohustused tööd andva organisatsiooni ees ja kutsealased kohustused olla vastavuses põhiprintsiipidega, on omavahel vastuolus. Eeldatakse, et kutseline arvestusekspert äritegevuses toetab tööandja poolt kehtestatud õiguspäraseid ja eetilisi eesmärke ning nende eesmärkide toetamiseks koostatud reegleid ja protseduure. Sellele vaatamata, kui suhe või tingimus tekitab ohu vastavuses olemisele põhiprintsiipidega, peab kutseline arvestusekspert äritegevuses rakendama peatükis 100 kirjeldatud kontseptuaalse raamistiku lähenemisviisi, et määrata kindlaks vastus antud ohule.
- 310.2 Kohustuste tagajärjel tööd andva organisatsiooni ees võib kutseline arvestusekspert äritegevuses olla surve all, tegutseda või käituda viisidel, mis võiksid tekitada ohtusid vastavuses olemisele põhiprintsiipidega. Selline surve võib olla sõnaselgelt väljendatud või juurdemõeldud; see võib tulla järelevalve teostajalt, juhatajalt, direktorilt või muult isikult tööd andvas organisatsioonis. Kutseline arvestusekspert võib äritegevuses kokku puutuda survega:
- tegutseda vastupidiselt seadusele või regulatsioonile;
  - tegutseda vastupidiselt tehnilistele või kutsealastele standarditele;
  - hõlbustada ebaetilisi või ebaseaduslikke kasumijuhtimise strateegiaid;
  - teistele valetada või neid muul viisil tahtlikult eksitada (sealhulgas vaikimisega eksitada), eriti:
    - tööd andva organisatsiooni audiitoreid või
    - reguleerijaid;
  - anda välja fakte oluliselt väärkajastav finants- või mittefinantsaruanne või olla sellega muul viisil seotud, sealhulgas näiteks avaldused seoses:
    - finantsaruannetega;
    - vastavuses olemisega maksunõuetega;
    - vastavuses olemisega juriidiliste nõuetega või
    - aruannetega, mida nõuavad väärtpaperite reguleerijad.
- 310.3 Sellisest survest tulenevate mis tahes ohtude, nagu näiteks hirmutamise oht, märkimisväärset peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohtude kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Sellistest kaitsemehhanismide näited on:

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- tööd andva organisatsiooni siseselt, sõltumatult kutsealaselt nõustajalt või relevantsetl kutsealaselt organisatsioonilt nõu saamine, kus asjakohane;
- tööd andva organisatsiooni sisese ametliku vaidluste lahendamise protsessi kasutamine;
- õigusabi otsimine.

PEATÜKK 320**Informatsiooni koostamine ja sellest raporteerimine**

- 320.1 Kutselised arvestusekspertid äritegevuses on tihti kaasatud sellise informatsiooni koostamise ja sellest raporteerimise, mida võidakse kas teha avalikuks või kasutada teiste poolt tööd andva organisatsiooni siseselt või väliselt. Sellise informatsiooni hulka võib kuuluda finants- või juhtimisinformatsioon, näiteks prognoosid ja eelarved, finantsaruanded, juhtkonna käsitlus ja analüüs, ja juhtkonna esitiskiri, mis antakse audiitoritele majandusüksuse finantsaruannete auditi käigus. Kutseline arvestusekspert äritegevuses peab koostama või esitama sellise informatsiooni õiglaselt, ausalt ja kooskõlas relevantsete kutsealaste standarditega nii, et informatsiooni on selle kontekstis arusaadav.
- 320.2 Kutseline arvestusekspert äritegevuses, kellel on vastutus tööd andva organisatsiooni üldotstarbeliste finantsaruannete koostamise või kinnitamise eest, peab saavutama rahulolu selle osas, et need finantsaruanded on esitatud kooskõlas rakendatavate finantsaruandluse standarditega.
- 320.3 Kutseline arvestusekspert äritegevuses peab rakendama mõistlikke meetmeid säilitamiseks informatsiooni, mille eest äritegevuses olev kutseline arvestusekspert vastutab, sellisel viisil, mis:
- (a) kirjeldab selgelt äritehingute, varade või kohustuste tegelikku olemust;
  - (b) klassifitseerib ja kajastab informatsiooni õigeaegselt ja nõuetekohaselt ja
  - (c) esitab fakte täpselt ja täielikult kõikides olulistes osades.
- 320.4 Ohud vastavuses olemisele põhiprintsiipidega, näiteks omahuvi või hirmutamise ohud objektiivsuse või kutsealase kompetentsuse ja nõutava hoolsuse suhtes tekivad seal, kus kutselisele arvestusekspertile äritegevuses avaldatakse survet (kas väljastpoolt või isikliku kasu saamise võimaluse kaudu) saada seotuks eksitava informatsiooniga või saada seotuks eksitava informatsiooniga teiste isikute tegude kaudu.
- 320.5 Selliste ohtude märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu surve allikas ja see, millisel määral informatsioon on või võib olla eksitav. Ohtude märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme nende kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide hulka kuulub konsulteerimine ülemustega tööd andva organisatsiooni siseselt, auditi komiteega või isikutega, kelle ülesandeks on organisatsiooni valitsemine, või relevantse kutseorganisatsiooniga.
- 320.6 Kui ohtu ei ole võimalik vähendada vastuvõetava tasemeni, peab kutseline arvestusekspert äritegevuses keelduma olemast seotud või jäämast seotuks informatsiooniga, mille kohta kutseline arvestusekspert määrab kindlaks, et see on või võib olla eksitav. Kutseline arvestusekspert äritegevuses võib olla teadmatult olnud seotud eksitava informatsiooniga. Sellest teadlikuks saades peab kutseline arvestusekspert äritegevuses rakendama meetmeid, et vabaneda seotusest selle

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

informatsiooniga. Et kindlaks määrata, kas eksisteerib raporteerimise nõue, võib kutseline arvestusekspert äritegevuses kaaluda õigusabi otsimist. Lisaks võib kutseline arvestusekspert äritegevuses kaaluda, kas astuda tagasi.

PEATÜKK 330**Tegutsemine piisavate eriteadmistega**

- 330.1 Kutsealase kompetentsuse ja nõutava hoolsuse põhiprintsiip nõuab, et kutseline arvestusekspert äritegevuses kohustub täitma ainult neid märkimisväärseid ülesandeid, mille jaoks kutselisel arvestusekspertil äritegevuses on piisav spetsiifiline väljaõpe või kogemused, või ta saab need omandada. Kutseline arvestusekspert äritegevuses ei tohi tööandjat tahtlikult eksitada oma eriteadmiste taseme või omatavate kogemuste suhtes; samuti peab kutseline arvestusekspert äritegevuses suutma leida asjakohaseid ekspertnõuandeid ja abi siis, kui seda vaja on.
- 330.2 Tingimuste hulka, mis tekitavad äritegevuses olevale kutselisele arvestusekspertile ohu tema töökohustuste täitmise suhtes asjakohase määra kutsealase kompetentsuse ja nõutava hoolsusega, kuuluvad:
- ebapiisav aeg relevantsete töökohustuste nõuetekohaseks täitmiseks või lõpuleviimiseks;
  - ebataäielik, piiratud või muul viisil ebaadekvaatne informatsioon töökohustuste nõuetekohaseks täitmiseks;
  - ebapiisavad kogemused, väljaõpe ja/või koolitus;
  - ebaadekvaatsed ressursid töökohustuste nõuetekohaseks täitmiseks.
- 330.3 Sellise ohu märkimisväärsus sõltub sellistest teguritest nagu äritegevuses oleva kutselise arvestuseksperti koostöö ulatus teistega, suhteline positsioon äritegevuses ning töö suhtes rakendatud järelvalve ja ülevaatus tase. Ohu märkimisväärsus peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:
- täiendavate nõuannete või väljaõppe omandamine;
  - relevantsete töökohustuste teostamiseks adekvaatse aja kättesaadavuse tagamine;
  - abi saamine kelleltki, kellel on vajalikud eriteadmised;
  - konsulteerimine, kus asjakohane:
    - ülemustega tööd andvas organisatsioonis;
    - sõltumatute ekspertidega või
    - relevantse kutsealase organisatsiooniga.
- 330.4 Kui ohtusid ei saa kõrvaldada või vähendada vastuvõetava tasemeni, peavad kutselised arvestusekspertid äritegevuses kindlaks määrama, kas keelduda kõnealuste töökohustuste teostamisest. Juhul, kui kutseline arvestusekspert äritegevuses määrab kindlaks, et keeldumine on asjakohane, peab selgelt edastama informatsiooni selle põhjuste kohta.

PEATÜKK 340**Finantshuvid**

340.1 Kutselistel arvestusekspertidel äritegevuses võivad olla finantshuvid või nad võivad teada lähimate või lähemate pereliikmete finantshuvidest, mis teatud tingimustes võivad tekitada ohtusid vastavuses olemisele põhiprintsiipidega. Näiteks omahuvi ohtusid objektiivsuse või konfidentsiaalsuse suhtes võib tekitada motiivi ja võimaluse hinnatundliku informatsiooni manipuleerimiseks selleks, et saada finantskasu. Tingimuste näideteks, mis võivad tekitada omahuvi ohtusid, kuuluvad olukorrad, kus kutseline arvestusekspert äritegevuses või tema lähim või lähem pereliige:

- omab otsest või kaudset finantshuvi tööd andvas organisatsioonis ja selle finantshuvi väärtust saaksid otseselt mõjutada äritegevuses oleva kutselise arvestuseksperti poolt tehtud otsused;
- omab õigust kasumiga seotud lisatasu saamiseks ja selle lisatasu väärtust saaksid otseselt mõjutada äritegevuses oleva kutselise arvestuseksperti poolt tehtud otsused;
- omab tööd andvas organisatsioonis kas otseselt või kaudselt aktsiaoptioone, mille väärtust saaksid otseselt mõjutada äritegevuses oleva kutselise arvestuseksperti poolt tehtud otsused;
- omab tööd andvas organisatsioonis kas otseselt või kaudselt aktsiaoptioone, mis on praegu või varsti kõlblikud konverteerimiseks või
- võib kvalifitseeruda aktsiaoptioonide saamiseks tööd andvas organisatsioonis või tööalase tegevusega seotud lisatasude saamiseks juhul, kui saavutatakse teatud eesmärgid.

340.2 Mis tahes ohu märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Mis tahes ohu märkimisväärsuse ja vajaduse korral asjakohaste kaitsemehhanismide kindlaksmääramisel, mida rakendada ohu kõrvaldamiseks või selle vähendamiseks vastuvõetava tasemeni, peab kutseline arvestusekspert äritegevuses hindama finantshuvi olemust. Selle hulka kuulub finantshuvi märkimisväärsuse hindamine ja selle kindlaksmääramine, kas see on otsene või kaudne. See, mis on märkimisväärne või väärtuslik huvi organisatsioonis, varieerub indiviiditi, olenevalt isiklikest asjaoludest. Selliste kaitsemehhanismide näideteks on:

- poliitika ja protseduurid juhtkonnast sõltumatu komitee jaoks selleks, et määrata kindlaks kõrgema astme juhtkonna tasustamise tase või vorm;
- kooskõlas mis tahes sisemiste poliitikatega informatsiooni avalikustamine nendele, kelle ülesandeks on tööd andva organisatsiooni valitsemine, kõikide relevantsete huvide ja mis tahes plaanide kohta kaubelda relevantsete aktsiatega;
- konsulteerimine ülemustega, kus asjakohane, tööd andva organisatsiooni siseselt;

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- konsulteerimine, kus asjakohane, nendega, kelle ülesandeks on tööd andva organisatsiooni valitsemine või relevantsete kutsealaste organisatsioonidega;
- sise- ja välisauditi protseduurid;
- asjakohane koolitus eetikaküsimustes ja juriidiliste piirangute ning muude regulatsioonide kohta, mis puudutavad võimalikku kauplemist kasutades siseinfot.

340.3 Kutseline arvestusekspert äritegevuses ei tohi ei informatsiooni manipuleerida ega kasutada konfidentsiaalset informatsiooni isikliku kasu saamiseks.

PEATÜKK 350**Mõjutusvahendid***Pakkumiste saamine*

- 350.1 Kutselisele arvestuseksperdile äritegevuses või tema lähimale või lähemale pereliikmele võidakse pakkuda mõjutusvahendeid. Mõjutusvahendid võivad olla mitmesuguses vormis, sealhulgas kingitused, külalislahkus, eelistav kohtlemine ja asjakohatu ärgitamine sõprusele või lojaalsusele.
- 350.2 Mõjutusvahendite pakkumised võivad tekitada ohtusid vastavuses olemisele põhiprintsiipidega. Kui kutselisele arvestuseksperdile äritegevuses või tema lähimale või lähemale pereliikmele pakutakse mõjutusvahendit, peab olukorda hindama. Omahuvi ohud objektiivsuse või konfidentsiaalsuse suhtes tekivad siis, kui mõjutusvahendi pakkumine on katse ebakohaselt mõjutada tegevusi või otsuseid, õhutada seadusevastast või ebaausat käitumist või omandada konfidentsiaalset informatsiooni. Hirmutamise ohud objektiivsuse või konfidentsiaalsuse suhtes tekivad juhul, kui selline mõjutusvahend võetakse vastu ja sellele järgnevad ähvardused teha see pakkumine avalikuks ning kahjustada kas äritegevuses oleva kutselise arvestuseksperdi või tema lähima või lähema pereliikme mainet.
- 350.3 Mis tahes ohtude olemasolu ja märkimisväärsus sõltub pakkumise olemusest, väärtusest ja selle taga olevast kavatsusest. Juhul, kui mõistlik ja informeeritud kolmas osapool, kaaludes kõiki spetsiifilisi fakte ja tingimusi, peaks mõjutusvahendit mittemärkimisväärseks ja mitte mõelduks õhutama ebaeetilist käitumist, siis võib kutseline arvestusekspert äritegevuses järeldada, et pakkumine tehakse äritegevuse tavapärasel käigus ja võib üldiselt järeldada, et ei ole märkimisväärt ohtu vastavuses olemisele põhiprintsiipidega.
- 350.4 Mis tahes ohtude märkimisväärsust peab hindama ja vajaduse korral rakendama kaitsemehhanisme nende kõrvaldamiseks või nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Kui ohtusid ei saa kaitsemehhanismide rakendamise abil kõrvaldada või vastuvõetava tasemeni vähendada, ei tohi kutseline arvestusekspert äritegevuses seda mõjutusvahendit vastu võtta. Kuna tegelikud või näilised ohud vastavuses olemisele põhiprintsiipidega ei tulene üksnes mõjutusvahendi aktsepteerimisest, vaid mõnikord üksnes faktist, et pakkumine on tehtud, peab tarvitusele võtma täiendavad kaitsemehhanismid. Kutseline arvestusekspert äritegevuses peab hindama kõiki selliste pakkumistega tekkivaid mis tahes ohte ja määrama kindlaks, kas rakendada üks või enam järgmistest meetmetest:
- (a) otsekohe informeerida tööd andva organisatsiooni juhtkonna kõrgemaid astmeid või isikuid, kelle ülesandeks on valitsemine, kui sellised pakkumised on tehtud;
  - (b) informeerida pakkumisest kolmandaid osapooli – näiteks kutsealast organisatsiooni või pakkumise teinud isiku tööandjat; siiski võib kutseline arvestusekspert äritegevuses kaaluda õigusabi otsimist enne sellise meetme rakendamist ja

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- (c) anda lähimatele või lähematele pereliikmetele nõu relevantsete ohtude ja kaitsemehhanismide kohta seal, kus nad potentsiaalselt on positsioonidel, mille tulemuseks võivad olla mõjutusvahendite pakkumised, näiteks nende tööalase seisundi tulemusena ja
- (d) informeerida tööd andva organisatsiooni juhtkonna kõrgemaid astmeid või isikuid, kelle ülesandeks on valitsemine sellest, kui lähimad või lähemad pereliikmed töötavad selle organisatsiooni konkurentide või võimalike tarnijate juures.

Pakkumiste tegemine

- 350.5 Kutseline arvestusekspert äritegevuses võib olla olukorras, kus kutseliselt arvestusekspertidelt äritegevuses oodatakse mõjutusvahendite pakkumist või ta on surve all seda teha, et mõjutada mingi isiku või organisatsiooni otsustust või otsuse tegemise protsessi või omandada konfidentsiaalset informatsiooni.
- 350.6 Selline surve võib tulla tööd andva organisatsiooni seest, näiteks kolleegilt või ülemuselt. See võib tulla ka väliselt isikult või organisatsioonilt, milline soovib tegusid või ärialaseid otsuseid, mis oleksid kasulikud tööd andvale organisatsioonile, kuid võimalik, et need mõjutaksid sobimatult kutselist arvestuseksperti äritegevuses.
- 350.7 Kutseline arvestusekspert äritegevuses ei tohi pakkuda mõjutusvahendit, et sobimatult mõjutada kolmanda osapoole kutsealast otsustust.
- 350.8 Kui surve pakkuda ebaetilist mõjutusvahendit tuleb tööd andvast organisatsioonist, peab kutseline arvestusekspert järgima eetilise konflikti lahendamist puudutavaid printsiipe ja juhiseid, mis on esitatud käesoleva koodeksi osas A.

DEFINITSIOONID

Käesolevas „*Kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksis*” on järgmistele väljenditele omistatud järgmised tähendused.

<i>Acceptable level</i> Aktsepteeritav tase	Tase, mille puhul mõistlik ja informeeritud kolmas osapool, kaaludes kõiki kutselisele arvestusekspertile sel ajal kättesaadavaid spetsiifilisi fakte ja tingimusi, tõenäoliselt järeldaks, et vastavuses olemist põhiprintsiipidega ei ole rikutud.
<i>Advertising</i> Reklaamimine	Avalikkusele informatsiooni edastamine kutseliste arvestusekspertide poolt avalikus kutsetegevuses pakutavate teenuste või oskuste kohta eesmärgiga hankida kutsealast tööd.
<i>Assurance client</i> Kindlustandva töövõtu klient	Vastutav osapool, milleks on isik (või isikud), kes: <ul style="list-style-type: none"> (a) otsese aruandluse töövõtu puhul vastutab käsitletava küsimuse eest või (b) väitepõhise töövõtu puhul vastutab käsitletava küsimuse kohta esitatud informatsiooni eest ja võib vastutada käsitletava küsimuse eest.
<i>Assurance engagement</i> Kindlustandev töövõtt	Töövõtt, mille puhul kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses teeb kokkuvõtte, mis on välja töötatud suurendamiseks nende ettenähtud kasutajate, kes on muud kui vastutav osapool, usalduse määra käsitletava küsimuse kriteeriumite suhtes hindamise või mõõtmise lõpptulemuse kohta. <p>(Juhistena kindlustandvate töövõttude kohta vt kindlustandvate töövõttude rahvusvahelist raamistikku (<i>International Framework for Assurance Engagements</i>), mille on välja andnud Rahvusvaheline Auditeerimise ja Kindlustandvate Töövõttude Standardite Komitee (<i>International Auditing and Assurance Standards Board</i>), milles kirjeldatakse kindlustandva töövõtu elemente ja eesmärke ning tuvastatakse töövõttud, mille kohta kehtivad rahvusvahelised auditeerimise standardid (<i>International Standards on Auditing, ISA</i>), rahvusvahelised ülevaatuse töövõttude standardid (<i>International Standards on Review Engagements, ISRE</i>) ja rahvusvahelised kindlustandvate töövõttude standardid (<i>International Standards on Assurance Engagements, ISAE</i>).)</p>
<i>Assurance team</i> Kindlustandva töövõtu meeskond	<ul style="list-style-type: none"> (a) Kõik kindlustandva töövõtu töövõtumeeskonna liikmed; (b) kõik teised ettevõttes, kes saavad otseselt mõjutada kindlustandva töövõtu lõpptulemust, kaasa arvatud:

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- (i) isikud, kes soovivad kindlustandva töövõtupartneri kompensatsiooni või teostavad tema suhtes otsest järelvalvet, juhtimist või muud järelevalvet seoses kindlustandva töövõtu teostamisega;
- (ii) isikud, kes annavad kindlustandva töövõtu kohta konsultatsioone seoses tehniliste või tööstusharuspetsiifiliste küsimuste, tehingute või sündmustega ja
- (iii) isikud, kes viivad läbi kindlustandva töövõtu kvaliteedikontrolli, kaasa arvatud isikud, kes teostavad kindlustandva töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatusi.

Audit client
Auditi klient

Majandusüksus, kelle suhtes ettevõtte viib läbi auditi töövõtu. Kui klient on börsinimekirja kantud majandusüksus, hõlmab auditi klient alati temaga seotud majandusüksusi. Kui auditi klient ei ole börsinimekirja kantud majandusüksus, hõlmab auditi klient neid seotud majandusüksusi, mille üle kliendil on otsene või kaudne kontroll.

Audit engagement
Auditi töövõtt

Põhjendatud kindlust andev töövõtt, mille puhul kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses avaldab arvamust selle kohta, kas finantsaruanded on koostatud kõikides olulistes osades (või annavad õige ja õiglase ülevaate, või on esitatud õiglaselt kõikides olulistes osades) kooskõlas rakendatava finantsaruandluse raamistikuga nagu seda on rahvusvaheliste auditeerimise standarditega kooskõlas läbiviidud töövõtt. Siia hulka kuulub kohustuslik audit (*Statutory Audit*), mis on seaduste või muu regulatsiooniga nõutav audit.

Audit team
Auditimeeskond

- (a) Kõik auditi töövõtumeeskonna liikmed;
- (b) kõik teised ettevõttes, kes saavad otseselt mõjutada auditi töövõtu lõpptulemust, kaasa arvatud:
  - (i) isikud, kes soovivad töövõtupartneri kompensatsiooni või teostavad tema suhtes otsest järelvalvet, juhtimist või muud järelevalvet seoses auditi töövõtu teostamisega, kaasa arvatud isikud, kes asuvad kõikidel järjestikku kõrgematel juhtkonna tasemetel töövõtupartnerist kõrgemal kuni isikuni, kes on ettevõtte vanem- või juhtivpartner (*Senior or Managing Partner*) (tegevdirektor (*Chief Executive*) või sellega samaväärne);

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

(ii) isikud, kes annavad töövõtu kohta konsultatsioone seoses tehniliste või tööstusharuspetsiifiliste küsimuste, tehingute või sündmustega ja

(iii) isikud, kes viivad läbi töövõtu kvaliteedikontrolli, kaasa arvatud isikud, kes teostavad töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatusi ja

(c) kõik need võrgustikku kuuluvas ettevõttes, kes saavad otseselt mõjutada auditi töövõtu lõpptulemust.

Close family

Lähemad pereliikmed

Vanem, laps või õde-vend, kes ei ole lähim pereliige.

Contingent fee

Tingimuslik teenustasu

Teenustasu, mis on arvatud eelnevalt kindlaksmääratud alusel, mis on seotud tehingu lõpptulemusega või ettevõtte poolt osutatud teenuste tulemusega. Teenustasu, mille on kehtestanud kohus või muu avaliku võimu kandja, ei ole tingimuslik teenustasu.

Direct financial interest

Otsene finantshuvi

Finantshuvi:

- mida isik või majandusüksus otseselt omab ja mis on tema kontrolli all (sealhulgas need, mida oma äranägemise järgi juhivad teised) või
- mida omatakse kasusaamise eesmärgil kollektiivse investeerimisvahendi, -vara, -trusti või muu vahendaja kaudu, kelle üle isik või majandusüksus omab kontrolli või võimet investeerimisotsuseid mõjutada.

Director or officer

Direktor või ametnik

Isikud, kelle ülesandeks on majandusüksuse valitsemine või kes täidavad samaväärset ülesannet olenemata nende ametinimetusest, mis võib jurisdiktsiooniti olla erinev.

Engagement partner

Töövõtupartner

Partner või muu isik ettevõttes, kes vastutab töövõtu ja selle läbiviimise eest ning ettevõtte nimel väljaantava aruande eest, ja kellel, kui nõutav, on asjakohased volitused kutsealaselt, juriidiliselt või reguleerivalt organisatsioonilt.

Engagement quality

control review

Protsess, mis on välja töötatud aruande väljaandmise ajal või enne seda objektiivse hinnangu andmiseks töövõtumeeskonna poolt tehtud

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

Töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatus	märkimisväärsate otsustuste ja kokkuvõtete kohta, millele meeskond aruande formuleerimisel jõudis.
<i>Engagement team</i> Töövõtumeeskond	Kõik töövõttu teostavad partnerid, töötajaskond ja isikud, kelle ettevõtte või võrgustikku kuuluv ettevõtte on seoses selle töövõtuga tööle rakendanud ja kes teostavad töövõtu kindlustandvaid protseduure. Siia hulka ei kuulu väliseksperdid, kelle ettevõtte või võrgustikku kuuluv ettevõtte on kaasanud.
<i>Existing accountant</i> Olemasolev arvestus-eksper	Kutseline arvestuseksper avalikus kutsetegevuses, kellel hetkel on auditialane tööülesanne või osutab kliendile arvestus-, maksustamis-, konsulteerimis- või sarnaseid kutsealaseid teenuseid.
<i>External expert</i> Väliseksper	Isik (kes ei ole ettevõtte või võrgustikku kuuluva ettevõtte partner või kutsealase töötajaskonna, sealhulgas ajutise töötajaskonna liige) või organisatsioon, kellel on oskused, teadmised ja kogemused alal, mis on muu kui arvestus või auditeerimine ja kelle tööd sellel alal kasutatakse kutselise arvestuseksperdi abistamiseks piisava asjakohase tõendusmaterjali omandamisel.
<i>Financial interest</i> Finantshuvi	Huvi majandusüksuse omakapitalis või muus väärtpaberis, võlakirjas laenu- või muus võlainstrumendis, sealhulgas õigused ja kohustused omandada selline huvi ja tuletisinstrumendid, mis on sellise huviga otseselt seotud.
<i>Financial statements</i> Finantsaruanded	Möödunud perioodide finantsinformatsiooni, sealhulgas seotud lisade struktureeritud esitus, mis on ette nähtud edastama informatsiooni majandusüksuse majandusressursside või kohustuste kohta teatud ajahetkel või muutuste kohta teatud ajaperioodil kooskõlas finantsaruandluse raamistikuga. Seotud lisad hõlmavad tavaliselt märkimisväärsate arvestuspoliitikate kokkuvõtet ja muud selgitavat informatsiooni. Termin võib olla seotud finantsaruannete tervikkomplektiga, aga see võib viidata ka üksikule finantsaruandele nagu näiteks bilanss või tulude ja kulude aruanne, ja seotud selgitavatele lisadele.
<i>Financial statements on which the firm will express an opinion</i> Finantsaruanded, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab	Eraldiseisva majandusüksuse puhul selle majandusüksuse finantsaruanded. Konsolideeritud finantsaruannete puhul, millele viidatakse ka kui grupi finantsaruannetele, konsolideeritud finantsaruanded.
<i>Firm</i> Ettevõtte	(a) Üksikpraktiseerija, kutseliste arvestuseksperdi partnerlus või korporatsioon;

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- (b) majandusüksus, mis kontrollib selliseid osapooli nende omamise, juhtimise või muude vahendite kaudu ja
- (c) majandusüksus, mida sellised osapooled kontrollivad selle omamise, juhtimise või muude vahendite kaudu.

Historical financial information
Möödunud perioodide finantsinformatsioon

Konkreetse majandusüksusega seoses finantsterminites väljendatud ja peamiselt selle majandusüksuse arvestussüsteemist saadud informatsioon mineviku ajaperioodidel toimunud majandussündmuste kohta või majandustingimuste või -olukordade kohta mingil ajal minevikus.

Immediate family
Lähimad pereliikmed

Abikaasa (või temaga samaväärne isik) või ülalpeetav.

Independence
Sõltumatus

Sõltumatus on:

- (a) mõtlemisviisi sõltumatus – meeleseisund, mis võimaldab teha kokkuvõtte ilma, et sellele avaldaksid mõju faktorid, mis rikuvad kutsealast otsustust, lastes seega isikul tegutseda ausalt ning rakendada objektiivsust ja kutsealast skeptitsismi;
- (b) näiline sõltumatus – faktide ja asjaolude vältimine, mis on nii märkimisväärsed, et mõistlik ja informeeritud kolmas osapool, kaaludes kõiki spetsiifilisi fakte ja tingimusi, tõenäoliselt järeldaks, et ettevõtte või auditi või kindlustandva töövõtu meeskonnaliikme ausus, objektiivsus või kutsealane skeptitsism on rikunud.

Indirect financial interest
Kaudne finantshuvi

Finantshuvi, mis kasusaamise eesmärgil on kollektiivse investeerimisvahendi, -vara, -trusti või muu vahendaja kaudu, kelle üle isikul või majandusüksusel ei ole kontrolli või võimet mõjutada investeerimisotsuseid.

Key audit partner
Võtmetähtsusega auditipartner

Töövõtupartner, töövõtu kvaliteedi kontroll-ülevaatuse eest vastutav isik ja muud auditipartnerid, kui neid on, kes teevad võtmetähtsusega otsuseid või otsustusi märkimisväärses küsimustes seoses finantsaruannete, mille kohta ettevõtte arvamust avaldab, auditiga. Sõltuvalt oludest ja auditis osalevate isikute rollist võivad „muude auditipartnerite” hulka kuuluda näiteks auditipartnerid, kes vastutavad märkimisväärses tüürettevõtete või divisjonide eest.

Listed entity
Börsinimekirja kantud

Majandusüksus, mille osad, aktsiad või võlad on noteeritud või on kantud börsinimekirja tunnustatud väärtpaberibörsil või millega

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

majandusüksus	kaubeldakse tunnustatud väärtpapieribörsi või muu samaväärse organi regulatsioonide alusel.
<i>Network</i> Võrgustik	Suurem struktuur: (a) mis on suunatud koostööle ja (b) mis on selgelt suunatud kasumi või kulude jagamisele või mis jagab ühist omandiõigust, kontrolli või juhtkonda, ühiseid kvaliteedikontrolli poliitikaid ja protseduure, ühist äristrateegiat, ühise kaubamärgi nime kasutamist või märkimisväärset osa kutsealastest ressurssidest.
<i>Network firm</i> Võrgustikku kuuluv ettevõte	Ettevõte või majandusüksus, mis kuulub võrgustikku.
<i>Office</i> Kontor	Selgelt eristatav alamgrupp, organiseerituna kas geograafiliselt või tegevusalade järgi.
<i>Professional accountant</i> Kutseline arvestusekspert	Isik, kes on IFAC-i liikmesorganisatsiooni liige.
<i>Professional accountant in business</i> Kutseline arvestusekspert äritegevuses	Kutseline arvestusekspert, kes on palgatud või võetud tööle juhtivale või mittejuhtivale ametikohale sellistes valdkondades nagu kaubandus, tööstus, teenindus, avalik sektor, haridus, mittetulundussektor, reguleerivad organisatsioonid või kutseorganisatsioonid, või kutseline arvestusekspert, kellega sellised majandusüksused on sõlminud lepingu.
<i>Professional accountant in public practice</i> Kutseline arvestusekspert avalikus kutsealases tegevuses	Kutseline arvestusekspert kutsealaseid teenuseid osutavas ettevõttes, sõltumata funktsionaalsest liigitusest (näiteks audit, maksud või konsulteerimine). Seda terminit kasutatakse ka viitamiseks kutseliste arvestusekspertide ettevõttele avalikus kutsetegevuses.
<i>Professional services</i> Kutsealased teenused	Kutselise arvestuseksperti poolt osutatavad teenused, mis nõuavad arvestusalaseid või sellega seotud oskusi ja mis hõlmavad arvestuse, auditeerimise, maksustamise, juhtimiskonsultatsioonide ja finantsjuhtimise alaseid teenuseid.

KUTSELISTE ARVESTUSEKSPERTIDE EETIKAKOODEKS (EESTI)

- Public interest entity*
Avaliku huvi majandusüksus
- (a) Börsinimekirja kantud majandusüksus ja
  - (b) majandusüksus, a) mis on regulatsiooni või seadusandlusega defineeritud kui avaliku huvi majandusüksus või b) mille audit tuleb regulatsiooni või seadusandluse nõudel läbi viia kooskõlas samade sõltumatuse nõuetega, mis kehtivad börsinimekirja kantud majandusüksuse puhul. Sellise regulatsiooni võib kehtestada mis tahes relevantne reguleerija, sealhulgas auditi reguleerija.
- Related entity*
Seotud majandusüksus
- Majandusüksus, millel on kliendiga mis tahes alljärgnev suhe:
- (a) majandusüksus, millel on otsene või kaudne kontroll kliendi üle juhul, kui klient on sellisele majandusüksusele oluline;
  - (b) majandusüksus, millel on kliendis otsene finantshuvi juhul, kui sellel majandusüksusel on kliendi üle märkimisväärne mõju ja huvi kliendis on sellisele majandusüksusele oluline;
  - (c) majandusüksus, mille üle kliendil on otsene või kaudne kontroll;
  - (d) majandusüksus, milles kliendil või kliendiga punkti c kohaselt seotud majandusüksusel on otsene finantshuvi, mis annab sellele märkimisväärse mõju sellise majandusüksuse üle ning huvi on oluline kliendile ja sellega punkti c kohaselt seotud majandusüksusele ja
  - (e) majandusüksus, mis on kliendiga ühise kontrolli all („sõsarmajandusüksus”) juhul, kui sõsarmajandusüksus ja klient on mõlemad olulised majandusüksusele, mis kontrollib nii klienti kui ka sõsarmajandusüksust.
- Review client*
Ülevaatuse klient
- Majandusüksus, mille suhtes ettevõtte viib läbi ülevaatuse töövõttu.
- Review engagement*
Ülevaatuse töövõtt
- Kindlustandev töövõtt, mis on läbi viidud kooskõlas rahvusvaheliste ülevaatuse töövõttude standardite (*International Standards on Review Engagement*) või samaväärsetega ja mille puhul kutseline arvestusekspert avalikus kutsetegevuses teeb kokkuvõtte selle kohta, kas protseduuride põhjal, mis ei anna kogu tõendusmaterjali, mis oleks nõutav auditi puhul, on arvestusekspertidele saanud teatavaks midagi, mis paneb arvestuseksperti uskuma, et finantsaruanded ei ole koostatud kõigis olulistes osades kooskõlas rakendatava finantsaruandluse raamistikuga.
- Review team*
- (a) Kõik ülevaatuse töövõtumeeskonna liikmed ja

Ülevaatuse meeskond

- (b) kõik teised ettevõttes, kes saavad otseselt mõjutada ülevaatuse töövõtu lõpptulemust, sealhulgas:
  - (i) isikud, kes soovivad töövõtupartneri kompensatsiooni või teostavad tema otsesest järelevalvet, juhtimist või muud järelevalvet seoses ülevaatuse töövõtu teostamisega, kaasa arvatud need, kes asuvad kõikidel järjestikku kõrgematel juhtkonna tasemetel töövõtupartnerist kõrgemal kuni isikuni, kes on ettevõtte vanem- või juhtivpartner (*Senior or Managing Partner*) või sellega samaväärne;
  - (ii) isikud, kes annavad töövõtu kohta konsultatsioone seoses tehniliste või tööstusharuspetsiifiliste küsimuste, tehingute või sündmustega ja
  - (iii) isikud, kes viivad läbi töövõtu kvaliteedikontrolli, kaasa arvatud need, kes teostavad töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatusi ja
- (d) kõik isikud võrgustikku kuuluvas ettevõttes, kes saavad otseselt mõjutada ülevaatuse töövõtu lõpptulemust.

Special purpose financial statements
Eriotstarbelised finantsaruanded

Finantsaruanded, mis on koostatud kooskõlas finantsaruandluse raamistikuga, mis on välja töötatud rahuldamiseks teatud kasutajate finantsinformatsiooni vajadusi.

Those charged with governance
Isikud, kelle ülesandeks on valitsemine

Isikud, kes vastutavad majandusüksuse strateegilise suunamise ja majandusüksuse raamatupidamise korraldamisega seotud kohustuste ülevaatuse eest. Siia hulka kuulub finantsaruandluse protsessi monitoorimine.

Jõustumiskuupäev

Käesolev koodeks jõustub 14. detsembril 2010. Koodeksil on järgmised üleminekusätted.

Avaliku huvi majandusüksused

1. Koodeksi peatükk 290 sisaldab sõltumatusel lisasätteid juhaks, kui auditi või ülevaatusel klient on avaliku huvi majandusüksus. Lisasätted, mis on rakendatavad avaliku huvi majandusüksuse uue definitsiooni või lõigus 290.26 esitatud juhiste tõttu, jõustuvad 1. jaanuaril 2012. Partneri rotatsiooni nõuete kohta kehtivad allpool lõikudes 2 ja 3 esitatud üleminekusätted.

Partneri rotatsioon

2. Partneri kohta, kelle suhtes kehtivad lõigus 290.151 esitatud sätted rotatsiooni kohta, sest partner vastab uue termini „võtmetähtsusega auditipartner” definitsioonile ja partner ei ole ei töövõtupartner ega töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatusel eest vastutav isik, kehtivad rotatsiooni puudutavad sätted 15. detsembril 2011 või pärast seda algavate aastate finantsaruannete auditite või ülevaatusel puhul. Näiteks kalendriaasta lõpuga auditi kliendi puhul oleks nõutav võtmetähtsusega auditipartneri, kes ei ole ei töövõtupartner ega töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatusel eest vastutav isik ja kes oli teeninud võtmetähtsusega auditipartnerina seitse või rohkem aastat (s.t aastate 2003–2010 auditid), rotatsioon peale veel ühte aastat võtmetähtsusega auditipartnerina teenistuses olemist (s.t pärast aasta 2011 auditi lõpetamist).
3. Töövõtupartneri või töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatusel eest vastutava isiku jaoks, kes vahetult enne kummagi nimetatud rolli täitma asumist oli kliendi teenistuses teise võtmetähtsusega auditipartneri rollis ja kes 15. detsembril 2010 algava esimese finantsaasta alguses oli olnud teenistuses töövõtupartnerina või töövõtu kvaliteedi kontrollülevaatusel eest vastutava isikuna kuus või vähem aastat, kehtivad rotatsiooni puudutavad sätted 15. detsembril 2011 või pärast seda algavate aastate finantsaruannete auditite või ülevaatusel puhul. Näiteks kalendriaasta lõpuga auditi kliendi puhul oleks nõutav partneri, kes oli teeninud kliendi jaoks teise võtmetähtsusega auditipartneri rollis neli aastat (s.t aastate 2002–2005 auditid) ja seejärel võtmetähtsusega auditipartnerina viis aastat (s.t aastate 2006–2010 auditid), rotatsioon peale veel ühte aastat töövõtupartnerina teenistuses olemist (s.t pärast aasta 2011 auditi lõpetamist).

Kindlust mitteandvad teenused

4. Lõikudes 290.156–290.219 käsitletakse kindlust mitteandvate teenuste osutamist auditi või ülevaatusel kliendile. Juhul, kui koodeksi jõustumiskuupäeval osutatakse auditi või ülevaatusel kliendile teenuseid ja teenused olid 2005. a juuni koodeksiga (läbi vaadatud juulis 2006) lubatud, aga on läbivaadatud koodeksi järgi keelatud või neile kehtivad piirangud, võib ettevõtte selliste teenuste osutamist jätkata ainult juhul, kui nende kohta sõlmiti leping ja neid alustati enne 1. jaanuari 2011 ja lõpetatakse enne 1. juulit 2011.

Teenustasud – suhteline suurus

5. Lõigus 290.222 nähakse ette, et auditi või ülevaatuse kliendilt, mis on avaliku huvi majandusüksus, ja temaga seotud majandusüksustelt (vastavalt lõigus 290.27 toodud arvessevõetavatele asjaoludele) saadud teenustasud kokku moodustavad kahel järjestikusel aastal rohkem kui 15% finantsaruannete kohta arvamust avaldava ettevõtte kogu teenustasudest, peab läbi viima teise aasta auditi väljastamiseelse või –järgse ülevaatuse (nagu kirjeldatud lõigus 290.222). See nõue kehtib 15. detsembril 2010 või pärast seda algavaid aastaid hõlmavate finantsaruannete auditite või ülevaatuste puhul. Näiteks kalendriaasta lõpuga auditi kliendi puhul juhul, kui kogu teenustasud kliendilt ületasid 15% künnise aastatel 2011 ja 2012, tuleks aasta 2012 finantsaruannete auditi suhtes rakendada väljastamiseelset või -järgset ülevaatust.

Hüvitamis- ja hindamispoliitika

6. Lõigus 290.229 nähakse ette, et võtmetähtsusega auditipartnerit ei tohi hinnata ega maksta talle hüvitist selle partneri edukuse alusel kindlust mitteandvate teenuste müümisel partneri auditi kliendile. See nõue jõustub 1. jaanuaril 2012. Samas võib võtmetähtsusega auditipartner saada pärast 1. jaanuari 2012 hüvitist hindamise alusel, mis tehti enne 1. jaanuari 2012 partneri edukuse kohta kindlust mitteandvate teenuste müümisel auditi kliendile.